

Nagy András ALMA

Egyszemélyes dráma
(One-Woman-Show)

Az itt következő szöveg az ötven éven túli Alma Mahler-Werfel elképzelt monológja. Ebben az időben lobban lángra - váratlan szerelemre – egy nagyreményű ifjú pap, Johannes Hollnsteiner iránt. Ennyi a történet lényege. Formájához azonban hozzátartozik még egy bábu is, melyet Oskar Kokoschka mintázott egykor Almáról. Mint a szöveg megannyi más mozzanata, az sem hiteles, hogy ez a figura túlélte volna létrehozója egyik orgiáját. A monológ számára azonban ez a bábu – a színész igényeinek megfelelően -- szükséges lehet, „játszhat”. A szöveg három hangon szól: a kurzív a színpadi utasításokat helyettesíti (mint a szereplő hallható, belső reflexiója); a módosítás nélkül irt szöveg elképzelt dialógus a várt vendéggel; míg a nagybetűs szeg-mentumok az emlékezés szakaszai s hétféle paródia lehetőségét tartalmazták. Munkámhoz felhasználtam a korszak többféle forrását: írásokat, zeneműveket, képeket. Minthogy igen szabadon formáltam sa-
játöszvegemmé mindezt, tételes felsorolásuktól - egyelőre - eltekintek.

ALMA

Látja ezt a szép, véres dögöt?

Itt majd előreengedem s bámulom.

Drezdában kiszállt miatta a rendőrség. Egy nyaraló kertjében feküdt. A vértől persze még a laboratóriumi vizsgálat előtt megállapították, hogy vörösbőr.

Remélem, megijed.

Akkoriban még könnyen elvesztette a fejét. Két méterrel odébb találták meg.

Felnevet?

A test pedig, kicsavarodott tagokkal, tépett, vörösbőröltökkel teli ruhában várta, hogy az estély egyéb hulladékaival szemétre kerüljön, ha a köztisztasági hivatal alkalmazottai, a kerítésen betekintve nem értesítik előbb a rendőrséget.

Itt talán már lámpát gyújthatok.

Megcsonkított női tetem a modern festő kertjében! Szalagcím.

Talán csakugyan felnevet. Remélem, olyan kislányosan.

Micsoda egy tetem, igaz? A nyaka híres volt és hófehér. Ezért a kulcsöntést itt meg szoktak örülni rendszerint. S bár a dereka nem volt karcsú, az akkori ruhaviselet ezt jótékonyan elrejtette. El kell ismernie...

Vagy... Mégiscsak az aranylamét kellene felvennem?

Pontos másolat. Finoman esztergált. „A festő” a legapróbb részletekig ellenőrizte. Hunyt szemmel, s csak a két keze emlékezetére bízta magát.

Itt megfoghatom a kezét, hogy a székéhez vezesselem.

Amióta legutóbb beszélünk, állandóan erre gondolok. Előkerestem, hogy lásson, amikor még nem láthatott. Nem, nem azt, hogy milyen voltam.

El tudnám helyezni izgatóbban? Álljon csak e/ az ő lélegzete is.

Hanem hogy mi voltam. Amíg magával nem találkoztam. Most

gyorsan vissza az ürüghöz!

Pedig... nem is ez a legkülönösebb szerelmi vallomás. Ez a bábu. Hanem... a Paul Kammerer, jaj, hát az egy maroknyi lisztférget zabált meg, például. Sáskákat etettünk velük a laboratóriumban. Visszolyogtam, hát kivette a dobozuktól, s a szájába tömte. Hogy értem még erre is képes.

Most egészen a közelébe kell kerülnöm.

Tudom, hogy rettenetesen viselkedtem, atyám.

Úgy kell ránézniem, hogy lehajtsa a fejét. Túl igenen és nemen.

Vasámap, a mise előtti zsúfoltságban sikoltozva végigrohanni a Stephensdom főhajóján, hogy: Hagyjon! Átkozott! Nem tudok gyönni! Nem kell a feloldozása! Es... amikor végül beér, akkora vállára borulni...

Ilyen széles és erős válla hogy lehet egy papnak...

Kint sírtam, és szinte hallottam, ahogy mondja. Ez az én testem...

Kint... Hogy pontos legyek: a Dehmelnél. De nem leszek pontos. Benediktin és kuglóf. És könnyek, persze főleg könnyek.

Vissza akarom könyörögni magam a közelébe, atyám. És nem, nem tudok gyönni egyszerűen. Tehát többet akarok. Olyasmit, amire a zsidók a pszichoanalízist kitalálták. Csak éppen nem a hátamon fekvő és nem hunyott szemmel egy nyálát csorgató, idegen lélekbúvár-nak, hanem itt, bele a maga arcába, szemüvegébe, hitébe, mert akkor mindent végig tudok mondani, amit a férfiak és a szerelem csinált belőlem, ezt a szépen esztergált, élethű babát, aki egyszer csak megsejtette a lelkét...

Mégiscsak úgy érzem: aranylamé. És a vastagabb gyöngysor. Vagy mégsem?

Hát tudja azt, maga pap, hogy rádöbentett: eddig még senki nem hódított meg egészen? Pedig micsoda férfiak vonítottak itt körülöttem! Hogy nem számít, hányan térdelnek előttem, gyömszőlnek vagy szimfóniát komponálnak a szerelmemért, ha legbelül érintetlen maradok, mintha nem lennék képes a szerelemre, éppen arra, ami életem legfőbb tartalma volt... Es talán ezért kellett mindegyiktől, mindtől! továbbmenekülnöm, egyre kétségbeesettebben, mert minden szenvedély csak felfokozta azt a vágyakozást, melyet egyik sem tölthetett be, egyáltalán!

Azt hiszem, neki teljesen mindegy, hogy aranylamé vagy kartonruha. Bár... ha csak egyszer felejtette volna rajtam a szemét, vagy pillantott volna még mindig meggyőző kulcsöntömre, amikor imádkozásra hajlok a kivágott ruhámban, hát neki sem mondhatnám el.

Egyébként... Ettek már lisztférgeket a kedvemért, festettek remekműveket, és újraköltötték az Orpheusz-történetet, de misét, azt maga mondatott értem először

Vagy már a kulcsöntöm sem olyan meggyőző?

„A hit formája a paradoxon”. Tudja, mennyit gondoltam ezen?

És bizonyos, hogy még nem érintett nőt. Miért?... És miért izgat ez annyira? Harmincyolc éves, de aligha volteste, amikor nem kérdezte volna meg magától: miért?

Nézzen csak körül, Johannes, itt, az én kis „panteonomban”, ahol mindenki bemutatta az áldozatát előttem, szerelmem a modern európai művészet többféle műfajának visszatérő motívuma. Míg vártam, el is rendeztem a maga kedvéért: amíg a Kokoschka-rajzokat nézi, szívesen lejátszom Mahler Hatodik szimfóniájának rólam szó-ló, emelkedő F-dúr motívumát, vagy akár a Tizedik sikolyait a szerelmemért, és amikor Klimt frízén felismer, akkor majd Zemlinsky-dalokat fogok intonálni, ha pedig kíváncsi a Werfel-költemények ihletvidékére, hát elvezetem oda is, míg Gropius nagyívú vázlatait lapozgatja... Anyag lettem, nemes anyag ugyan, mely különféle életművekbe épül, mint ezt esztéták majd nem mulasztják el megállapítani.

Ezt majd hatásosabban. Nehogy lebecsülje, mint én. Hanem... magát becsülje meg.

És mégis. Másokon keresztül éltem az életem.

Valószínűleg sportolt is. Az ilyenek atletizálnak. Most meg miért izzad annyira a tenyerem?

Vagy nevezük inkább ördögűzésnek? Exorcizáció... latinul is tudom. Egy időben sokat olvastam a patrisztikából. Az ördögűzés folyamata mindig rabul ejtett. Kiváltképp azok a történetek, amelyek végén egy üres héj marad a megszállott testéből, mert semmi egyéb nem volt benne már, csak az ördög. Egy tetem marad. Egy bábu.

Egy ötvenéves asszony.

Ezért akarok meggyónni magának.

Tudja vajon, néha milyen obscénok voltak ezek a varázslatok?

Csak magának tudnám elmondani: sem másik férfinak, sem másik papnak. Minden élet csak Isten előtt tárul fel, így mondta egyszer, ugye? De hát Istennek az én számomra szüksége volt még valakire. Hogy megválhassak a múltamtól. Nem attól, amit naplóimban és levelezésemben majd múlttá szerkesztek szépen az esztétáknak, közfogyasztásra és az úgynevezett utókor számára, hiszen visszakérem rendre a leveleimet és időről időre a naplóimat is átfésülöm, hanem azt a múltat, amelyik ide vezetett. Es amelyiknek éppen ezért éppen ennyi volt az értelme. Úgy is mondhatnám, a konklúziója. Mielőtt az élet lezárul, udvariasan megkérdezik: nem óhajtaná mégis-csak elkezdni, asszonyom?

Tehát...

Nehezen kezdem.

Tehát...

Hadd mondjam el legelőször azt a másik ébredést... Amikor ugyan-így kezdtem támolyogni, úgymond: álomittasan, s azt gondoltam: élet volna az, amire felébresztettek.

Miért gondolok erre mostanában minduntalan? S főleg: miért ilyen gyengéden?

Újrakezdem. Tehát. El akarok mondani egy mesét. Rendben? Egy szép, édeskés századvégi történetet a gyönyörű bakfis és a csodálatos festő boldogtalan szerelméről, amelyben a leány azzal maradhatott örökéletű, hogy nem adta oda magát, a férfi legforróbb vallomása pedig az volt, hogy el tudta hagyni szerelmesét.

A hangom! Nagyon fontos, hogy az a lány szóljon belőlem!

VOLT EGYSZER EGY VÉGTÉLEN KERT MELYEK MINDEN KIS LIGETÉBEN BOZÓTJÁBAN ÉS CSALITJÁBAN MANÓK ÉS TÜNDEK ÉLTEK ÉS RENGETEG EFFÉLE ZEGE-ZUGA VOLT ENNEK A TITOKZATOS BIRODALOMNAK S KÖZÉPEN ÁLLT AZ ÓSI KASTÉLY MELYBEN AZONBAN NEM A KIRÁLY ÉLT HANEM NÁLA IS HATALMASABB ÉS TÖKÉLETESEBB FÉRFI A FESTŐ FELESÉGÉVEL ÉS KÉT LÁNYÁVAL S BÁR AZ ABLAKOK A TITOKZATOS KERTRE NYILTAK MEGANNYI VÁSZONKILÁTÁS TÁRULT MÉG VADREGÉNYESEBB ÉS REJTELMESEBB SZÍNESEBB TÁJAKRA MELYEK TÖNUSAI OTT VOLTAK A MINDIG AGYONPACÁZOTT PALETTA TÜNDOKLŐEN KEVERT SZÍNEIBEN S ANNAK EREDETEKÉNT PEDIG AZ IDŐS FESTŐ SZEMÉBEN SZÜRKÉN MOSOLYGÓSAN ÉS GYÖNYÖRŰEN ÉS EZZE A KÉT SZEMET

KELLETT AZUTÁN ÜRESEN HÁLYOGOSAN VISZONTLÁTNOM AMINT FELKÖTÖTT ALLU ARCÁBÓL FELESLEGESEN KIMERED AMIKOR BESZÖKTEM A HATALMAS HOLTTESTHEZ MÉG ALIG VOLTAM BAKFIS ÉS MÁR TUDTAM A VILÁG SZÍNEI FAKULTAK KI EZEKBE A SZEMEKBEN VÉGLEG

Apám képeit egyébként a Szépművészeti Múzeum őrzi. Szobra a Volksgartenben...

Ezt csak úgy melleleg. Odavetve...

SZÉP VOLTAM SZÓKE ÉS MAGÁNYOS MINT MESEHŐSÖKHÖZ ILLIK ANYÁM RÖVIDESEN EGY MÁSIK EGITEST VONZÁSÁBA KERÜLT MINTHA A NAPOT EZENTÜL EGY KIHÜLT APRÓ BOLYGÓMOSTOHA HELYETTESÍTHETNE PUSZTÁN AZÉRT MERT ÉPPEN KÖRÜLTÖTTE KERINGÜNK A HÜGOM PEDIG NOS A HÜGOM IGEN VADÓC VOLT BARNA ÉS KIISMERHETLENÜL CSAK NEM IJESZTŐEN SZENVEDÉLYES MEGSZÉPÍTETT A SZOMORUSÁGOM AZT HISZEM ÉS FÉRFIAK TEKINTETÉBEN VAGY ÉPPEN IRIGYKEDŐ ASSZONYI PILLANTÁSOK TÜKRÉBEN LÁTHATTAM APÁM MÉG EKKÉNT IS MILYEN GAZDAGGÁ TETT TÖRÉKENYEN HAJLÉKONYAN ÉS SUDÁRAN LEOMLÓ SÜRŰ SZÓKE HAJAMMAL ÉS ÉGŐ SZEMEIMMEL SEMMIFÉLE KOMPOZÍCIÓNAK TÖBBÉ NEM LEHETTEM MELLÉKALAKJA ÍGY MONDTA AZUTÁN AZ A FESTŐ AKINEK MOSTOHAAPÁM VONAKODVA BEMUTATOTT EGY FELEJTHETLEN DÉLUTÁNON

Gyönyörű baba voltam, Hollnsteiner!

Klimt. Miért nem tudom még kimondani neki? Klimt! Klimt!

TERMÉSZETESEN CSÚNYÁNAK HITTEM MAGAM ÉS FOGYATÉKOSNAK IS EGYIK FÜLEMRE KISLÁNYKORI BETEGSÉGEM NYOMÁN VÉGLEG MEGSÜKETÜLTEM SOKÁIG TEHÁT MAKACSUL NEM HITTEM SEMMIFÉLE BÖKNAK LEGALÁBB OKOS AKARTAM LENNI TEHÁT OLVASTAM RENDSZERTELENÜL BÁR DE RENGETEGET KÉT KOSÁR KÖNYVET FALTAM FEL EGY KARÁCSONY ÉS VÍZKERESZT KÖZÖTT AMIT A JÓ ÖREG BURCKHARDT SZÁLLÍTTATOTT MEGLEPETÉSKÉNT A LAKÁSOMRA MIUTÁN ELVÁLLALTA ÖNKÉNTES SZELLEMI ATYASÁGOMAT DICKENS ÉS NIETZSCHE ÉS KLEIST ÉS BAUDELAIRE ÉS CERVANTES ÉS SCHOPENHAUER RÁGÁS NÉLKÜL MOHÓN A FIATAL ÉS ROMLATLAN ELMÉBE EGYSZERRE TÖBB KÖNYVET IS OLVASTAM ÉS IDEZTEKKEKEL TROMFOLTAM LE AZOKAT AKIK CSAK EGY GYÖNYÖRŰ BABÁNAK HITTEK ÉS PERSZE PLATÓN RENGETEG PLATÓN

Krisztusnál eredetibbnek gondoltam akkor. Ezt itt elhallgatjuk.

Hogy hányféle szerelemről ír a Lakomában. Olvasta? Akkor még azt hittem, ez mind: egy. Es egy, tehát: ő.

MÉG NEM TUDTAM ELDÖNTENI HOGY A VILÁGBAN MAJD KAR-MESTER LESZEK AZ ELSŐ NŐI DIRIGENS TERMÉSZETESEN A ZENE TÖRTÉNETÉBEN VAGY ANGYALI SZOBRÁSZ NETÁN MEZZOSZOPRÁNOMMAL VÁLOK VILÁGHÍRŰVÉ VAGY VIRTUÓZ FESTMÉNYEMMEL KILENCÉVES KOROM ÓTA ZONGORÁZTAM S HA EGYEDÜL MARADTAM TÖBBNYIRE CSAK SAJÁT KOMPOZÍCIÓIMAT SEMMIFÉLE ISKOLÁT NEM BÍRTAM ELVISELNI OKTATÁSUNKAT OTTHON OLDOTTÁK MEG TEHÁT VÁLOGATVA ÉS CSIPEGETVE KIVÁNTAM CSAK BEFOGADNI AZ ISMERETEKET S AMI NEM ÍZLETT FÉLRETOLTAM TIZENNEGY ÉVES KOROM ÓTA ÉLVEZTEM A GYÜLÖLT HÁZITANITÓK MOHÓ ÉS ALÁZATOS TEKINTETÉBEN AZT A HATALMAT MELYET LEBECSÜLTEM ÉS MÉGSEM UTASÍTHATTAM EL HA TÉTOVA MOSOLLYAL HÁTRADOBTAM A HAJAMAT NEM TORNYSULTAK REMÉNYTELENÜL A MATEMATIKAFELADATOK ELŐTTEM ENYHÉBB TAVASZI NAPOKON HA EGÉSZ TESTEMMEL NYÚJTÓZNI KEZDTEM NEM KÉRDEZTEK TOVÁBB A LATIN MEMORIERT OLYKOR SZÉGYENKEZTEM EZÉRT KISSÉ DE SOHA NEM TŰLZOTTAN CÍCERO-SZÖVEGEK HELYETT NIETZSCHE PÉLDÁUL RENDRE ÉS ÖNKÉNTÉLENÜL MEGRAGADT ELMÉMBEN ÉS A WAGNER-MELÓDIÁK IS ÉS FIGYELTEK RÁM HA MEGSZÓLALTAM A FESTŐ ELŐSZÖR ÉRZÉKENY MEGJEGYZÉSEIMEN ÜTKÖZÖTT MEG MIKÉNT ÉRTHETI MEG EGY BAKFIS ÍGY AZ ÚJ A VALÓSZÍNŰTLEN PERSPEKTÍVA TÖRVÉNYEIT

Ez a félolaldas hallás segítségemre volt abban, hogy miként láthassak úgy, mint a preraffaeliták. Untatom?

Nem, ezt még nem kérdezhetem meg. Persze hogy untatom. Az a céltom. Felcsigáznai, lassan és csaknem közönyösen. Ez még csak az első stáció és ő a hetedik lehet...

ANYÁM MIKÉNT EZT ILLIK MEGTILTOTTA HOGY GYAKRABBAN LATHASSAM ÖT MINT MOSTOHAAPAM EGYEB VENDEGEIT S NEM TUDOM MÁR HOGY EZ OKA VAGY OKOZATA VOLT ANNAK A MIND AHITATOSABB ELRAGADTATÁSNAK AHOGY NEZTEM EZT A NÁLAM CSAKNEK KÉTSZER IDŐSEBB HATALMAS MOSOLYGÓS FERFIT AKINEK MINDENE MOSOLYGOTT, A SZEME A SZAKALLA A KEZE A HANGJA A KEPEI MINDENE ÉS MINDENT KICSIT ÜGYETLENUL MARKOLT MEG MEG AZ ECSETET IS CSAKNEK ÜGY FOGTA MINT EGY MAJOM AMIKOR KESŐBB VEGRE FESTENI LATTAM S EZEKBŐL A MOZDULATOKBÓL ÉS MOSOLYOKBÓL LETTEK AZ ORNAMENTIKUSRA SOVANYÍTOTT LANYOK A FINOM HAJLÁSOK ÉS ELOMLÓ HAJZUHATAGOK MELYEKNEK VALÓTLANSÁGÁT EGYSZERRE HANGSÚLYOZTA ÉS ELLENSÚLYOZTA A MOSOLYABÓL ARADO SZÍN-ARANY HÁTTÉR

Hogy itthagytott. Hogy meghalt.

NEM AKARTAM HOGY TUDJA MENNYIRE BELEFELEDKEZEM A SZEMÉBE A HANGJÁBA MENNYIRE FELDERÜL A NAPOM HA CSAK VELETLENUL MEGPILLANTHATOM ÖT HOGYAN PROBALOM UTANOZNI, A LÉPTEIT ÉS SZÓFORDULATAIT MENNYISZER LATTAM ELALVAS ELŐTTI ÁLMODOZÁSAIMBAN A MANCSABAN A KEZEM A HAJAM AZ ARCOM MÁST NEM A VILÁG AZ Ó SZEMÉN KERESZTUL ISMÉT SZINESEDNI KEZDETT ÉS PERSZE HOGY MIND ÜGYETLENEBB VOLTAM ELŐTTE ANYÁM JELLENLÉTEBEN PEDIG EGYENESEN TULZOTTAN KISLANYÓS VAGY NŐIESEN HÍZTÉRIKUS AZOKBAN AZ OTTHON SZABOTT RUHÁKBAN MELYEK BIZONYOSAN ELŐNYTELENUL ALLTAK RAJTAM EGY SZOMBAT DELUTAN VEGRE LE KELLETT ROHANNOM A TERASZROL A KERTBE MERT EGY EGÉSZ TANYER TEJSZINHAB CSÜSZÖTT A KEZEMBŐL EPPEN AZ ÓLEBE S OTT FEHERLETT REMEGETT ILLATOZOTT A FESTŐKÖPENYEN AKKOR UTANAM BALLAGOTT A SÜRÜN BENŐTT UTAK ÉS ARNYAS KITERŐK KÖZÖTT MEGTALÁLT, MINDIG MEGTALÁLT MEGFOGTA A KEZEM ÉS AZT MONDTA Ő IS SZERET, ÉS LETOROLTE A TEJSZINHABOT LENYALTA UJJAT MAJD AZ ÚJABB HABOT MÁR NEKEM KINALTA ODA SIRTAM HAJAM KI-BOMLOTT RUHÁMAT EGYENESRE PROBALTAM HÚZOGATNI MAJD MEGHARAPTAM A KEZET ÉS ELFUTOTTAM

Klimt... Felismerte?

VELENCÉBE VITTEK ELŐLE NŐ MEG HOGY ELFELEJTSEM ÉS MEGVIGASZTALÓDJAM DE ETTŐL KEZDŐDŐEN EPPEN ELSŐSORBAN RÓLA SZÓLT A VÁROS AZ ARANY HÁTTÉRŰ FRESKÓK ÉS ORNAMENTIKUS HIDAK SZŰK SIKATOROK ÉS HÁTTÉR NÉLKÜLI BELSŐ UDVAROK AHOŁ REJTŐZTEM MAGAM ELŐL ÉS KERESTEM ÖT VEGRE SOKAT BÖLYONGHATTAM EGYEDÜL ANYÁM ITT MÁR SZABADON ENGEDETT TOBBNYIRE VALAMIFELE FURCSA BŐDULATBAN MINTHA A TESTEM IS ÉREZNE A BANATOMAT ÉS A VAGYAKOZÁSOMAT A TESTEM AMELY ELSŐSZOR TUDATTA VELEM TELJES EREJEVEL HOGY NŐ VAGYOK NEM CSAK SZÉP HOSSZU HAJU BABA AKARATOS BAK-FIS VAGY DACOS KAMÁSZ HANEM JOVENDŐ ASSZONY SÜRŰ SZIVDOBÓGÁSSAL ÉS TITKOS HELYEKRŐL ARADO MELEGSEGGEL FORMÁTLAN VAGYAKOZÁSSAL ÉS VADUL ILLATOZÓ BÖRREL ROTTAM A LAGUNAK APRO HIDJAIT NEZTEM A CSA-TORNAK LANGYOS PÁRAS NYUGTALAN FODROZÓDÁSÁT BĀMULTAM A KÖVEK BAROKKOS HAJLATAIT ÉS SZENVEDÉLYESEN FARAGOTT FORMÁIT ÜLDÖGELTEM A LÉPCSŐKON A TENGER FŐLÖTT HAGYTAM HOGY SZINTE FELOLVASSZON A NAPPÉNY HALLGATTAM A SIRÁLYOK MÉLYRŐL JÖVŐ VIJOGÁSÁT ÉS TUDTAM HOGY VEGŰL IS MINDEZ MOCSÁRON VAN SZÉPSEGE GYANÚSAN HIVALKÓDÓ AZ EGÉSZ LASSAN SULLYED ÉS UGYSEM ALLITHATJA SEMMI MEG MINDEN ÖRÖLA SZÓLT BENNEM ÉS KIVÜLEM ÉS MI SEM VOLT TERMÉSZETESEBB ÉS ELVISELHETETLENEBB MINT HOGY EGYSZERRE ÖT KÖNYÖKÖLT EGY SZEMKÖZTI HIDON MEG A HID IS MOSOLYGOTT ALATTA ÉS NEZETT RAM BIZONNYAL HOSSZU IDEJE FELSIKÖLTÖTTAM UTANAM JÖTT VELENCÉBE MENEKÜLNI KEZDTEM

Milyen ostoba is egy bakfis.

Tudja, atyám, meddig tart egy ilyen menekülés?

NEM KÖVETETT CSAK KÖNYÖKÖLT ÉS MOSOLYGOTT ÉS MEGIS MEGTALÁLT MINDENÜTT MINTHA CSAKUGYAN A KÖVEKBEN LETT VOLNA A ZEGZUGOS UTAKBAN A HIRTELEN ELOBUKKANO ÖRÖKMECSÉSEKKEL VILÁGLÓ KIS ÖLTÁROKBAN AHOŁ KÖZÖLTÉM A SZŰZANYÁVAL HOGY NEKEM CSAK Ő KELL Ő Ő Ő GYOMROM KAVARGOTT IZGALMAMBAN ÉS SIETSEGENBEN ÁLLANDÓAN SZEDÜLTEM SZAGGATOTTAN SZED-

TEM A LEVEGŐT TITKOS FERTŐZÉSEKBE REMÉNYKEDTEM S NEM ABBAN HOGY IGY KEZDŐDNE AMI IS A RIÁLTO MÖGÖTTI PIACON AHOŁ A SÜRŰ SŐS SZAGBAN RAM TATOGTAK A HALAK ÉS SZEMEMBE NEZTEK SZEMHEJ NÉLKÜLI TENGERI SZŐRNYEK VEGRE ELVESZTETTEM AZ ESZMELETEM AZ Ő KARJAI FOGTAK FEL TERMÉSZETESEN

Látja, mennyire megizzaszt az emlékezés?

Nem, ne lássa. És ha itt lesz, talán meg sem izzaszt. Jaj, mi ez a „ha”! Itt lesz!

A SZOBÁJÁBAN TÉRTEM MAGAMHOZ MAGASAN A VÁROS FŐLÖTT S MEG MINDIG A KARJÁBAN TARTOTT OTT AHOVA VAGYTAM AHOVA TARTOZTAM ÉS ETTŐL REMULTEM MEG A LEGJÓBBAN AZT HISZEM MINTHA AZ ELETEMERT KÜZDÖTTEM VOLNA TÉPTEM FEL AZ AJTÓT EUTOTTAM LE A KÉT-EZER NYIKÓRGO LÉPCSŐFÖKON ÉS Ő ISMÉT BŐLCSEBB VOLT ANNAL SEMHOGY KÖVESSEN CSAK MOSOLYGOTT MOSOLYGOTT AZ EGÉSZ VÁROSSAL AMELYBE BELEFUTOTTAM S AMELYBEN VEGŰL MAGAM IS MOSOLYOGNI KEZDTEM ÉS MASNAP IS LETT ÉS AKKOR A SZENT MARK TEREN TITOKBAN ELJEGYEZTUK EGYMÁST CSOKJA MEGPERZSELT ÉS ÜGY ÉREZTEM MOSTANTOL MINDENKI LÁTJA AZ AJKÁMON MI TORTENT VELEM A SZEMBEJÖVŐK SZAJÁT NEZTEM HOGY AZOKÉN IS LÁTSZIK-E ÉS LÁTSZOTT BIZONY S MOST MÁR MINDENHONNAN AZ Ő ILLATA SZÁLLT FELEM AZ Ő BOROSTAINAK KARCOS SIMITÁSÁT VÁRTA, ÉS FÉLTE A BŐROM EGÉSZ TESTEMBEN LUKTETETT A CSOKJA ÉS HOGY SOHA MÁR SENKI MÁST NEM TUDOK SZERETNI AZ PUSZTA FIZIKAI ELMÉNYEM VOLT

A naplómban erről csak annyi fog maradni: felébresztettek. És valami talán bűnös vágyakról is.

És bűnös tudatlanságról...

MÁSNAP MÁR NEM ENGEDTEM HOGY MEGCSÓKOLJON RETEGTEM ATTÓL AMI VART VOLNA RAM RETEGTEM A TESTEMTŐL ÉS A TESTETŐL AMI FORRO VOLT ERŐS ÉS MEGNYUGTATO A KEZETŐL AMIVEL OLYAN SUTA KONNYŰSEGGELE OLELT TARTOTT ÉS SIMOGATOTT ÉS FÉLTÉM HOGY NEM ELEM TUL HA EZ AZ ALLANDÓSULO LAZ PUSZTA TESTHOMERSEKLETTE VALIK S AMI VEGSŐ ÉS TELJES ODAADÁS VOLNA AZ NEM LESZ TOBB MINT KORABELI METSZETEKEN ABRAZÓT IZZADT ÉROTIKUS GIMNASZTIKA TUL HIRTELEN INDULTAM EL ÉS TEVEDTEM EL AZONNAL MAGAMBAN S Ő IGAZAN RAVEZETIETT VOLNA A BEJÁRÁNDÓ UTAKRA SZINTE MEG MINDIG FAJ HOGY NEM Ő VEZETETT PEDIG NYILVAN Ő IS PONTOSAN TUDTA HOGY A FELELEM ÉS ELUTASÍTÁS NEM MÁS MINT AZ ODAADÁS GYÖTRŐ VÁGYA ÉS AKARÁSA AMIKOR A SZENT MARK TER FORGATÁGBÓL KIVÁLT HÁROM ISMEROS ALAK MINT EGY KISLETSZÁMŰ KIVEGZŐÖSZTAG ÉS EGYENESEN FELENK TARTOTT MINDEN EROMMEL ATŐLELTÉM ÖT S HA AZ A TIZENÖT, MÁSODPERC AMIG ANYÁMEK ODAERTEK HOZZÁNK ELEGENDŐ LETT VOLNA HOGY MEGIS ITT MOST AZONNAL ÉS VEGLEG ODAADJAM MAGAM MÁR TUDOM MEGTESZEM ÉS Ő AKKOR SZÉP LASSAN SZOMORŰ MOSOLLYAL ÉS FÉRFIASAN ELTOLT MAGATÓL A CSODALATOS KEZÉVEL. EL

Az átkozott!

AZÓTA OTT ÚSZOM A BEETHOVEN-FRÍZ MELLÉKALAKJAI KÖZÖTT MEG MEGÍRTA AZUTÁN HOGY ANNYIRA SZERET HOGY EZ TESZI KÉPESSÉ ARRÁ HOGY LEMONDJON RÓLAM S NEM LEHET ENNÉL FORROBB VALLOMASA ÖRÖKKEVALOVA LETT A SZERELMUNK MEGANNYI VÁZLATON SKICCEN ARCEL-BEN FELTUNUNK MEG EGYÜTT VAGY ELSZAKITVA MERT A MAGUNK MŐDJÁN EGYIKÖNK SEM ENGEDTE HOGY SZENVEDÉLYUNK MŰLANDÓ LEHESSEN Ő FELEBRESZTETT ENGEM EN BIZONNYAL MEGIHLETTEM ÖT SEM ELFELEDNI SEM MEGBOCSÁTANI NEM TUDTUK MINDAZT AMI TORTENT ÉS FŐKÉNT AZT AMI NEM TORTENT EN TALAN MEG TUDTAM VOLNA ÖT MENTENI Ő PEDIG HELYETTEM AZUTÁN BEERTE AZOKKAL A NŐKKEL AKIK KITERJEDES NÉLKŰL ZSUFOLÓDNAN KOMPOZICIOI HÁTTÉRÉBEN KÉTOLDALON VAGY OLYKOR PORTREVA TOLAKODNAK SZEGÉNY KLIMT EFFELEK MARADTAK UTANA CSUPÁN SZEGÉNY SZEGÉNY KLIMT

Istenem, hogy megy az idő. És nem jön. Nem.

Hát.. ez volt az ébredésem. Az álom már nem volt folytatható, de az élet sem kezdődhetett még el. Ismeri ezeket a hajnali, nyomasztó kis végtelenségeket, atyám?

Vagy még nagyon is korán van? Lesz időm végigmondani? Sőt? A

szép baba megmaradt szép babának. *Legalább addig*

megcsinálom magam.

Befelé kezdtem élni ezután, tizenhét évesen igazán könnyen leszámol hátralevő életével az ember. Mindent feladtam, ami hozzákötött volna, hogy megkíméljem az emlékeimet: nem vettem a kezembe többé szentet és rajzlapot, mostohaapám műtermében megrepesztett a számomra félretett agyag, no meg a szívem...

Nem. A szívemet ne említsem.

Azt hiszem, nem véletlen, hogy jelentős zenészek hallásproblémákkal szembesülnek előbb-utóbb, nem gondolja? Hiszen ekként lehet számukra kérdéses, sőt: kínos olyasmik, ami másoknak eredendő és természetes. S hogy a sérülés milyen komoly ihletőerővel rendelkezik, ezt Klimt távolodásával újra átélhettem. Mert távolodott.

A dísznő.

A zongorámmal maradtam egyedül, és másra nem is vágytam. Féloldalas sükettségem egyébként vonzó félreértésekhez is vezetett: mivel többnyire egész arccal kellett a beszélő felé fordulnom, a férfiak számára bizonyos mértékig volt ez az állhatatos, kitartó figyelem, amivel ajkuk mozgását is követtem, szinte csüggytem rajtuk! és egész testemmel, egész lényemmel koncentráltam rájuk.

Mégsem emyőzhettem a fületem amúgy nagymamásan. Önhitségüket legyezgette fogyatékoságom.

Velence után maradt a zene. Más nem. Ez volt az én titkos életem, boldogságom és boldogtalanságom, memóriám és feledésem és persze senkinek sem lehetett kifogása az ellen, hogy a szorgalmas kisasszony órákat tölt a zongora mellett, sőt, hogy békén hagyják, időnként estélyeken és szalonokban is elkápráztatja hallgatóit szépségével és virtuozitásával. Játsoztam, sokat, s anyám még csak nem is sejtette, hogy ezzel azt folytatam, amitől ő eltiltott és megfosztott. Egyébként jelentős sikereim is voltak.

Sikereim? Hm.

Nietzschét is olvastam a zenéről, démonikusról és effélékről, és hát tetszelegtem ebben a divatos istenkisértésben. Meg Schopenhauert...

A nemi szerelem metafizikájáról. Ezt említetlenül hagyjuk. Akárcsak Nietzsche kereszténység iránti megvetését. Ez is a zenében volt.

Bécsben egyébként ekkoriban amúgy is mindenki zenélt. Voltak persze, akik irtak vagy festettek, de többnyire azt is csak a zenélés mellett,

Azt hiszem, most leülhetek a zongorához.

ÉS szinte felszakadt belőlem mindaz, amit alig győztem a következő pár év során kottapapíron rögzíteni. Még alig voltam húszéves, és már több mint száz dalt komponáltam, több szonátát szereztem és egy operanyitányt. Ehhez persze kellett még valaki. Aki bevezet a kontrapunkt világába, az összhangzattanba és minden egyébe, s akitől nem kell félnem, hogy pusztán a nőnek szóló bókákat helyettesíti a tehetségemnek szólókkal. Mert tehetséges voltam, atyám, már bevallhatom.

Bár a fordítottja talán jobban sértett volna.

Valami rettenetesen forró és kifejezhetetlenül szomorú is volt ezekben a művekben. Ha valakit bizalmamba avattam, s játszottam, többnyire nagy sikerem volt.

Többnyire nélkül. És nem ülök le a zongorához.

Emlékszik Tolsztoj szavaira a Kreutzer-szonátából? Hogy hogyan lehet efféle hangzatokat előadni egy polgári szalonban, dekoltált hölgyek és frakkban feszengő férfiak között? Hogy nem pirulnak bele? Senki nem érdekelt. Magamnak pirultam.

Zemlinsky.

Egy férfit avattam be mindössze. Bizalmasom és zenetanárom egy áldott és szörnyűsége kis gnóm volt. Azt reméltem, ő veszélytelen. Pedig ezután mintha egy Wagner-opera librettója kezdődne: a törpe és a tündérlány románcáról a manó kincsesbarlangjában. Meghallgatja?

Persze hogy meg. Néhány Wagner-akkord...

A TÖRPE CSAK NEM VALÓSÁGOS TÖRPE VOLT MINTHA EGY ÁTOK SUJTOTTA VOLNA VARÁZSLATOS UNDORÍTÓ ÉS ELLENÁLLHATATLAN NEM A FOLYÓ MÉLYÉN VAGY SZIRTFOKOK FÖLÖTT ÉLT HANEM EGY POROS POLGÁRI LAKÁS BARLANGJÁBAN A RINGEN S VÉGTÉLEN GAZDAG VOLT KINCSEI KÖZÖTT

Zenélt. Káprázatosan. Gazdagon, lenyűgözően. Wagnert. Minduntalan ezt hallottuk, ezt játszottuk, idéztük és bizonyosak voltunk benne, hogyha a zenében megjelenhet Isten, márpedig hol másutt, akkor efféle összhangzatokon keresztül közli soron következő kinyilatkoztatását.

Tram-tara-pam...

A TÜNDÉR SEBZETT VOLT SZENVEDETT ÉS TALÁN EZÉRT KERÜLT HAMAR A MANÓ VARÁZSLATÁNAK HATÁLMÁBA LÁTTA KINCSEIT ELÁMULT GAZDAGSÁGÁN ÉS KÖNYÖRGÖTT A TÖRPÉNEK TEGYE GAZDAGGÁ ŐT IS ÉS IGY GYÓGYÍTSA MEG AZT IS SUGALLTA EZZEL HOGY IGY TÖRHETI MEG A MANÓRA NEHEZEDŐ ÁTKOT EGYES-EGYEDÜL

Apropó, Zemlinsky. Nincs itt bűdös?

Mosdatlan volt. Alacsony. Kávéházaságú. Kopaszodott. Fogai kihullottak. Álla egyszerűen hiányzott. És mégis... Égő, csodálatos szemeknek nem lehetett ellenállni. Pedig az homályosabb volt, mint szelleme, s mindez akkor lobogott igazán, amikor Wagnert játszott. A Tristant.

ÁLLT A TÜNDÉRLÁNY A VARÁZSLATOS GNÓM MELLETT HALLGATTA ANNAK ZENÉJÉT S CSAK AZT ÉREZTE AHOGY LÁBAI SZINTE KICSÚSZNAK ALÓLA S EGYSZERRE A MANÓÖLELÉSÉ-BE HULLIK

Tram-papa-tram-pam...

Addigra már az összes Wagner-operát kívülről tudtam, s mezzoszopránomon el is ordítottam valamennyit. De így... így még soha nem hallottam.

A MANÓ VARÁZSREJE ELKÁPRÁZTATTA A TÜNDÉRT S KINCSEI MELLETT MIT SZÁMÍTOTT A KINÉZETE MINTHA MEGVAKULT VOLNA MINDEN EGYÉBRE A LÁNY ÉS CSAK EZT A KIS GNÓMOT HALLGATTA CSODÁLTA S MINT EZ LENNI SZOKOTT A TÖRPE ETTŐL CSAKUGYAN CSODÁLATOSSÁ IS VÁLTOZOTT MINTHA MEGTÖRHETNE AZ ÁTOK AZT KAPTA MEG A LÁNYTÓL AMIRE MINDEDDIG HIÁBA VÁGYOTT AHOGY AZONBAN HOGY AZ ÁTOK VÉGKÉPP MEGTÖRJÖN AZ ILYENKOR SZOKÁSOS PRÓBÁKAT KELLETT KIÁLLNIUK

Triririr-trúúú... Itt nyugtalanul zizegnek a vonósok, s véget érhet a hosszú expozíció.

Úgy is mondhatnám: mindent kipróbáltam rajta. Teljesen Zemlinsky búvkörében éltem, de szenvedélyem... mégsem neki szólt.

Mégiscsak: Gustav?

Klimtről, akire minden érzésem, szenvedélyem és csaknem megtett szerelmes mozdulatom utalt, de főképpen, bár még nem tudtam: Mahlerről. Igen.

Gustav, Gustav.

A TÜNDÉR SZINTE RABJA VOLT A GNÓMNAK TEHETSÉGÉT CSAKUGYAN ISTENINEK VÉLTE S ETTŐL ISTENI IS LETT MERT SOHA OLYAN GYORSAN ÉS KÖNNYEN NEM GYARAPODTAK A TÖRPE ZENEKINCSEI MINT AMIKOR ZENEÓRÁK ÖRVÉN MAGÁHOZ CSABÍTHATTA ÉS ZONGORAFUTAMAIVAL ELBÜVÖLHET-TE EZT A FÖLDÖNTÜLI LÁNYT ÁM MEGKEZDŐDTEK EKKOR A PRÓBATÉTELEK IS A TÜNDÉR UGYANIS AHOGY A MANÓNAK KÖSZÖNHETŐEN MINDINKÁBB ERŐRE KAPOTT EL-ELTÁVOZOTT A BARLANGBÓL S TITOK MARADT VISSZATÉR-E MÉG EGYÁLTALÁN HISZEN ODAKINT ELVEGYÜLT A HALANDÓK KÖZÖTT S AZ Ő KÖRÜK BIZONY KEDVES VOLT FÜLÉNEK AZ-UTÁN RENDRE ELMESÉLTE MOHÓ TÉTOVÁZÁSÁIT A TÖRPÉNEK AZ EGYIK NAPON EGY VAGYONOS KERESKEDŐ KÉRTE MEG VÁRATLANUL ÉS SZENVEDÉLYESEN A LÁNY SZÉPSÉGE FELGYÜLT A BÖKÖKRA S MÉG AKKOR IS OTT TÜNDÖKÖLT AZ ARCSÁN AMIKOR A BARLANGBA LÉPETT MÁSKOR EGY KÜLÖNC BÖLCSELŐ VARÁZSÁRÓL BESZÉLT MELYNEK RAVASZUL

CSAKNEM ENGEDETT S VÉGÜL MÉGSEM AZUTÁN VOLT EGY GYÖNYÖRŰ VITÉZ IS KINEK LELEMÉNYES OSTROMÁT HOSSZAN ÉLVEZETTEL RÉSZLETEZTE A KIS GNÓMNAK A VÉGSŐ KAPITULÁCIÓRA KÉSZÜLŐ LÁNY S TRILLÁZOTT TÖPRENGETT VAJON KI IS LEHETNE IGAZÁN MÉLTÓ ÖHOZZÁ AKI SZÉP FIATAL TEHETSÉGES ÉS GAZDAG ÉS BIZONNYAL VARÁZSHATALMA IS VAN ILYENKOR IMÁDTA A SZEGÉNY ÉS CSÚNYA TÖRPE KÍNJAIT A TÜNDÉR A NÉMÁN ELTORZULÓ TEKINTETET A LASSAN MEG-GRÁNDULÓ AJKAKAT S AZ ENNEK NYOMÁN FEL-CESENDÜLŐ HANGZATOKAT MELYEK EGYRE SZEBBEK LETTEK DISSZONANCIÁJUKBAN IS ÁTHATÓBBAK S ILYENKOR VÉGRE ISMÉT A ZONGORA MELLÉ OMLHATOTT A LÁNY EGYENESEN A TÖRPE ÖLEBE ÉS CSÓKOLTA ÖELTE SIMOGATTA ÉS FOGADKOZOTT NAPSZÁLLTÁIG HOGY SOHA SENKI MÁS AMIKOR IS RENDESEN HAZATÉRT

Az opera szünetében frissítőt kellene felszolgálnom. Magamnak mindenképpen.

Kiszárit a várakozás, atyám.

A TÖRPE KÍNJAI S VÁGYAI NÖVEKEDÉSÉVEL EGYRE GAZDAGABB LETT S A TÜNDÉR TUDTA HOGY EZT BIZONY BETELJESÜLETLEN S EKKÉNT MIND FORRÓBBAN IZZÓ SZERELMŰK OKOZZA MELY OLYKOR MINTHA ÉPPEM SEMMI SEM JELENTENE NEKI HISZEN MINDENKÉNT MEG KELLETT HÓDÍTANIA ODAKINT HOGY ENNEK A VILÁGNAK A GAZDAGSÁGÁT TELJESEBEN ÉLVEZHESSE S A HALANDÓK CSAKUGYAN KÖRUSBAN ÜVÖLTÖTTEK UTÁNA IGY HOSSZAN MESÉLTE A GNÓMNAK HOGY MÉG A FIÁKERESEK IS VIRÁGCSONKOT KÜLDÖZGETTEK NEKI HOGY A HORDÁR HOGYAN TÖRTE EL A RÁBIZOTT HOLMIKAT MIKOR Ő VÉLETLENÜL MEGÉRINTETTE HOGY GYANUTLAN VACSORAVENDÉGEK ODAHAZA VAGY ÉPPEM NYARALÁSRA KÜLDÖTT KAMASZFIUK MIKÉNT VONTÁK FÉLRE ŐT HOGY TÉRDRE VETHESSEK MAGUKAT ELŐTTE KÖNYÖRÖGVE A SZERELMÉERT S Ő CSAK HALLGATOTT MOSOLYGOTT VONZÓN ÉS SEJTELMESEN TARTÓZKODÓ MARADT SEM IGENT SEM NEMET NEM MONDOTT RÖVIDKE DUÓIK EKKÉNT MINDIG A VÁGYÓDÓ AKKORDJAIVAL FEJEZŐDTEK BE MERT AZ Ő HALK ELLENSZÓLAMA ELENYÉSZETT AM AMINT MEGHALLOTTA A TÖRPE SZÓLAMÁT VÉGRE A TÜNDÉRBŐL IS FELTÖRHETETT MINDEN ELFOJTOTT SZENVEDÉLYE ÉS VÁGYAKOZÁSA HOGY Ő CSAK AZ ÖVE AKAR LENNI S EZÉRT VAN SZÜKSÉGE ERRE A SOKFÉLE HÓDOLATRA HOGY MÉG INKÁBB ÉREZHESSE AZT AZ EGYETLEN A CSAK NEKI RENDELTET MELY NEMCSAK SZÉPSÉGE VAGY ÉRZÉKI VONZÁSA SZEGÉNYESSÉGÉBŐL TÁPLÁLKOZIK HANEM BELŐLE AZ Ő KÍNJAIBÓL ÉS GYÖNYÖRÉBŐL ÉS VÁGYAIBÓL CSAKIS A GNÓMOT OLYKOR FÁRASZTOTTÁK A KÍNOK S ILYENKOR LÁZADNI PRÓBÁLT ERŐTLENÜL FENYEGETŐZÖTT S AZ EGYIK PIANO PÁRJELENETET KÖVETŐEN CSAK NEM ÖSSZEROMBOLTA KINCSEIT AM AKKOR FELNEVETETT A LÁNY Ő CSAK KÍSÉRLETEZIK EZZEL A ROMLOTTSÁGGAL MŰLTKOR ÉPPEM SÉGGEL CIGARETTÁRA GYÚJTOTT EGYSZER MÉG KERÉKPÁROZNI IS MEGPRÓBÁLT A PRÁTERBAN TITOKBAN ELŐZŐ ÉJJEL PEDIG MÁMOROS ÁLOMBA RINGATTA MAGÁT KÖNNYŰ SZESZEKKEL ÉS CSAKIS MIATTA TÖRTÉNIK IGY FOLYTALTA AZ ÁRIÁJÁT CSAKIS A TÖRPE SZIVTELENSÉGE MIATT DALOLTA MERT HALLOTTA HOGY OLYKOR MÁS LÁNYOKAT IS FOGAD BIZONY A BARLANGJÁBAN JÖTTEK A DŰR AKKORDOK S EZUTÁN ELSZÁMOLTATTA MINDEN PILLANTÁSÁRÓL A SZENVEDŐ S CSAKUGYAN BŰNÖS KIS GNÓMOT EGYÜTT SÍRTAK KICSIT HOGY VÉGÜL MAJD FÉLRETOLHASSA A ZONGORÁTÓL HOGY A TÜNDÉR ELJÁTSSZA A CSAKIS NEKI KOMPONÁLT CSODÁLATOS SZERELMES DALÁT EZ AZUTÁN MIND TELJESEBEN FANTASZTIKUSABBAN ÁRAD ELŐ S A MÉG REMEGŐ FÉRFI ELŐTT LETÉRDEL KÖNNYES ARCÁT A TESTÉHEZ SZORÍJTJA S SZÉP MOLL-HANGZATOKBAN DADOGJA EL HOGY GYERMEKET AKAR TŐLE CSAK TŐLE HA VALAKITŐL EGYÁLTALÁN HISZEN ŐK CSAK EGYMÁS ÁLTAL LEHETNEK BOLDOGOK DE MIELŐTT A FINÁLÉ DUÓJÁBA KÉZDHETNÉNEK SIETVE TÁVOZIK KIPIRULTAN ÉS KÉSZÜLÖDVE VALAMIFÉLE RÉGÓTA ESEDÉKES ÉS IZGATÓ TALÁLKOZÁSRA

Amikor megjelent Siegfried.

Ezt majd a szemébe kell mondanom, jelentőségeltjesen.

Amikor... megjelent... Siegfried...

MERT EZ VÁLTOZTATTA MEG AZ EGÉSZ HANGZÁST MINDAZ SZÓLT MÉG TERMÉSZETESEN AMINEK MOTÍVUMAI FELTŰNTEK S KIKRISTÁLYOSODTAK EZEKBEK A BOLDOG-BOLDOGTALAN ÖSSZHANGZATOKBAN MELYEK BOLDOGSÁGA IS

AKÁRCSAK BOLDOGTALANSÁGA MIND VÉGLETESEBB LETT HISZEN VÉGSŐ ELVÁLÁSRÓL SZÓLT ÉS KÖZÖS JÖVŐRŐL VAD ÉRZÉKI ÁLMOKRÓL ÉS TEBOLYULT LELKI POKOLRÓL NEMCSAK EGYSZERRE DE ÉPPEM SÉGGEL EGYIDŐBEN SZÓLAMOK ÖSSZEOLVADÁSÁVAL SZABAD VÁLTAKOZÁSÁVAL S OLYAN MÉLYSÉGBŐL ÉS OLYAN MAGASSÁGBÓL MELY ARRÁ UTALT HOGY A BARLANG IMMÁR AZ UNIVERZUMMAL AZONOS ÉS NEM IS VOLT MÁSKÉNT A ZENE UNIVERZUMA VÉGTELENRE TÁGULT DE ÉPPEM ITT TŰNT FEL AZ AKI NEM A KINCSEIVEL CSÁBITOTTA VOLNA SZERELEMRE A LÁNYT HANEM SZERELME KINCSET AJÁNLOTTA S CSERÉBE NEM KÉRT MÁST CSAK AMIT A TÜNDÉR ADNI KÉSZÜLT MERT MÁSA NEM VOLT MINT ÖNMAGA

Itt nagyon szép hangzatoknak kellene szólniuk. Majd...

NEM TUDTA CSAK SEJTETTE A LÁNY HOGY ÖNÁLA IMMÁR SEMMI SEM DRÁGÁBB A GNÓMNAK HOGY EZZEL ÉPPEM SÉGGEL VÉGKÉPP KIFOSZTJA ŐT AKI A FINÁLÉBAN AZONBAN MÉG TANUSÁGOT TEHETETT ARRÓL MILYEN GYÖNYÖRŰ HANGZATOKAT CSAK ELŐ A SZENVEDÉS MERT MINDEN MEGSZÓLAL AMI VISSZACSBÍTHATNA A LÁNYT AM EKKOR MÁR EGÉSZEN MÁSFÉLE HANGOK ZENGENEK EGY ÚJ UNIVERZUM DALLAMA S A TÜNDÉR TÁVOZIK SIEGFRIED OLDALÁN SZERELMES DALÁBAN VISSZA-VISSZATÉR MÉG A MANÓ MEGANNYI MOTÍVUMA HISZEN TŐLE TANULTA KIFEJEZNI MINDEZT S MÉG TÁN SZERETETÉRŐL IS TANÜSKODIK NÉHÁNY FUTAM HISZEN NEM CSALÓDTHATOTT ABBAN AKINEK VÉGÜL IS NEM ADTA ODA MAGÁT AM MINDEZT ELNYOMJA MÁR A ZENEKARI FINÁLÉ FORTISSIMÓJA MELY ZAKLATOTT DOBOGÓ SZÍVÉNEK MINDEN HANGJÁN JÁTSZIK, S AMELY A GYŐZTES FÉRFI DIADALMAS MOTÍVUMÁBAN OLDÓDIK FEL

Függöny.

Innom kellene. Hogy gyűlölök férfira várni. Vagy minden megváltó Siegfriedként jön el? Tra-ta-ta-tra-tata-ta? Hová tettem az üveget?

Vastaps.

Vagy még korai? De jó, hogy nem találom.

Hódítóm persze igencsak relatív Siegfried volt, ám számomra mégiscsak a szabadító szerepét játszotta el, s én jutalma, némiképp prédája, boldogsága és boldogtalansága: vagyis a felesége lettem.

Maradok ebben a ruhámban. Gyöngysor sem kell. Csak... némi festék. Diszkrétén. Ellenállhatatlanul.

De ez már hosszabb színmű volt, s minden zenei háttér dacára igencsak prózai. Zemlinsky csak annyit látott, hogy elragadtak tőle, s éppen az ragadott el, aki előtte is vitathatatlanul magasabb rendű volt, így fölötté megváltóként győzhetett. Minden lezárult a Wagner-operák játékszabályainak megfelelően, csak éppen az én drámám kezdődött ezzel el. És: Mahlerrel.

Minden gyónásban ilyen fontos vajon, hogy a bűneivel szembesülő még szórakoztassa is lelki atyját a feloldozásért?

Súlyos, komoly polgári dráma vette hát kezdetét három felvonásban, díszletek nélkül, hiszen mindennapjaink tárgyai lettek díszletekké.

AZ ELSŐ FELVONÁS KITÉRÉSEK SOROZATÁVAL KEZDŐDIK NEM ÉPPEM HÁLÁS DRÁMAI HELYZET AM ANNÁL VALLOMÁSOSABB AHOGY PÉLDÁUL EGY REZONÓR AMOLYAN KÖZELI BARÁTNÓ EZZEL MEGSEJTHETI MIKÉNT SZÓL AZ A HAT HÓNAP AMI-ÓTA MEGPILLANTOTTA S KÜLÖNFÉLE MÓDOKON PRÓBÁLTA ELKERÜLNI BÉCS LEGSZEBB LÁNYA MINT A FŐHÖST NEVEZIK A TALÁLKOZÁST A VONZÓ ÉS ELLENTMONDÁSOS HÍRŰ FÉRFIVAL TEHÁT MIKÉNT SZÓL EZ AZ IDŐ AKÁRCSAK A BEVEZETŐ JELENET ARRÓL HOGY NEM PUSZTÁN ÉRDEKLI DE TALÁN VONZJA IS AZ ELKÉNYEZTETETT GYÖNYÖRŰ GYERMEKET AZ ALACSONY SZEMŰVEGES KÜLÖNC AZ OPERADIKTÁTOR S AMIKOR EZ A BARÁTNÓ FONTOS DRAMATURGIAI SZEREPBEN ERRE RÁTAPINT GYANÚS HÉVVEL TILTAKOZIK A LÁNY IGY A JELENET MINDKETTEJÜK BEMUTATÁSÁRA VÉGÜL IS ALKALMAS HOGY MIT IS KEZDENE EZZEL A NÁLA CSAK NEM HÚSZ ÉVVEL IDŐSEBB IDEGES ZSIDÓVAL VIZSOLYOG A LÁNY AKI KÜLÖNBEN IS A HÍREK SZERINT A SZOPRÁNOKHOZ VONZÓDIK ELADÓSDOTT ÉS VALAMI GYÓGYÍTHATATLAN BETEGSÉGBEN SZENVED ÉS IGY TOVÁBB

Aranyér, tisztelendő atyám: aranyér, mint ezt Siegfriedemről később megtudtam.

A KÖVETKEZŐ JELENET TERMÉSZETESEN MÁR AZ A VACSORA AHOOL EGYMÁS MELLETT ÜLNEK A BARÁTNŐ SZALONJÁBAN A DRÁMA LAKMÁROZÓ FŐHŐSEI KITÚNÓ A MENÜ DRAMATURGIÁJA MIND AZ ASZTALTÁRSASÁGOT MIND A FOGÁSOKAT ILLETOEN A NAGYVONALÚAN SZÉTHULLÓ BÉCS NÉHÁNY FRAPPÁNS REPLIKÁVAL ÉS RIPOSZTAL MAJD BEMUTATHATÓ AM A KÉT KIVÁLÁSTOTTÁZ INYENCSEGEKEN TÚL MINDINKÁBB EGYMÁSRA FIGYEL ÚGY IS MONDHNÁM EZENTÚL EGYMÁSNAK JÁTSZIK A FÉRFI ELŐBB MÉG CSAK UNOTTAN ÉS RUTINSZERŰEN FELELGET MÉGOLY VÁRATLAN KÉRDÉSEKRE IS HOGYAN IS VEHETNE KOMOLYAN VALAKIT AKI ILYEN FIATAL ÉS CSINOS HÁT CSAK EGYKEDVŰ ÉLVEZETTEL BÁMULJA A SZÉP BABÁT AZ AZONBAN GYŰLŐL IMMÁR SZÉP BABA LENNI S AZ Ő SZÁMÁRA KIVÁLTKEPP HÁT AZONNAL FELSZIKRÁZNAK A LÁNYBÓL AZ INDULATOK VALAMI NEVETSÉGES ÉS DRÁMAIATLAN ŪRÜGGYEL

A hosszú, enyhén áttört és kivágott bársonyruhámot viseltem, korall nyakékkal s széles csipkegallérral, hajamat szándékosan hagytam lazábban, hogy szenvedélyes gesztusaim nyomán majd el-eloldozódhassanak tincsei.

AZ ŪRÜGY MONDJUK RÉSZBEN EPIKAI RÉSZBEN MUZIKÁLIS A LÁNY SZEMREHÁNYÁST TESZ AZ OPERAIGAZGATÓNAK AMIÉRT AZ NEM VÁLASZOLT ZEMLINSKY EGY NEKI ELKÜLDÖTT BALETZENEJÉRE IMMÁR HÓNAPOK ÓTA S A SZÁMONKÉRÉSSEN BENNE VAN A KORÁBBI SZERELEM VALLOMÁSA MINDAZ TEHÁT AMIT A LÁNYNAK AZ A FÉRFI JELENTETT AKIRŐL ÁTTÉTELESEN MÉG EZ AZ ŪJ VONZALON IS SZÓLNI FOG SOKÁIG AM A TEHETSÉGESEBB SÓT A ZSENIÁLIS MUZSIKUS ITT ISTENI ADOTTSÁGA FŐLÉNYÉVEL KÖNNYEN ÍTELKEZHET GYENGÉBB ZENÉN ÉS KISEBB TEHETSÉGEN S EKKÉNT ÍTELKEZIK EZEN A KORÁBBI SZERELMEN IS A LÁNY ITT MÉLTÁN TÉVESZTI ÖSSZE A ZENEI TEHETSÉGET AZ ÉRZÉKIVEL S A JELENET ELEJÉNEK INDOKOLATLANUL ÉLES ÖSSZECsapása INDOKOLATLANUL HOSSZÚ ZAVARRÁ VÁLHAT A JELENET ZÁRÁSÁBAN AMIKOR ÉSZRE SEM VESZIK MÁR CSAK KETTEN MARADTAK A VACSORÁZÓASZTALNÁL JÓ IDEJE S A VISSZATÉRŐ KÖZÖNSÉGESEN HANGOSKODÓ VACSORAVENDÉGEK KONTRASZTJAKÉNT ZAVARUK TEREMT BESZÉDES ÖSSZHANGOT KÖZÖTTŪK

A ráksalától az articsókáig eltelt idő elegendő volt, ha jól emlékszem, hogy másra ne figyelhessen, csakis énrám. Annak a leveleit már úgy bontogattam, hogy akaratlanul együtt rágott és nyelt velem.

Neki talán még ennyi idő sem kellett. Belépése, bemutatkozása, zavara és fáradsága elég volt. Sőt sok is.

A FELVONÁS KÖZEPE FELÉ AZUTÁN EGY CSENDESEBB PASSZÁZSJELENET KÖVETKEZIK VALAMI KÉSŐ ESTI SÉTA A DUNA-PARTON AZUTÁN HOGY A VARÁZSFUVOLÁT VEZÉNYELTE A FÉRFI AZ OPERÁBAN AZ ESTE MINT MONDTA NEKI CSAK NEKI A DIALÓGUS BESZÉDESEN AKADOZÓVÁ VÁLIK A VIRTUÓZ MUZSIKUS CIPŐJE VISZONT MINDUNTALAN KIFŪZÓDIK KABÁTJA KOPOTT ORRA PIROSLIK ÉS OLYKOR CSÖPÖG S MÉGIS ITT MÁR SZINTE ELDÖLT MINDEN A FÉRFI ŪGYETLEN FLÓRTÖLÉSÉSEN ÉS A LÁNY MÉLYSÉGES ZAVARÁBAN HOGY SZÁMUKRA NINCS REMÉNY KÖZÖTTŪK NINCS TERE KÖNNYED ÉS TÁRSASÁGI KIS VISZONYNAK ŐK SŪLYOSABBAK ÉS ELSZÁNTABBAK ENNÉL S ÉPPEEN EZ DÖNTÖTT HELYETTŪK NEKIK CSAK LE KELL VONNI A KONZERVENCIÁKAT

Ez az ő szava! Hogy bennem maradt.

A DIALÓGUS EGYÉBKÉNT ZEMLINSKY ÁTTANULMÁNYOZOTT BALETTLIBRETTÓJA RÉVÉN ÖSSZHANGZATOK PROBLÉMÁIVAL ZENEI MEGOLDÁSOK LEHETŐSÉGEVEL SZÓL HÁRMUKRŐL AKIK ÖSSZEKUSZÁLÓDTAK SZENVEDÉLYEIKBEN MAJD A MUZSIKUS ELFŪTYŪL EGY KEVESEST ABBÓL A SZIMFÓNIABÓL AMÉLYET MOST KOMPONÁL HALLJA KÉRDEZI EZ ITT MIND A MAGA HIÁNYA MEG A VÁRAKOZÁS MEG A REMÉNY A LÁNY FÁZOSAN ÉS ELRAGADTATOTTAN ŪL A HUZATOS PADON A NAGYOBBI TEHETSÉG ŐHATATLANUL ERŐSEBBEN FORRALJA A VÉRÉT S LÁTJA SAJÁT FIGYELMÉNEK FÉLFŪLŪ CSŪGGÉSÉNEK HATÁSÁT A MIND ELRAGADTATOTTABBAN FŪTYŪLŪ ZSENNIN S MIT SZÁMÍT AKKOR ÉLETKOR SZÉPSÉG SZÁRMÁZÁS EBBŐL A DUNA-PARTI FŪTYŪLÉSéből NINCS VISSZAŪT EZT MINDKETTEN TUDJÁK

Vörösen és forrón piroslott a padon a kezem, a kesztyűmet elhagytam valahol, s ő nem fogta meg, egyáltalán nem. Bár tudom, azzal elrontott volna mindent, mégsem értettem akkor, és sajnáltam, hogy nem.

Hogy nem rontott el. Ezt sajnáltam vajon?

A FELVONÁS UTOLSÓ ELŐTTI JELENETE PERSZE VISSZAVESZ VALAMENNYIT AZ ITT MEGSEJTETT HARMÓNIABÓL AZÁLTAL HOGY VALÓSÁGOS MÉLYSÉGET MEGSEJTETI A LÁNYA ÉRZÉSEIBE BEAVATOTT ANYA UGYANIS KÉTSÉGBE-ESETTEN FRAPPÁNSAN ÉS HITELESEN JELZI AZT A SOKRÉTŪ KÉPTELENSÉGET MELYEL LÁNYA NEM AKAR SZEMBESŪLNI EBBEN A SZERELEMBEN AM DRÁMAI FUNKCIÓJA ENNEK AZ ŐSZTŪNŪS ÉS CÁFOLHATATLAN ELLENKEZÉSNEK TERMÉSZETESEN ÉS SZŪKSÉGSZERŪEN AZ HOGY DÖNTÉSÉSEN ERŐSÍTSE MEG A LÁNYT EZT TESZI VISSZAVONHATATLANABBÁ NEVELŪAPJA ŪGYMOND RACIONÁLIS ÉRTETLENSÉGE HOGY MIT KERESNE Ő ÉPPEEN Ő BÉCS EGYIK ŪNNPELT S NAGY REMÉNYŪ SZÉPSÉGE ENNÉL AZ ŪREGEDŪ CSUNYA INGATAG HELYZETŪ ELADŪSODOTT BETEG ZSIDÓNÁL MINT MINDEN KOMOLY DRÁMÁBAN IGAZUK VAN TERMÉSZETESEN S EZ MÉGSEM SZÁMÍT SEMMIT S A BETOPPANŪ FÉRFI NAGYMONOLŪGJÁT EZ AZ IGAZSÁG KÉSZÍTI ELŪ KÁPRÁZATOS IGAZSÁGTALANSÁGA SZÁMÁRA MÍG A LÁNY KIS SZÍVE ZAKLATOTTAN ÉS TANÁCS TALANUL DOBOG MI VAN HA Ő CSAKUGYAN KÉPTELEN MÉLY ÉRZÉSEKRE HA BENNE MINDEN HIDEGSÉG ÉS SZÁMÍTÁS HOGYAN BIZONYÍTHATNÁ ENNEK AZ ELLENKEZŐJÉT

Hogyan? Istenem, hogyan? Jaj.

A NAGYMONOLŪG SZERELMI VALLOMÁSA ŪGY HANGZIK MINTHA SZAKÍTANI JŪNNE A FÉRFI KÉRLELHETETLEN SZIGORŪ ÉS PONTOS IMMÁR RABUL ESETT ENNEK A LÁNYNAK MONDJA AMIT EDDIG ISTENNEK S ŪNMAGÁNAK CSINÁLT A ZENÉT AZT MOST ERTE ÉS MIATTA CSINÁLJA IHLETÉSEN ÉPPOLY KISZOLGÁLTATOTTÁ VÁLT HIRTELEN MINT TERMÉKENYSÉGÉSEN TŪBBÉ NEM SZABAD SEHOGYAN SEM MÉG SIKERRE IS VÁGYAKOZNI KEZDETT AMIŪTA ŪRÁ GONDOL S ARRÁ HOGYAN HŪDÍTHATNÁ MEG MERT Ő MÁR MEGHŪDOLT KAPITULÁLT FELADTA MINDEN ELLENÁLLÁSÁT S EGÉSZEN A LÁNYÉ LETT KÉSZ A BOLDOGSÁGRA AHOGY KÉSZ A BOLDOGTALANSÁGRA S AZ ŪRÖKKÉVALŪ SZENVEDÉSRE IS HA NEM LEHETNEK EGYMÁSÉI AM SOKKAL INKÁBB KÉSZ A HATÁRTALAN ŪRŪMRE HA A LÁNY SZERETI EZÉRT VAN ITT HOGY MEGKÉRJE DE NEM AKARJA BECSAPNI NEKI EGÉSZEN KELL A LÁNY AZ ÉLETÉHEZ A BOLDOGSÁGAHOZ A MŪVÉHEZ FELTÉTELEK ÉS VONAKODÁS NÉLKŪL AHOGY Ő ADJA A SAJÁT ÉLETÉT NEM POLGÁRI ÉRTELEMBEN ALÁVETETT FELESÉGET AKAR HANEM AZT AKI FELTÉTELENŪL FOGJA SZERETNI ŐT ÉS FELTÉTELENŪL AZONOSUL VELE A SZENVEDÉLYEK ŪGYMOND METAFIZIKAI MAGASSÁGÁBAN ITT MÁR NINCSENEK JOGOK ÉS NINCS VONAKODÁS ÉS NINCS SEMMI MÁS CSAK EZ A KŪZNAPOKON MORÁLON TÁRSASÁGI SZOKÁSOKON FELŪL IZZŪ SZERELEM A LÁNY NOS A LÁNY HALLGAT HISZEN UDVARLÁSHOZ ÉS BŪKOKHOZ SZOKOTT LELKE ÉS FŪLE SZINTE BORZONG ÉS FŪRDIK A SZENVEDÉLYEK EFFÉLE KÍMÉLETLEN ZUHATAGÁBAN AZ ABSZURD ÉS CSAKNEM KÉTSÉGBEESETT VALLOMÁS HAT RÁ MINDEN EGYÉBRE SŪKET VOLNA EBBEN AZONBAN MEGÉRZI A MÁSIK SZERELMÉT Ő AKI MINDENT MEGKAPHATNA AZ ÉLETTŪL ELFOGADJA EZT A SZERELMET AZ ÉLET HELYETT AZT HOGY MOST EZÉRT A SZERELMÉRT MAGÁT KELL ADNIA MINTHA NEM VÁRT VOLNA MÁSRÁ HAJJA HOGY BESZIPPANTSA VÁGYAIT AMBÍCIŪIT ÉLETÉT SZEMÉLYISÉGÉT MINDENT EZ A SZENVEDÉLY S MAJD EGY NAGYFORMÁTUMŪ SORS RÉSZÉVÉ AVASSA NEM ÉRZI DRÁGÁNAK A KÉRT DÍJÁT HOGY MONDJON LE ZENEI AMBÍCIŪIRŪL VAGYIS TŪBBÉ NE KOMPONÁLJON ÉREZZE A FÉRFI ZENEJÉT SAJÁTJÁNAK IGY HÁT ŐT TEGYE BOLDOGGÁ S EZÁLTAL SAJÁT MAGÁT

Igen.

Ūgy hangzott, mint egy parancsolat. Ne komponálj!

A ZÁPOROZŪ TRAGIKAI VÉTSÉGEKET EGY LÍRAIAN CSENGŪ JELENET ELLENSŪLYOZZA AZ ELSŪ FELVONÁS VÉGÉN DRAMATURGIAI FŪNKCIÓJA ELSŪSORBAN A MEGBILLENT LÉLEKTANI EGYENSŪLY HELYREÁLLÍTÁSA VOLNA SZINTE SZAVAK SEM HANGZANAK EL VAGY LEGFELJEBB CSAK ELLENPONTTOZZÁK MINDAZT AMI TŪRTÉNIK ILLETTVE NEM TŪRTÉNIK A LÁNY ELŪSZŪR BONTJA LE HAJÁT FÉRFI ELŐTT MOST MÁR ANNAK LAKÁSÁN VANNAK ASZKETIKUS KOPÁR TISZTA FE-

LÜLETEKKEK TAGOLT HIDEG TÉRBEN ODA AKARJA ADNI MAGÁT ELSZÁNTAN ÉS VÉGRE TELJESEN VALAKINEK NEKI ÚGY AHOGY NEM ADTA MÉG SENKI MÁSNAK SEM A FESTŐNEK SEM A MANÓNAK SEM A HÓDOLÓKNAK AZ IFJÚSÁGBÓL IS ADNI AKAR A SZÉPSÉGÉBŐL IS MERT SZERETNI AKARJA EZT A FÉRFIT MINDENKINÉL JOBBAN ASSZONYI TAKTIKA ÉS VALÓSÁGOS ZAVAR KEVEREDIK A SUTA JELENETBEN AZ IFJÚSÁG FŐLÉNYE ÉS ALÁZATA EZZEL A NEGYVENÉVES EMBERREL SZEMBEN AKI TÉTOVA KAPKODÓ ÉS ÜGYETLEN AKINEK MAGABIZTOSSÁGA MEGTÖRIK EZEN AZ ÁRADÓ GYENGÉDSÉGEN S NEM TÖBB IMMÁR MINT EGY ROMLÁSNAK INDULT MAGÁNYOS TEST EBBEN AZ ÜRES TÉRBEN SZUSZOGÁSÁVAL SZAGÁVAL RÁNCAIVAL ÉS ERŐFESZÍTÉSEIVEL NÉMÁN ÉS ÜGYETLENŰ TÖRTÉNIK MEG AZ AMIT ELEMENTÁRIS VÁGYAKOZÁSOK ŐSROBBANÁSÁNAK REMÉLTÉK KORÁBBAN AM EK-KOR MEG KIMONDATLAN CSALÓDÁSUK ÁRNYÉKA TÚLNÓ A KÖVETKEZŐ KÉT FELVONÁSON AMIKOR A FÜGGÖNY LEMEGY NEMÁK MINDKETTEN FÁZÓSAN FEHÉREN BESZÉDESEN NÉ-MÁK

Érti ezt, tisztelendő atyám?

Nem, ezt nem így kell megkérdezni. Talán csak a hangommal. Vagy a csendemmel a két felvonás között.

MERT A MÁSODIK FELVONÁS POLGÁRI DRÁMÁHOZ ILLŐEN HALKABB ÉS ALATTOMOSABB FOLYAMATOKKAL INDUL ÍGY PÉLDÁUL AZZAL A JELENETTEL MELYBEN AZ EGYKORI BARÁTNŐ A VALAMIKORI VÁCSORA HÁZIASSZONYA LÁTOGATJA MEG NAGYOBB TÁRSASÁGGAL EGYÜTT AZ IFJÚ PÁRT VIDÉKI NYARALÓJUKBAN A HEGYI TÓNÁL S A TÓ FÖLÖTTI TERASZON BESZÉLGETNEK BIZALMASAN MÍG KÖNNYŰ FEHÉR ÖLTÖNYŰKBE KURJONGATVA IDŐZNEK A FÉRFIAK A TÓPARTON NYÁR VAN ÉS ZAVARTALANNAK TŰNŐ IDILL MELYET CSAK NEM ÉDESKÉSSÉ FOKOZ HOGY A FŐHÓS ÁLLAPOTOS ÉPPEN DIALÓGUSOK KÖNNYŰ FELÜLETESSÉGEKEN KERESZTŰL HALAD AZ ELSŐ FELVONÁS VÉGÉNEK ÁRNYÉKAI FELÉ AZ OROSZORSZÁGI NÁSZTŰRŐL MESÉL AZ ASSZONY S AZ ÚT ÚGYNEVEZETT KÜLSŐ ESEMÉNYEIRŐL MELY PERSZE BELSŐ MEGRÁZKÓDÍTÁSOKRÓL ÁRULKODIK KÍNOS ZAVART KELEMETLEN CSAK NEM UNDIRÍTÓ VOLT AZ ÚT MEGANNYI EPIZÓDJA A HÁLÓKOCSI A MOSZKVAI SZÁLLÓ A KONCERTEK A HIDEG A BEFAGYOTT NÉVA DE JÓ HOGY VÉGE LETT

De jó, hogy vége lett.

A BARÁTNŐ TERMÉSZETESEN NEM AKARJA ÉRTENI A DRAMATURGIAI FOKOZÁST SZOLGÁLJA TEHÁT MEGANNYI ÉRTETLEN KÖZBEVETÉSE HOGY PEDIG HÁNYAN IRIGYLIK ŐT MOST A NAGY MUZSIKUS SZERELME ÉS AZ IFJÚ ASSZONY MOSOLYA FÖLÖTT KESERŰ RÁNC JELENIK MEG VAJON A HOSSZÚ VÁRAKOZÁSOKAT IRIGYLIK AZ OPERA DIREKTORI PÁHOLYÁBAN A NÉMÁN VÉGIEVETT EBÉDEKET AMIKOR FÁRADTAN HAZATÉR A FÉRFI MAJD INDUL VISSZA A HIVATALBA A MIGRAIN RENDKÍVÜLI ÁLLAPOTAIT AZ ELSŐTÉTÍTETT LAKÁSBAN VAGY A BELVEDERE PARKJÁBAN SÉTÁNAK NEVEZETT ERŐLTETETT MENETEK AZ UNALMAS EGYKORI BARÁTI TÁRSASÁGOT NETÁN JUSTI A HÚG BIZALMASKODÓ TANÁCSAIT VAGY MIT MIT DE HISZEN A ZENE VETI KÖZBE A BARÁTNŐ HOGYNE A ZENE FELEL ELGONDOLKODVA AZ IFJÚ ASSZONY MELYIKRE GONDOLSZ A SAJÁTOMRA AMIT EL KELL FOJTANOM MAGAMBAN VAGY AZ ÖVÉRE AMIÉRT FELÁLDOZOM MAGAM AMINEK A KOTTÁIT MÄSÖLÖM ÉS AMIT NEM ÉRTEK

El tudja képzelni, atyám, ezt a vágyódó, fiatal testet abban a végtelenül gazdag, burjánzó nyárban?

Vagy mégse hangsúlyozzam annyira a testet?

A TÓRÓL ÉRKEZŐ HANGOSKODÓ FÉRFIAK EZUTÁN BELÉPNEK TELIS-TELE SAJÁT MAGUKKAL ÉS JÓKEDVŰKKEK KISSÉ MEGTORPANNAK A REZIGNÁLT IDILLEN DE A ZENÉRŐL FOLYIK TOVÁBB A PÁRBESZÉD AZ ÖTÖDİK SZIMFÓNIA RÖL MELYET BEFEJEZNI KÉSZŰL ÉPPEN A FÉRFI S AMELY HÓDOLAT LESZ AZ IFJÚ ASSZONY ELŐTT CSAK ŐELŐTTE NEVET KEZET CSÓKOL IZLÉSTELENKEDIK AZ A GYÁSZ KÉRDEZI HIRTELEN AZ ASSZONY AZ A TÖMÉNY MELANKÓLIA A CSEND KÍNÓSSÁ VÁLÍK VALAKI MENTEGETVE KÖZBEVETI HOGY TALÁN NEM ÉRTI EGÉSZEN A FÉRJÉT S A FÉRJ SÍET A VÁLASSZAL NE ÉRTSE RENDBEN VAN NE ÉRTSE HISZEN GOETHÉT HUMBOLDT ÉRTETTE MEG SCHLEGEL ÉS NEM A FRAU STEIN ÉS MI LETT AZ ÉRTÉSBŐL SEMMI A NEMÉRTÉSBŐL AZ IPHIGENEIA MEGKÖNNYEBBŰLT NEVETÉS AMELYEN CSAK A MEGALÁZOTT ASSZONY CSENDJE SUGÁRZIK ÁT HOSSZAN

Pedig tényleg nem érttem a zenéjét. És tényleg nem számított semmit. Talán önvédelemből sem érttem. Mert éppen ebben a zenében szűnt meg nyilvánvalóan valami, ami pedig felnövekedésem Bécsében örökkévalónak és alapvetőnek tűnt.

Ezt is én inspiráltam? Ezt a felbomlást? Félek, hogy én. Mert még az Ötödik szimfóniában is neki volt igaza. Boldogságunk mélyén csakugyan a gyász pulzál.

MAJD A HAJNALT LÁTJUK UGYANEZEN A TERASZON AHOL NAGYON REZIGNÁLTAN TUDOTT ÁLLNI A VÁRANDÓS IFJÚ ASSZONY PÁRJELNET KÖVETKEZIK A FÉRJÉVEL DE ISMÉ CSAK TŰL A SZAVAKON A GYENGÉDSÉG AMELY VÁLTAKOZVA ÖMLIK EL MINDKETTŐJÜKÖN CSAK ELREJTI LASSAN NÖVEK-VŐ IDEGENSÉGÜKET S A SZAVAK AMIKET HASZNÁLNAK SEJTETIK HOGY MIND NEHEZEBBEN ÉRTIK EGYMÁST ROSSZAT ÁLMODOTT KIJÖTT MONDJA AZ ASSZONY Ő PEDIG ÉPPEN A KISHÁZBA INDUL DOLGOZNI SZŐL A FÉRFI EZEN A CSODÁS HAJNALON S MENNE MÁR ELMERÜLTEN ÉS MOSOLYOGVA DE NEM TUD MI VOLT AZ ÁLÓM KÉRDEZI S ITT VALAMI RÉMSÉG KÖVETKEZHET A FELELETBEN MAGÁNYRŐL FÉLELEMRŐL BOLDOGTALANSÁGRŐL NEM MONDJA AZ ASSZONY HOGY SÍRVA ALUDT EL NEM ELŐSZŐR S OLYKOR FELRIAD A SAJÁT ZOKOGÁSÁRA CSAK ARRŐL A KÍGYŐRŐL BESZÉL MELY ÁLMÁBAN A TESTÉBE CSÚSZOTT S MIKOR KIRAGADTÁK BELŐLE HÁT KITÉPTE FINOM BELSŐ SZERVEIT ERRE VALAMI OSTOBA-SÁGOT FELEL A FÉRJE OLYASMINT HOGY AZ ÁLLAPOTA MIATT VAN VAGY IGYON FORRALT TEJET VAGY EFFÉLÉ HOGYNE SÍET A VÁLASSZAL AZ ASSZONY ÉS SÍRVA TÁVOZNA A FÉRFI ÚTJÁT ÁLLJA VÉGRE FELTÖRHETNEK A KÖNNYEK S KÖZBEN A TAGOLATLAN PANASZ ENNEK MEGISCSAK ENNEK AZ EMBERNEK EGYES-EGYEDŰL HISZEN NINCEN MÁS HOGY FÉL HOGY OLYKOR ÚGY ÉRZI EGÉSZEN ELALJASÍTOTTA ŐT EZ A SZERELEM HOGY GYAKORTA KÍNLÓDIK S MÉLTATLAN KÍNOK-KAL HOGY A LELKE OLYAN MINT EGY MINDENRE KÉPES ZONGORA AMELYEN AZONBAN NEM JÁTSZANAK MÁST CSAK SUTA HÁRMASHANGZATOKAT HOGY TUDJA MILYEN JÓ NEKI MINDENKI IRIGYLI DE OLYKOR FÉLTÉKENY ARRA A SZOPRÁNÉNEKESRE.

AKIVEL FÉRJE A MUNKÁJA MIATT TÖBBET TÖRŐDIK MINT ÖVELE VAGY MÉG ARRA A TANÍTVÁNYÁRA IS AKIT INKÁBB BIZALMÁBA AVAT LÁM NEKI ELŐBB JÁTSZOTTA LE ÚJ SZERZEMÉNYEIT ÉS ÍGY TOVÁBB ÖSSZEVISSZA EGYRE KESERŐBBEN ÉS FELSZABADULTABBAN ÉS AKKOR EGY KOTTALAPOT HŰZ ELŐ A FÉRFI NEKI KOMPONÁLJA EZT MONDJA MEGLEPÉTESNEK KÉSZŰLT DE HÁT TESSÉK ÉS FÜTYŰLNI KEZDI ÉS GYÖNYÖRŰ ÉS JÖN FEL A NAP ÉS AZ ASSZONY ÚGY ÉRZI NEM SZERETHET MÁST CSAK ŐT A HOMLOKÁT A SZEM-ŰVEGÉT A KACSÁZÓ JÁRÁSÁT S HOGY EZ A SZERELEM ELBÍR MINDENT ÉS EBBEN A PILLANATBAN JUTA FÉRFI ESZÉBE EGY ÚJABB MOTÍVUM BOCSÁSD MEG MONDJA INDULOK S MÉG VISSZASZŐL NE FELEJTSE EL BEZÁRATNI A SZOMSZÉDOK KUTYÁJÁT TEGNAP ISMÉT UGATOTT TELJES CSENDET RENDELJEN EL A KÖRNYÉKEN MINT ILYENKOR MINDIG S AZ OSTOBA CSELEDLÁNY NEHOGY MEGINT A KÜSZÖBRE TEGYE A REGGELIVEL CSŐRÖMPŐLŐ TÁLCÁT

A tálcát.

És azután jött le, délután, az alkotástól boldogan kikerekedett po-fájával, és én gyűlölni tudtam. Milyen pontosan hajította végre ezt a mütétet, ami a házasságunk volt, már látom. Csak a szívemet met-szette ki.

MÉG EGY JELENET KÍVÁNKOZIK IDE A FELVONÁS ARANYMET-SZÉSÉBE A KORA REGGELI NAPBA KIJÖN ÉS BELENYŰJTOZIK EGY PIZSAMÁS FÉRFI VALAMI ITT ALVÓ VENDÉG NEM VESZI ÉSZRE A NŐT AZT HISZI EGYEDŰL VAN TELESZÍVJA TÜDEJÉT ÉS HATALMAS KARJAIT KÍTÁRVA BELEMOSOLYOG A REGGEL-
BE A FÉNYBE

Ismeri azt, atyám, amikor vadakat szállítanak ketrecren, hajón? Ahogy a feszülő, fénylő, pazar bőr alatt ott játszanak a rettenetes izmok, amelyekkel mégsem kezdhet semmit, egyáltalán? Vendégeink ilyenek írtak le akkoriban engem.

Hol vannak azok az izmok? Inkább ezt kellene megkérdezniem.

A MÁSODIK FELVONÁS VÉGŰL EGY AMOLYAN RENDEZKEDŐS JELENETTEL ZÁRŰL AZ IFJÚ ASSZONY ANYJÁVAL RENDEZI EL A KÖNNYŰ NYÁRI BŰTOROKAT S EZZEL ÚGYMOND ÉLETE KE-RETEIT ITT LESZ A BÖLCSŐ OTT A PELENKÁZÓASZTAL AMOTT A SZOPTATÁSRA ALKALMAS FOTEL DIALÓGUSUK ISMÉT KÖZVETETT AZ ANYA CSAK LÁNYA BEZÁRULÁSÁRŐL ÉS REJ-TÉLYESSÉGERŐL EJT NÉHÁNY PONTOSAN CÉLZOTT MONDA-

TOT AMIRE DURVA HÉVVEL REAGÁL AZ IFJÚ ASSZONY IGEN Ő ELSŐSORBAN FELTÉTLEN SZERELEMET AKART S AZT KAPOTT TUDJA HOGY EZÉRT ADNIA IS KELL VALAMIT ÉS Ő NEM SAJNÁL SEMMIT AZ ANYJA MEGLEPŐDIK ILYEN INDULATOK FESZÜLNEK EBBEN AZ IDILLBEN KÉRDEZI NEM IRIGYLEM AZ ÁLMAIDAT MONDJA A LÁNY DACOSAN HALLGAT MAJD A SZERELEMRŐL SZÓL MELY NEM INDOKOLHATÓ VAGY MAGYARÁZHATÓ CSAK ÁTÉLHETŐ A SÉRTÉSRE NEM REAGÁL AZ ANYA CSAK AFFÉLÉT TESZ HOZZÁ HOGY LÉTEZNEK HAJÓK MELYEK A KIKÖTŐBEN KAPNAK LÉKET AM A SEKÉLY VÍZBEN MÉG CSAK ELSÜLLYEDNIÜK SEM SIKERÜL ÉS AKKOR LEÜL A FOTEL TRÓNUSÁBA A LÁNY SZEMBEFORDUL ANYJÁVAL ÉS VÉGIGMOND-JA HOGY MINDENT ODAADOTT EZÉRT A SZERELEMÉRT ÉS AMIT KAPOTT A TERHESSÉGET A HÁZTARTÁS GONDJAIT S EGY RENDKÍVÜLI FÉRJET AZ NEKI ÉPPENSÉGGEL A BOLDOG-SÁGOT JELENTI HANGJA ITT CSAKNEM ELCSUKLIK S NEM VÁRT TÖBBET AZ ÉLETÉTŐL KIÁLT ÉS ITT MÁR SÍR ÉS ENNEK AKAR MEGFELELNI FOLYTATJA VIRTUÓZAN ÉS TEHETSÉGESEN MEGFELELNI ÉS CSAK ENNEK FOG ÉLNI EZENTU-HU-HU-HU-HUUUUUUUL

Kezemben hűlt ki a keze, tudja.

Alkoholt...

AHOGY AZUTÁN BEZÁRJÁK A HÁZAT EZZEL FEJEZŐDHET BE EZ A JELENET OTTHAGYVA ÉRINTETLENÜL A SZÉTSZÓRT JÁTEKOKAT MÉG A KOTTAPAPIROKAT IS MINDENT MINDENT MINTHA AZ ADDIGI ÉLETÜKBŐL LÉPHETNÉNEK KI SIETVE ÉS CSAK EGYMÁSBA KAPASZKODVA HISZEN CSAKNEM ÖSSZE-ÉGTÉK EBBEN A FÁJDALOMBAN

De nem tudtam már elviselni egyetlen érintését sem, mintha neki nem tudtam volna megbocsátani, ami történt, mintha féltékeny lehettem volna minden pillanatára, amit a gyerekekkel töltött, beszélgetéseikre, játékaikra, mint egy aljas szerelemben; nem, nem én lettem szörnyeteg, az élet lett azzá, mi pedig ott kavargtunk a gyomrában.

No, még egy kortyot.

A másnap visszatérő orvos megvizsgálta Mahlert, s megállapította, hogy neki a szívét támadta meg a bánat, s kímélnie kell ezentúl magát; átadta a halotti bizonyítványt és topogott, nem tudott mit kívánva elbúcsúzni, én megkértem volna, vizsgáljon meg engem is: vajon nem a lelkeket támadta-e meg a kétségbeesés, s marcangolta szét egészen, s széttépett, véres darabok maradtak abból, hogy anyaság, szeretet, erkölcs, Isten, zene; semmi nem volt érvényes úgy, mint azelőtt, még egy nyári reggel sem.

Hogy züllöttem idáig, hogy most mégis ebbe a gyónásba kezdtem?

És mégsem bomolhatott fel ez a polgári dráma, érti? A jelenetek ezután is következtek, sorra, ha persze fellazultan is.

A RÉGI DÍSZLETEK KÖZÖTT A RÉGI EMBEREK MINDUNTALAN MEGJELENTEK S JÁTSZOTTAK TOVÁBB S A KÖVETKEZŐ JELENET EGY NYOMOTT HANGULATÚ VACSORÁT KÖVETHET AHOGY MÁR CSAK KETTEN ÜLNEK A SZALONBAN A LEVEGŐBEN TERJENGŐ SZIVARFÜSTBEN A MÁSFÉLE BÉCS A KELLEMETLEN PLETYKÁK ÉS INTRIKÁK A MUZSIKUSNAK TALÁN OTT KELL HAGYNIA AZ OPERÁT IS ÉS SEMMI NEM SZÁMÍT IMMÁR LEGFELJEBB OTTHAGYJA S AKKOR FELÁLL A FÉRFI HOGY NEKI MÉG DOLGOZNI KELL S AZ ASSZONY KÜLDJE EL A FIATAL ZONGORISTÁT AKI KONCERT UTÁN JÖNNE FEL ÉS MIN KELL DOLGOZNI ÉS MIÉRT KÉRDEZI A NŐ A GYEREKGYÁSZDALOKON ÉS A HANGSZERELÉSE MIATT MERT AZT MÉG NEM FEJTE BE MONDJA INGERÜLTEN A FÉRFI ÉS SZÉP ZÜLLÖTT CSAKNEM ALJAS VESZEKEDÉS KEZDŐDHET ITT TERMÉSZETES JELENTÉKTELENSÉGEKEN TALÁN HOGY MIÉRT NEM Ő KÜLDI EL A VENDÉGET TALÁN KÉTFÉLEKÉPPEN HALLOTT OPERAI HÍREKEN TALÁN AZ ASSZONY KIHÍVÓ VISELKEDÉSÉN NÉMI ITAL UTÁN SATÓBBI AM ANNYI KIVILÁGLIK AZ ISMÉT NEM ÖNMAGÁT JELENTŐ DIALÓGUSBÓL HOGY A KÉT FŐHŐS IDŐKÖZBEN JELENTŐS RUTINRA TETT SZERT A KÖLCSONOS KEGYETLENKEDÉSBEN HOGY NINCS OLYAN MOCSOK AMI FEL NE SZAKADHATNA ILYENKOR HOGY TETSZELEGNI LEHET A KICSINYESSÉGBEN DE AKKOR A FÉRFINAK MÉG VAN ANNYI EREJE HOGY ÁTFOGJA AZ ASSZONY VÁLLÁT ÉS MEGKÉRDEZZE DE HÁT MI A BAJ

És nem tudtam akkor sem elmondani, és azóta sem, hogy a Gyerekgyászdalok a baj, igen, amit akkor és ott komponált a maiernigg kertben, mikor még Mariát és Annát, kellett csendre intennem, hogy ne zavarják őt ebben a rettenetes munkában, és hát csendben is maradtak, istenem, Maria egészen csendben.

Még egy kortyot.

DE A JELENET ITT MÉG MEGNYUGTATÓAN LEZÁRUL AZZAL HOGY A KÉT EMBER VISSZATÉR ALPÁRIBB INDULATOKHOZ ÉS EGYSZERÜBB ÜRÜGYEKHEZ NÁLUK NEM LEHETETT ÍGY ELKÜLDENI A MEGHÍVOTTAT HÚZÓDIK EL A NŐ KIVÁLTKÉPP HA EGY FIATAL ÉS TEHETSÉGES EMBER S TALÁN EZ A TÁVOLSÁG ÉS IDEGENSÉG RÁZZA MEG ŐT ÚJRA ÉS ÚJRA AMI KETTEJÜK NEVELTETÉSE ÉS SZOKÁSAI KÖZÖTT VAN A FÉRFI TEHÁT ELINTÉZHETI VÉGÜL AZZAL HOGY ABBA TALÁN AZ ITAL SEM FÉR BELE S ELVESZI FELESÉGÉTŐL A BENEDIKTINES ÜVEGET ÍGY HAGYJA OTT MEGALÁZOTTAN SPICCESEN RÁADÁSUL EGY FELÜLETES FENNSŐBSÉGES CSÓKKAL A HOMLOKÁN

Érti, atyám, miért éppen abba lettem szerelmes, akit megvettem, lenéztem, csaknem gyűlöltem? Vagy erre a lélekbúvár tudna felel-ni? Hogy mi volt olyan vonzó kettőnk különös osztályharcában, mely a házasság formáját öltötte? Ahogy korábban a szerelemét.

Függöny.

A szünetben a gyönyörű, immár ismét néma babának két kisbabája születik. Maria, aki a Harmadik szimfónia bemutatója alatt mozdult meg bennem először, s akinek fogantatása bár tökéletlen szerelemért folytatott vigasztalan küzdelem során történt, mégis csodát teremt; majd Anna, szép nyári délből, nyugalomban, boldogságban, nevetésben. Vajúdásom kinjait enyhítendő Mahler ágyam szélére ült, s Kantot olvasott fel.

Kantot!

Így kezdődik a harmadik s egyben utolsó felvonás.

Most már csakugyan innom kellene valamit.

Időközben öt év telt el, mint ezt színpadi utasításokban jelezni szokták.

Nem, nem tudom.

Az első... Hollnsteiner!

AZ ELSŐ JELENET A GYEREKSZOBA MARIA SZOBÁJA

Ezt magyarázza meg!

Csendesebben. Újra kezdem.

HÁRMAN VANNAK A SZOBÁBAN A KISÁGY ÉS A JÁTÉKOK KÖZÖTT A VALAMIKOR FEHÉR BÚTOROK

Nem megy. Tehát.

Kifújom az orrom.

A MÁSIK SZOBÁBAN GÉGEMETSZÉST HAJTANAK VÉGRE A NÉGY ÉS FÉL ÉVESEN

Alkoholt! Kötszert...

ODABENTRŐL GURGULÁZÓ SÍRÁS HALLATSZIK MŰSZEREK ZÖRGÉSE MAJD SEMMI IDEKINT PÁR SZÓ A TOROKGYÍKRÓL ÉS PÉLDÁK HOGY VOLT AKI TULÉLTE SÓT IGEN SÓT MAJD CSEND MIND ÁTHATÓBB ÉS EBBEN A CSENDENBEN EGYRE KÖZELEBB HÚZÓDIK EGYMÁSHOZ A HÁROM EMBER AKARATLANUL A FŐHŐS A FÉRJE ÉS AZ ANYJA SEM BESZÉLNI SEM HALLGATNI NEM TUDNAK ERRŐL SZÓL AZ EGÉSZ JELENET ÉS VÁRNAK TIZENNÉGY NAPJA VÁRNAK ÉS A KIS MARIA SZAVAIT IDÉZIK ÉS AMIKOR MÁR NEM TUDOTT BESZÉLNI HÁT A TEKINTETÉT A TELJES BIZALMÁT AMIVEL TUDTA HOGY CSAK OLYAN BÜNTETÉST KAP AMILYET MEGÉRDEMEL ÉS AHOGY TUDNI AKARTA HOGY EZT ITT MOST TÖLÜK MIÉRT

Az elviselhetetlenségig fogom kitarítani ezt a csendet! Hiszen ezt még-iscsak az ő Istene csinálta.

AZUTÁN AZ ÜRES SZOBA S BENTRŐL EGYETLEN ÁTHATÓ VONÍTÁS OLYAN AMITŐL MEGREPED AZ ÜVEG HOSSZAN HOSSZAN HOSSZAN

Mahler.

A harcot persze elvesztettem.

HA ITT EGY MONOLÓG ELFÉRNE EBBEN A MAGÁNYOS SZALONBAN ÚGY AZ BIZONYOSAN ARRÓL SZÓLNA HOGY MIÉRT ÍGY AKART BOSSZÚT ÁLLNI EZ A FÉRFI FELNÖVEKEDÉSE KINJAIÉRT ÉS MEGALÁZOTTSÁGÁÉRT MIÉRT ERRE KELLETT NEKI A GYÖNYÖRŰ GAZDAG ÚRILÁNY AKIT HATALMÁBAN TART-HAT MEGFOSZTHAT TEHETSÉGE EGYETLEN KIFEJEZÉSÉTŐL SAJÁT DEKORÁCIÓJÁVA ÉS ÉLETE NÉMA RÉSZÉVÉ TEHET SŐT LELKÉBEN IS ELALJASÍTHAT CSAK NEM PROLI-VESZÉKEDESEKIG FAJULÓ VITÁKKAL PUSZTÁN AZÉRT MERT Ő ÚGY ÉRZI MINDIG SÁR VAN A BAKANCSÁN HIÁBA PRÓBÁLNA LETÖRÖLNI HA A LEGMAGASABBAN VAN IS EZ A KOLONC OTT VAN VISSZAHÚZZA ÉS NYOMOT HAGY A SZÖNYEGEN MINTHA GESZTUSAIBAN IS ÉRZÉSEIBEN IS SZOKÁSAIBAN IS MAGÁVAL CIPELNE VALAMIT EGY ZSÁKOT ÉS NEM TEHETI LE AKKOR SEM HA FRÁKK VAN RAJTA A TOLLAS ZSIDO ZSÁKJÁT A RONGYSZEDŐT VAGY A SZESZFŐZŐ PUTTONYÁT ABBAN VEZÉNYLI ÖSSZES SZIMFÓNIAJÁT ABBAN FOGADJA ŐT A CSÁSZÁR MÉG AZ AGYBA IS AZZAL BUJIK A FELESÉGE MELLE MERT EGYETLEN PILLANATBAN SEM FELEJTHETI EL HOGY A HALKÉST NEM TUDTA ÚGY MEGFOGNI AHOGY AZ AZ ASSZONYNAK SZINTE KEZÉRE ÁLLT ÉS AZT SEM HOGY AMIKOR ÖSSZEKÖLTÖZTEK A MENYASSZONY KÖNYVTÁRA VOLT GAZDAGABB SZEBB TELE DÍSZKIADÁSOKKAL HÁT EZÉRT

Amikor kopognak. Jól hallottam? Nem. Ő nem kopog.

BELÉP A MONOLÓGBA A ZONGORISTA NEM UGYANAZ A FÉRFI AKI A HAJNALI TERASZON EGYKOR BELENYÚJTÓZOTT A NAPBA DE DRAMATURGIAI OKOKBÓL HASONLÍTHAT RÁ AZ ASSZONY ZAVART CSAK NEM LELEPLEZETTNEK ÉRZI MAGÁT A ZONGORISTA PEDIG KONCERTJE NYOMÁN ZAKLATOTT FIATAL ÉS ELBŰVÖLŐ PÁR SZÓ KÖVETKEZIK A SIKERRŐL A VAS-TAPSRÓL AHONNAN AZONNAL IDE INDULT EGY KORTY ITALLAL ÉPPEM MEG LEHET KÍNÁLNI CSILLAPITVA FELHEVÜLTSGÉT ÉS BOCSÁNATÁT KÉRVE HOGY HIÁBA JÖTT MERT HOGY AZ ÚRA IGEN ELFÁRADT GYENGÉLKEDIK LEFEKÜDT DOLGA VAN VALAMELYIK CSAK HITELESEN ILLESZKEDIK A JELENET HANGULATÁBA

Amikor ittam, éreztem igazán a bánatomat. Egészen átadtam magam neki, s tudtam, hogy azért a bánatomnak, mert nincs senki, aki nek átadhatná magam.

Hogy akkor egy senkinek.

A ZONGORISTA MÉG MEGKÉRDEZI HOGY JÁTSZHAT-E BÚCSÚZÓUL RAADÁSDARABJÁT BRAHMS A-DÜR INTERMEZZÓJÁT AZ ASSZONY BÓLINT MAJD OPADKONYÓKOL A ZONGORÁRA ÉS NÉZI EZT A BOZONTOS SZEP FEJET S MINDEN BENNE VAN EBBEN A SZÁMÁRA ELVISELHETETLENUL KEDVES DALLAMBAN AZ Ő KÍNJAI VÁGYAI S A FIATALEMBER ELMONDHATLAN SZENVEDÉLYE S AKKOR MÁR ALIG KELLENEK SZÁVAK AHHOZ HOGY EGYMÁSNAK LÖKJE ŐKET A FINÁLÉ AZ ESTE BRAHMS A FÁJDALMAIK PONTOSAN NYÍLIK FEL AZ AJTÓ S OTT ÁLL MÖGÖTTE A FERJ EZÉRT RENDEZETT ÍGY EL MINDENT SZÖRNYŰ GYANÚJA BEIGAZOLÓDOTT

Molière? Nem: Mahler. Igen, a zseni, ilyen primitíven, ilyen közhelyes dramaturgiával.

Értettem, hogy ő is sejti már azt az utat, amelyen el kell indulnom, s szinte rettegésével noszogtat, hogy induljak már. Míg egész lelkével könyörög: ne hagyjam itt őt csak azért, mert nincs más választásom!

A ZONGORISTA TÁVOZIK VAGY MARAD MINDEGY DE A FELESÉG HÉTFÁTYOLTANCA KEZDŐDIK EZUTÁN BRAYŰROS RÖVID KIS JELENET MELYBEN AZ ASSZONY MŰKÖDŐ ÖSZTÖNEIRE HALLGATVA ÉS NŐISÉGE ÉVEZREDEKEN KERESZTŰL KIALAKULT RUTINJÁVAL FORDÍTTA MEG LASSAN A MENTHETETLENNEK LÁTSZÓ HELYZETET EZ NEM VOLT MÁS HÜPPŐG MINT NEKI SZÓLÓ SZERELMI VALLOMÁS MELYRE OLY RÉGŐTA NEM TART IGÉNYT PEDIG NEKI ÉLETE SINCSE ŐRAJTA KIVÜL MINDEN Ő LETT MÁR A SZÁMÁRA S MÁR A ZENÉJÉT IS ÉRTENI SŐT SZERETNI KEZDTE AMIŐTA SZENVED IGEN SZENVED S EZ A GYÖTRELEM MÁR RÉGŐTA NEM CSAK LELKI PANASZ EGYÁLTALÁN NEM KOMOLY FÁJDALMAI VANNAK EGY IDEJE TALÁN AMOLYAN NŐI BAJOK DE HÁT NEM AKARTA ZAVARNI SAJÁT SZENVEDÉSÉVEL A FÉRJÉT ÁM TOVÁBB NEM TITKOLHATJA HOGY BETEG AZT HISZI SÜLYOSAN DE HÁT MIT SZÁMÍT EZ A FÉRFI ÉLETE TALÁN KONNYEBB IS LESZ NÉLKÜLE ÉS ÍGY TOVÁBB

És nem is szégyelltem magam.

A TÚLZOTTAN HAGYOMÁNYOS ÁM HIBÁTLANUL MŰKÖDŐ DRAMATURGIA AZ ILYENKOR SZOKÁSOS KIFEJLETET IGÉRI KONNYEKKEL MAJD CSÖKÖKKEL MAJD FOGADKOZÁSOKKAL HAJNALBAN PEDIG AZ ELHATÁROZÁSSAL HOGY MENJEN CSAK IVÓKÚRÁRA AZ ASSZONY EGY ISMERT FÜRDŐHELYRE MONDJUK LEVICÓBA HISZEN AZ Ő EGESZSÉGE MINDENNEL FONTOSABB A DRÁGA DRÁGA NŐ

És Levicóban ott volt a huszonhét éves Walter Gropius.

Még most is összerándulok az emlékektől.

IDE EGY PASSZÁZSJELENET KELL A FÜRDŐHELYRŐL ÉS TAVASZRÓL MELY SEJTETI AZT AMI AMÚGY SEM KIFEJEZHETŐ A MAGÁNYOS SÉTÁK A TEBŐLYÍTÓ ILLATOKBAN MAJD A KÖZÖS SÉTÁK A RÜGYEZŐ FÁK KÖZÖTT MAJD EGYETLEN MINDENT ELÁRULÓ MOZDULAT AHOGY KÖNYÖKÉNÉL FOGVA IRÁNYÍTJA AZ IVÓKÚT FELÉ A NŐT S Ő BELESIMUL EGY PILLANATRA AZ ERŐS KAROKBA S KÖRÖS-KÖRŰL LÁNGOLNAK A VIRÁGOK

És neki hogy mondom el? Hogy mondom el azt a földrengést, mely látszólag egyetlen érintésre döntötte romba egész addigi életemet? Amely rádöbbenett arra, hogy egyáltalán, hogy semmiképpen nem fér bele, az ami legfőképpen hiányzott? Hogy érzetemet vele az érzékek iszonyatos, tektonikus mozgásait, ahogy egyszerre megszólalt a testem, s elárasztottam szenvedélyemmel, gyengédségemmel, minden sóvárgással ezt a férfit, aki észrevette, talán már a legelső dél-előttön a pályaudvaron vagy délután a hatalmas és még kopár fák alatt, amint szépségemen és boldogtalanságomon átsütnek kínjaim? Pedig éppen ezt kell elmondanom. Hiszen ezért hívtam.

Házasságom ével, atyám, belsőleg megőriztek hajadonnak. Itt váltam nővé. Élni kezdtem. Egyetlen forró, szenvedélyes, vadul szerelmes férfitest keltett életre, minden ízemben, sejtemben, porcikámban éreztem az ő forróságát s hogy lassan betölti... rendelésem.

Miért ilyen nehéz ez?

Ügyetlen voltam, darabos, suta; én, a hódításokhoz szokott és sikerreimben furdó irigyelt asszony, s fájdalmasan kellett látnom azt is: mi-ként szépülök, ahogy lassan elmúlik a kín és a boldogtalanság, és a keserűség, és a bosszúvágy, s hogyan jelenik meg arcomon a harmónia, miután a világban, ahogy ezt meg kellett értenem azután: számomra eredetül végképp elveszett. Érzékenységem ettől a vad-ságtól maradandó leckét kapott. Talán ezért akartam, hogy rombolja össze a frizurámat, tegye tönkre az arcfestésemet, szakítsa el a fehérneműmet, szorítsa meg és törjön össze, érzem őt, kívánjon úgy, ahogy én kívánom, mert azután úgysem következhet semmi sem.

Vagy a lelki furdalás? kérdezheti.

Nem. Délutánonként a lábadozó feleség leveleit írtam, míg minden ízemben éreztem az éjszakai öléleket; s ahogy beszámoltam étvágyamról, a társaságról, a kúráról, a vidékről, az árákról és anyámról, aki elkísért és kárörvendő lelki furdalással vett részt az összees-küvésben, tudtam: amiről nem írok, mert nem írhatok, mégiscsak az a nem lesz leveleim főszereplője: ahogy a levelek címzettje tagad-hatatlanul jelen volt az éjszakai álmomban; így maradtunk együtt hárman még jó ideig. Persze rövidesen ez a rejtett dramaturgia nyíltá vált, de ezt sem kívánom meggyónni, nem ezért hívtam, atyám.

A FELVONÁS EGYÉBKÉNT ITT KÉT PÁLYAUDVARI JELENETTEL FOLYTATÓDHA ÉS KÖZELEDHET A DRÁMA VÉGKIFEJLETE FELÉ AZ ELSŐ A BÚCSÚ A FIATALEMBERTŐL HA EZ EGYÁLTALÁN ELKÉPZELHETŐ LETT VOLNA DE HÁT NEM AZ VOLT A GYÖNYÖRŰ LEFÁTYOLOZOTT ÚRINŐ CSAK ÁLL A PERONON ÉS MEGÁLLÍTHATATLANUL FOLYNAK A KONNYEI GYŰLÖLI IMMÁR EZZ A FÉRFIT MIÉRT JÖTT UTÁNA A FASORBAN KÉRDEZI ÉS MIÉRT KEZDETT BESZÉLNI HOZZÁ MIÉRT TAVASZODOTT KI ILYEN HIRTELEN MIÉRT NEM VÁLASZTOTT MAGÁNAK VALÁKI MÁST MIÉRT NEM ELÉGEDETT MEG AZUTÁN EGY KONNYŰ FÜTŐ KIS KALANDDAL MIÉRT KELL NEKI AZ ÉLETE HOGY FOG Ő ÍGY VISSZAMENNI A FÉRJÉHEZ MIÉRT ROMBOLT ÖSSZE BEN-NE MINDENIT HA NEM ADHAT MINDENT UGYANÍGY MIÉRT KELLT FELÉBRESZTENIE ŐT HA AZUTÁN AZONNAL ISMÉT AZ ÉJSZAKA KÖVETKEZIK MIÉRT KETTETTE ÉLETRE HA PUSZTULNI HAGYJA MIÉRT KELL VISSZAMENNI AHHOZ A FÉRFIHOZ AKIVEL EZENTŰL NEM TUD EGYÜTT ÉLNI MIÉRT KELL MÉG AZ ÁRTATLAN GYEREKNEK IS SZENVEDNIE AZ Ő BOLDOGTALANSÁGA MIÁTT HISZEN POKOLLA LESZ AZ ÉLETE MIÉRT ÉBRESZTETTE RÁ HOGY MEGANNYI CSILLOGÓ ÜRESSÉG

KÖZÖTT LÉTEZIK ÉS BELÜL ÜRES MARADT MIÉRT FOSZTOTTA KI ÖT AZZAL HOGY ELVETTE TŐLE AMI MÉGISCsak LÉTE TARTALMÁNAK TETSZETT MIÉRT HOGY SOHA ENNYIRE MÉG NEM VOLT OTTHON A TESTÉBEN AMELYBŐL MOST EGYSZERŰEN KIÜZETETT

A vonat lassan elindul.

ÉS AKKOR EGY MOZDULAT AHOGY AZ ASSZONY INTEGETNI KÉSZÜL A VAGONABLAKBÓL ÉS VÉLETLENŰL MEGÉRINTI A NYAKÁT S ÁRAMÚTÉSKÉNT FUTNAK VÉGIG AZ EMLÉKEK A TESTÉN ÉS A VÁGYAK MELYEK VALÓSÁGOSABBAK ANNÁL AZ ÉLETNÉL MELYE MOST INDUL S AKKOR EGY INTÉS ODAFENTRŐL HOGY BOCSÁSS MEG IGEN MEGÉRTE EZ A PÁR NAP EGY ÉLETRE ELÉG MÁSNAK MÉG ENNYI SEM JUT

A másik pályaudvaron pedig a másik férfi.

Pusztá léténél fogva nevetséges. Odalent, a peronon.

ÉS A BELŐLE FELTÖRŐ MONOLÓG HOGY BÍRTAD NÉLKÜLEM DRÁGA NŐ TE IS ANNYIT GONDOLTÁL RÁM SZINTE JELEN VOLTÁL MINDEN PILLANATOMBAN ÉREZTED UGYE HA TUDNÁD MENNYIT TANULTAM A HIÁNYDÓBÓL TUDOD MILYEN GYÖNYÖRŰ VAGY MENNYIRE IZGATÓ ÉS SZÉP TUDOD HOGY SEMMIVEL NEM TÉVESZTHETŐ ÖSSZE EZ A SUGÁRZÁS MEGBOCSÁTOD A FÉRJEDNEK HOGY OLY SOKAT VÉTETT ELLENED TUDUNK EZUTÁN AZ ELSŐ RÖVIDKE ELVÁLÁSUNK UTÁN TELJESEN ÚJ ÉLETET KEZDENI UGYE TUDUNK UGYE UGYE

Még most is kiver a víz.

Feleletként pedig egyetlen kérdés.

HOGY VAN A GYEREK

A testem nem tudta letagadni mindazt, ami történt, bár eltitkolni kissé még sikerült. Az a forróság azonban, amely ebben az új szerelemben átfűtötte minden tagomat, s amely izgatóan sugárzott át rajtam, tudom, hirtelen hűtötte le házasságomat.

Ha feleslegesen pontos akarnék lenni, úgy kellene fogalmaznom, hogy a férjem, hirtelen fellángoló vágyával együtt, hm, impotens lett.

Ekkor döbbsentem rá: nem szeretem Mahler szagát.

A FELVONÁS VÉGÉHEZ KÖZELEDIK BÁR A SZEREPLŐK NEM SEJTIK MENNYIRE HAMAR A KÖVETKEZŐ JELENET KÜLÖNÖS ZONGORASZÓVAL INDUL S AZ ASSZONY ALIG AKAR HINNI A FÜLÉNEK VALAKI AZ Ő DALAIT JÁTSSZA BEFUT A HÁZBA SZÉGYEN ÉS ELRAGADTATÁS KÖZÖTT MEGLEPVE KÉRDEZI A FÉRJÉTŐL MÁRIS ITT VAN HISZEN A FÉRFI A VILÁGHÍRŰ LELEKBŰVÁRHOZ INDULT ÚGYMOND KEZELÉSRE A FÉRJ CSAK BÓLINT S SZINTE KONKLÚZIÓKÉNT JÁTSZIK TOVÁBB AZ Ő DALAIT IGEN MAJD A ZONGORÁRA HAJTJA A FEJÉT S OLYASMIT DADOG MIT TETTEM MIT TETTEM ÍGY ELNÉMÍTANI TÉGED MINDENT ÉRTEK

Egy délutánon át gyónt Freudnak a férjem. Minden mocskofeltárult a két öregedő férfi között, képzelheti. Hogy én feltehetően az apámat szerettem öbenne, ezért a korkülönbség szerelmünkben éppen nem akadály, hanem feltétel volt, ő pedig az anyját szerette bennem, ezért akart gyengéne, szenvedőne, s nevezett Mariának. A testiségéről is bizonyosan bőven, szaftosan fecsegték, de ebből csak annyit tudhattam meg: gyerekkori idegenkedése miatt válnak minduntalan torzképekké a legszebb, legérzékibb dallamok is, a Harmadik és Negyedik szimfónia Adagiója például... s a mi románcunk.

Nevetséges. Ám a rövidke kúra... sikerrel járt.

S AMIKOR A ZONGORA MELLETT MÁR CSAKNEM KÍNOSSÁ VÁLT A LELKESEDÉS AMELLYEL A FÉRFI AZONNAL KI AKARTA ADATNI A DALOKAT BEMUTATTATNI KONCERTRE TŰZNI ÉS ÍGY TOVÁBB S MEGSEJTETTE ÚJ ÉLETÜNK KERETEIT MEGÉRKEZETT A DRAMATURGIAILAG JÓL IDŐZÍTETT POSTA EGYET-LEN LEVÉLLEL A FÉRJNEK CÍMEZVE KÜLÖNÖS ARCCAL MIND MEREDTEBB FIGYELEMMEL OLVASTA VÉGIG MAJD A FELESÉGÉRE NÉZETT NEKED SZÓL

Hatásszünet.

MEGKÉRIK A KEZEDET

A következő jelenet már Amerikában játszódik. Ezt majd valahogy sejtetnem kell.

Atyám: ha a két férfi megküzd egymással értem, ha Gropius megszöktet vagy Mahler elkerget, ha én összecsomagolok mindent és búcsút mondok neki vagy mindkettőjüknek, vagy a világnak, akkor talán még lett volna remény. De én maradtam vele, makacsul, ám Gropiusról sem tudtam lemondani: titkos viszonyra züllesztettük szerelmünket, s így mondtuk ki fölötté is a halálos ítéletet.

Is? Honnan jött ez az is?

Nem tudom, hogy a féltékenysége nyomán vitt-e át az óceánon, voltaképpen nem hiszem, megingott bécsi állását feladva fogadott el ekkor Mahler egy New York-i meghívást, ám ezentúl mégiscsak volt köztem és Gropius között egy óceán. Es mégis: semmin nem változott semmit. Csak éppen mintha ezentúl nem saját életemet éltem volna, hanem valaki másét. Amihez nincs igazán közöm.

AMERIKÁBAN LEGALÁBB MINDEN IDEGEN VOLT EZEK KÖZÖTT AZ IDEGEN KULISSZÁK KÖZÖTT JÁTSZÓDHAZ AZ EGYIK UTOLSÓ JELENET A SOK KEDVES SZÉP EMBER KÖRÉBEN AKIKHEZ SEMMI KÖZÜNK AHOGY ÜNNEPLIK A FÉRFIT S EZ VALAMIKÉNT KÍNOSABB MINT A KELLEMETLENKEDŐ VACSORA VOLT BÉCSBEN ÉS EZÉRT HÁT TÁVOZÁSUK UTÁN IS SZOMORÚBB LESZ MÁR A HÁZASPÁR MAGÁNYA A FÉRFI MEGÖREGEDETT ÉS RETTENETESEN MEGVÁLTOZOTT ORVOSOK ÉS EGY JÓS-NŐ SZAVAI NYOMÁN MÁR TUDJA HOGY VESZÉLYBEN VAN AZ ÉLETE MÍG VÁRATLAN ÖREGEDÉSÉVEL EGYÜTT NŐTT MOHÓ CSAKNEM BETEGES ÉLETVÁGYA S A VIRÁGZÁSÁBA HIRTELEN BELEHERVADÓ ASSZONY EZT ÉRTI NAGYON IS AHOGY AZT A FOKOZOTT MINDEN RÉSZLETRE KITERJEDŐ FIGYELMÉSÉGET IS MELY ITTENI DIALÓGUSUKNAK CSAKNEM ABSZURD SZÍNEKET KÖLCSÖNÖZ S AMELYBEN ELVÁLÁSZTHATATLAN A MÁNIÁKUSAN FÉLTÉKENY FÉRJ RAVASZ SZOLGÁLTAKÉSZÉGE S AZ ÖNKÉNTES ALÁZAT LEMONDÓ ELŐZÉKENY ZSARNOKSÁGA HOGY KÍSÉRI POSTÁJÁT FELHOZZA KÉNYEZTETI KÖVETI SZERETI VIRÁGOK ÉKSZEREK MEGBÍZHATÓ SOFÓR ÁTHATÓ TEKINTET

De a szaga nem változott.

Két dalmat elénekelte azután egy koncerten.

ÉS MERT SZAVAIKKAL MÁR ALIG ÉRTIK EGYMÁST HÁT ZENÉLNI KEZD A FÉRFI ELJÁTSSZA LEGÜJABB KOMPOZÍCIÓJÁT A LEGNAGYOBBAT AMI VALAHAIS KELETKEZETT A ZENE TÖRTÉNETÉBEN AZ EZREK SZIMFÓNIAJA LESZ A NYOLCADIK KIÁLTJA ÉS KÍNJAI NYOMÁN CSAKUGYAN GYÖNYÖRŰ HANGZATOK TÖRNEK FEL EBBŐL A MUZSIKUSBÓL ELVESZETT SZERELME ÉS KÖZELEDŐ HALÁLA SZENVEDÉLYESEN MEGIHLETI S A KOPÁR HIDEG AMERIKAI SZALONBAN ZENGZUG A ZONGORÁN IMPROVIZÁLT KÓRUS A HATALMAS ZENEKAR ÉS A GYÖNYÖRŰ SZÓLÓK ÉS ERŐSZ HATALMÁT HIRDETIK MELY ÁTJÁR MINDENT MELY ZABOLÁZHATATLAN ERŐ ÉS A VILÁGMINDENSÉG VOLTAKÉPPENI DEMIURGOSZA MAJD FOHÁSZ KÖVETKEZIK A TEREMTŐ SZELLEMHEZ AZ ASSZONY EGYIK LEGKEDVESEBB VALLÁSOS HIMNUSZA CSENDŰL FEL ITT A PATRISZTIKA KORÁBÓL ÉS HA MINDEZ MEG NEM VOLNA ELEGENDŐ HÁT FELHARSAN AZ ISTENI KÓRUS EZERNYI TOROK ÉS MEGANNYI HANGSZER KÖNYÖRÖG GOETHE FAUSTJÁNAK SZAVAIVAL AZ ÖRÖK NŐISÉGHEZ MELY VONZ ÉS EMEL

Tudja, atyám, a mítosz szerint Erősz milyen alacsony származású? Mondhatnám: proli.

Mater Gloriosa! Kórus...

AZ UTOLSÓ JELENET HELYSZÍNE MÁR CSAK EGY ÁGY

Mert ekkor újra teherbe estem.

Hogy megrohant az öregedés ekkoriban! Harminc év...

ÉS AZ ÁGY KÖRÜL ZENG ÉS ZUG A NYOLCADIK SZIMFÓNIA FOHÁSZÁ KÖNYÖRGÉSE ÉS HIMNUSZA S ODAADOM MAGAM NEKI MÉG EBBEN A KOPÁR SZALONBAN KÉTSÉGBEESZTEN

A gyerek azután szerencsére magától elment.

HALHATATLAN VAGYOK MINT TRISTAN LIHEGTE A FÉRFI SÁPADTAN VEREJTÉKBEN ÚSZVA HISZEN HOGYAN HALHATNA MEG TRISTAN SZERELME

Majd a valóságos koncert hangjai hallatszanak körös-körül: ahogy a müncheni Festspielhausban vezényelte, betegen, diadalmasan, nekem, az Ezrek Szimfóniáját.

AZ ÁGY PEDIG A KONCERTTEREM KÖZÉPPONTJÁBAN A MÜNCHENI NAGYSZÁLLÓÉ Ahol végre viszontláthatam Gropiust

És bőből a zseniális könyörgés. És belesikoltok a fortissimóba!

MAJD AZ ÁGY MEGINT DE MÁR HALÁLOS CSENDEN ÉS A FÉRFI MELLKASÁRÓL FELEMELKEDIK A DOKTOR FEJE HOGY EZT ITT AMERIKÁBAN URAM MEG SZOKTUK MONDANI HOGY MÁR NINCS SOK HÁTRA S AKKOR CSAK ANNYI KÖVETKEZIK A CSEND UTÁN HOGY HAZA AKAROK MENNI

Mint egy gyerek.

Haza akarok menni.

AZ ÁGY A HAJÓKABINBAN A PAMLAG AZ ORIENT EXPRESZ-SZEN A KÓRHÁZI VAŠÁGY PÁRIZSBAN S OTT ÁLLOK ÜLÖK A SZÉLÉN VAGY MELLÉFEKSZEM HOGY A TESTEMMEL MELEGÍTSEM ADJAK AZ ERŐMBŐL ÉS A FIATALSÁGOMBÓL MINT EGYKOR AKARTAM ÉS ÍGÉRTEM KANÁLLAL ETETEM ÉS VIRRASZTOK MELLETT FÉLPOLCOLOM A PÁRNÁJÁT ÉS LEMOSOM A HÁTÁT SIMOGATOM ÉS MOSOLYGOK RÁ FELTÉTEL NÉLKÜL ÉS BÜNTUDAT NÉLKÜL S EGYSZER A PÁRIZSI KÓRHÁZ KULISSZÁI KÖZÜL KISZÖKÖM AZ ODAHÍVOTT GROPIUSHOZ ELŐBB NEM TUDJUK EGYMÁST ÉRINTENI HOSSZÚ ÓRÁKON ÁT MAJD ELVÁLNI NEM TUDUNK ÓRÁKON ÁT ÉS AKKOR VISSZATÉREK A BÉTEGÁGYHOZ AM MINTHA A FESTSPIELHAUS HATALMAS SZÍNPADÁRA LÉPNÉK KONG VISSZ-HANGZIK MERT MOST MINDEN NAGYON NÉMA ÉS NAGYON ÜRES ÉS NAGYON HATALMAS ÉS FENYEGETŐ ÉS ODALÉPEK AZ ÁGYHOZ

Vonz és emel.

MÁR CSAK A SZEMÜVEGE VAN OTT

Függöny.

Valami énbennem is meghalt akkor, mint mondani szokás.

Ezt csak később értettem meg.

A világ hatalmasra és üresre tágult körülöttem. Mint egy új, de felesleges szerv.

Folytassam?

Azt kérdeztem magamtól: folytassam?

Ezentúl értettem a zenéjét is. Persze hogy nem érthette meg. Ugye

erre már nincs feloldozás. Csak... magyarázat.

A Benediktint azután szerettem meg igazán. Mintha az is rá emlékeztetne. Legalább a haragja túlélné őt.

Folytattam. Mintegy bábu, amely tovább mozog, bár eltávozott belőle az, aki éltette.

És pusztította. De hát ez általában elválaszthatatlan.

Nem volt, egyszerűen nem létezett saját életem. Egyes-egyedül ez a titkolt szerelem, amit, úgy éreztem, köztörvényes vádakkal el lehetnéni. Es Isten?

Ezt nem akkor kérdeztem. Ezt most kérdezem.

Hogy őt is.

De ha nem jön... Végigmondom. Végig.

És jött Gropius. Menetrendszerűen. Mindig így érkezett. Viszonyunkban amúgy is volt valami tervezett és megbízható. Erkezése, csatlakozásaink pontossága, kiszámíthatósága. Közös történeteinknek pedig egyébként is főszereplője volta vonat, amely elvitt hozzá, majd elhozott tőle végzettszerűen Levicóból, amelyen pár száz kilométert együtt tölthetünk, mikor még rejtőzködnünk kellett, s én a férjemet követtem Amerika felé, s amelyen jött-ment később mind rövidülő találkozásainkra a vonat.

Végül is... miért ne frissíthetném fel emlékeimet néhány korttyal?

Egész alkatában volt valami rabul ejtőien gyakorlatias. *Ha már*

úgysem... De jön! Még egy korty arra, hogy jöjjön.

Mindent a probléma felől közelített meg mindig. Feltárta a megoldás lényegét, s hozzárendelte a legésszerűbb funkciót, vagy hogy is volt. Sallangok nélkül, stílus nélkül, ornamentika nélkül. S végül éppen ez lett a stílusa.

És szerepe. Az életemben. Utolsó korty.

Mint valamiféle nagyívú tartószerkezet, fogadta be sorsom erővonalait s viselte terheit életem rá eső részének. Átfogott, átlendített és megoldott, kiváló lelki statikával, maradóan. A funkció felől nézve, úgymond, nem lehetett semmi tökéletesebb.

Húgom szerelmi drámái ebben az időben vettek először tébolyult fordulatot. Botrány botrányt követett, s rövid időre egy zárt... szanatóriumban helyezték el. Rettenetes szenvedélyek szabadultak el, s egyszerre mintha torzképét pillantottam volna meg saját vágyaimnak. Vagy inkább: zabolátlan vágyaimat láttam. Hogy talán ez vár rám is? Ez a szabadság? Menekültem.

Gropiushoz!

Anyám akkor mondta el: húgom voltaképpen csak féltestvérem, apja egy végzetes, rövid szerelem hőse volt. Most már tudja, amit akkor csak sejtett: a férfi szifilitikus lehetett. Ez ezzel jár.

Klimt megnősült. Megdöbentem. Ilyen egyszerű elfeledni engem?

Ja, és a Kammerer!

Özvegységem első idejében ugyanis, hogy feledni próbáljak, s eltávolodjak az úgynevezett társaságtól, egy laboratóriumban dolgoztam, Paul Kammererrel. Sáskával. Gyíkokkal kísérleteztünk, s egy különös élőlényel: az axolotllal.

Milyen különös csábítás is volt az: terráriumok és ketrecek között.

Undorító kis dögök voltak, de lényeges funkcióban.

Miattam tud csak dolgozni. Kísérletezni. Nekem csinálja az egész biológiát. Rólam álmodik, szorongatta a kezem Kammerer. Hagytam, hadd higgye el.

Gropiusszal közös szabadságunk tanácsalansága valamiként csapást mért bontakozó szerelmünkre. Ami a férjem életében vitathatatlan volt, és azt hittem: mindennél fontosabb, az a halála után, és bizonyosan amiatt, zavarba ejtő, homályos, csaknem kínos lett.

Voltaképpen Mahler ott maradt közöttünk. Elevebben, mint életében.

Gropius jó érzékkel és ostobán volt féltékeny a halottra: szeretkeztem-e vele, kérdezte egyszer, azután, hogy egymáséi lettünk, és efféle marhaságokat. Persze, feleltem. Hányszor? Ahányszor akarta. Es ezt ilyen hangon mondom neki? Igen. Pont ilyenén.

De hol voltak az ő kínjai Mahlerétől! Valahol... Klimt is fáj, nagyon.

Mintha a teste sem lett volna ugyanolyan hatalmas, forró és erős, mint Levicóban. Létezik ilyen?

És szegény Kammerer a lisztférgessel, másnap.

Egyszer csak nem lett baj, hogy ritkábban láthatjuk egymást. Amibe Amerikában csaknem belepusztultam, azt itt mindenféle megoldás pusztá technikai következménye lett. És azután nyaralni sem vele mentem. Míg persze nem engedtem el.

Elmondjam ezt is? Üritsük fenéig. Elmondom.

Lili Leiser. Azt hiszem, férfiakkal egyáltalán nem akartam utazni akkor. Ő gyöngéd volt, figyelmes, finom és vágyódó. Mindent megtettem. Meghívott nyaralására, kísért, szórakoztatott, fizette a számláimat, vigyázott a lányomra, fésülte a hajam, és mosta a hátam, olykor mellém bújt az ágyba; egyáltalán nem volt kellemetlen.

Zavarba tudom hozni ezzel? Remélem.

Láttam, szinte tükörben: mit adtam én ezeknek a férfiaknak. Egy este, valami bódító itáliai éjszakában Lambruscót ittunk és rengeteget

neveltünk, szegény Kammererről beszéltem neki, ahogy rágta a liszt-férgeket s hevülten magyarázta, hogy miattam és értem folytatott kísérletei tudományos szenczációkhoz vezethetnek: a látószervvel nem rendelkező lények, az axolotlok, rendszeres fényhatás nyomán ugyanis a laboratóriumban kifejlesztik látóidegeiket, s előbb-utóbb látni kezdenek, ez pedig rendkívüli bizonyító erővel szolgál, bár nem tudtam, mire. Lili felnevetett mellettem az ágyban. Es mit látnak? Szegények: Paul Kammerert... Érdemes volt ezért ezt az egészet?

Ezt majd jobban kell elmondanom.

Óriásit nevettem, szinte rázott a nevetés. Nem tudtuk abbahagyni. Valamit felismertem végre, megkönnyebbültem. Majd egyszerre, szinte ugyanazon a hangon sikoltottam fel. Lili a hahota közben közelebb bújott hozzám és megfogta a mellem.

Na, nem. Ezt nem.

Másnap a reggeli vonattal siettem vissza a jó Gropiushoz. Örült nekem, de éppen dolgozott, lendületesen, s ehhez még csak szüksége sem volt rám. Meg kellett oldania valamit, megoldotta. Ilyen egyszerű.

Ezért nyertem vissza a látásomat? Néztam.

Akkor éppen egy mérnöki-építészeti tervezőiskolát akart megoldani, a szecesszió és a Wiener Werkstaette leszármazottjáról beszélt, amit létrehozna valami német kisvárosban. Éppen ez kell nekem? Hogy dögunalmas mérnökök között vegetáljak egy Weimarban? Az axolotl köszöni szépen, de inkább visszaúszik a sötétbe.

Ez persze nem volt ilyen tréfás. Egyáltalán nem.

Itt vagyok, alig harminc fölött, és még nem éltem. És feltehetőleg már nem is fogok.

Most már talán az sem baj, ha nem jön.

Valaki azután bámulni kezdett engem.

Milyen egyszerűen hangzik is ez.

Ilyen szemeket még nem láttam addig.

Az ital?

Nézésének ürügye persze az volt, hogy fest, részemről időtöltés és jótékonykodás, mostohaapám tanácsára, neki némi kereset. Napokon át. Meredten, rajongóan és áthatóan. Néz.

A neve még semmit nem jelentett.

Mindent látott és mindent értett. Akkor még nem tudtam, amit később a képeim látnom kellett: micsoda dialógust folytattunk ebben a meredt, hosszú és egyáltalán nem kellemetlen nézésben. Hogy mi mindent értett meg és festett meg.

Valami... Oskar Kokoschka.

Olykor zongoráztam neki. Ha jól emlékszem, egyszer Isolda Liebestodját, Wagnertől. Egy levél jött még aznap délután.

Levél? Lehet, hogy Hollnsteiner is írt? Azért nincs még itt, mert valami közbejött?

Első, abból a körülbelül négyszázból, ami az ezt követő két és fél évben érkezett.

Nem, ő telefonál. És nem telefonált. Tehát jön.

ERŐSZRÓL ÉS THANATOSZRÓL SZINTE KIÁLTVÁNYSZERŰEN HOGY A HALÁL ÉRZÉKISÉGE MIKÉNT RAGYOG ÁT MINDEN SZENVEDÉLYEN HISZEN MINDEN SZERELEM HALANDÓ MINDADDIG AMIG CSAK PUSZTA SZERELEM ÉS NEM AZ A VISSZAVONHATATLAN ISTENEN TÚLNÖVŐ BELSŐ EGYSÉG AMELYRŐL A PLATÓNI MÍTOSZ SZÓL AMI AZONBAN MÁR NEM SZERELEM AMI MÁR NEM HALANDÓ MÁR NEM ÍRHATÓ LE EMBERI FOGALMAKKAL MERT AZ ÉLETEN TÚLI ÉLET KEZDŐDIK ITT CSUPA FELKIÁLTÓJELLEL ÉS MERÉSZ SZÓKÉPPEL MIKÖZBEN DÖBBENETES SZÍNEK KAVAROGNAK A HÁTTÉRBE HÁT EZ VOLT A LEVELE

Felbontatlanul kell az ilyesmit visszaküldeni a jobb társaságban, s én csak szégyenkezve álltam, kezemben a papírdarabbal: hogy érthet engem valaki ennyire?

ÉS SZINTE CSAK IMPERATÍV UTÓIRATKÉNT SZEREPELT HOGY HOZZÁ KELL MENJEK FELESEGŰL TITOKBAN AMIG NEM SIKERES ÉS AMIG SZEGÉNY DE MITIKUS SZERELMŰNK RÖVIDESEN ÚGYIS TÚLNÓ MINDEN EVILÁGIN HISZEN NEM VÁLASZTHATÓ EL AZ AZ IHLETÉS AMELY FESTÉSÉNEK ÉS AZ AMELY HATYAKOZÁSÁNAK DEMIURGOSZA EGYMÁST ERŐSÍTVE RAGAD FEL HATALMAS ISZONYATOS VÉGTÉLEN MAGASSÁGOKBA S AKKOR MÁR MÉLYEN BOLDOGSÁGUNK ALATT LESZ VILÁGHÍR VAGYON SIKER

Így is ölelt azután.

Szinte állandó, erős fény áradt belőle, már értettem: az világított engem is át. Nem tudtam visszaküldeni a levelét, ezt sem, egyetlen további sem, és táviratait sem, és naplóját sem, és verseit sem, és mint ha éppen ez lett volna szerelmünk tere: ez az állandó, hisztérikus, gyönyörű, görcsös és expresszív vallomássorozat, sőt folyam, papír és vér, igen: vér, ami ott lüktetett ezekben a sorokban is, akár csak a kezében, ujjbegyei ugyanis annyira telítve voltak vérrrel, hogyha például körömvágás közben valami behasadt, a vér ívben lövellt ki. Ezt éreztem mindenben, amihez hozzányúlt.

Magamon is, amikor simogatott.

Nem tudom, atyám, hogy kerültem a zongoraszékéről az ölébe. Bár, ha pontos akarok lenni, az sem csak zongorázás volt, amit csináltam.

Nem voltak kérdések többé.

Nem ismertem az ölelésnek ezt a módját.

Ma már hisztérikusnak, sőt extatikusnak gondolnám, de akkor bizonyítvány másként éreztem, hiszen hogy okozhatott volna egyébként annyi gyönyört?

HAGYJAM EL VELE BÉCSET SZÁMOLJAK LE ÓCSKA KIS SZATELLITÁIMMAL LÉPJEK KI EBBŐL AZ AGONIZÁLÓ FARIZEUS KULTURÁBÓL MÉG A PORÁT IS TÖRÖLJEM LE SARUMRÓL ENNEK A RÓMBA DÖLŐ KULISSZÁNAK S NEM ÉPPEM AZÉRT MERT A BŰNEI UNDOZÓK ENNEK A VILÁGNAK DE MERT ÉPENSÉGGEL AZ ERÉNYEI IS MEGVETÉSRE MÉLTÓK S KÖVESSEM ŐT A TÍSZTA TITOKZATOS MAGASSÁGOKBA ÉS ÍGY TOVÁBB SÜRŰ ÉS AGRESSZÍV BÓKOK BOMBÁI KÖZÖTT NYOLC TELEIRT OLDALON KERESZTŰL EGYETLEN LÉLEGZETRE

Ezentúl már csak engem festett.

Olykor a puszta tekintete annyira átforrósított, hogy alig vártam már, hogy végre a karjába emeljen.

Viszonyunk ekkoriban nem is lehetett más, mint titkos: botrányai rendre bejárták a sajtót, a koronaherceg egy kiállítását zsúrizva azt javasolta, törjék el az ifjú festő csontjait, amikor pedig ösztöndíját megvonták ezután, kopaszra borotvált fejjel, mint megbélyegzett járta sorra Bécs művészakadémiait, s koldult-házalt a képeivel; paviójából máskor kizárta a művészeti akadémia professzorait, hogy mit sem értenek a festészethez, kiváltképp az övéhez nem, s amikor végre megrendelést kapott, elkészült képét többnyire azonnal kitiltották, bezúzták, közbotrányokozásért beperelték, és így tovább.

Éreztem, hogy él.

MÁR CSAK MIATTAM TUD FESTENI ÍRTA ENDEM ÉS MIATTAM ÉRTEM ÉS BELŐLEM HOZZÁM ÉS BELÉM MICSODA GAZDAGSÁG TÁRUL FEL S EGYSZERSMIND MICSODA KISZOLGÁLTATOTTSAZ MERT MÁR CSAK ÁLTALAM LÉLEGZIK TEHÁT ÉL TEHÁT FEST TEHÁT SZERET DE EGYES-EGYEDŰL ÉN VAGYOK ENNEK A TEREMTŐ MŰKÖDÉSNEK IHLETE MOTORJA ZÁLOGA FELTÉTELE MINDENE EGYSZÓVAL ÉS ÉPPEM ADDIG TUD FESTENI AMIG HISZEK BENNE S ADDIG ÉL AMIG FEST. LEGYEK TEHÁT AZ ÖVÉ CSAK AZ ÖVÉ HISZEN MÁR ÚGYIS AZ ÖVÉ VAGYOK MERT BENNE ÉLEK MERT BENNEM ÉL EGYEK VAGYUNK ÉS SOHA NEM IS VOLTUNK MÁSOK CSAK NÉMI IDŐLEGES TÉVELYGÉS ÉS KÜLÖNLÉT KELLETT AHHOZ HOGY EZ VÉGLETESEBBEN ÉS MARADANDÓBBAN ÉS VÉGKÉPP MEGBONTHATATLANUL VÁLJÉK NYILVÁNVALÓVÁ HA FELISMERJÜK ÉS FEL FEL FEL ÉS ÍGY TOVÁBB A VÉGTÉLENSÉGIG

Minél többet írt, annál gyakrabban jött. Azután festett vagy szeretkezünk.

Olykor a kettő nem volt egészen elválasztható egymástól.

AMÍG HISZEK BENNE ÉS AMÍG EZÉRT Ő IS HISZ MAGÁBAN
EZÉRT ADDIG LÉTEZHET DE ADDIG RETTENETES ÉS EGYRE
NÖVEKVŐ INTENZITÁSSAL ÉL ÉS VAN ÉS SZERET ÉS FEST
MERT SOHA NEM ÉREZTE MÉG A HITNEK ÉS A FIGYELEMNEK
EZT AZ ELEMENTÁRIS EREJÉT EMANÁCIÓJÁT AMI EBBEN A
SZERELEMBEN SUGÁROZZA ÁT ÉS EZT ADJA VISSZA KÉPEIN
A MAGA GYENGE ÉS MÁSODLAGOS MÓDJÁN EZT AMI BELŐ-
LEM ÁRAD EZ TEHÁT AZ ÉN TEHETSÉGEM ÉS ZSENIALÍTÁSOM
ÉS LEHETŐSÉGEM ÉS KÖTELESSÉGEM ÉS HIVATÁSOM ÉS
CSAKUGYAN SORRA SZÜLETTEK A LEVELEKHEZ CSATOLT
MŰVEK UGYANEZEN A HŐFOKON A HISZTÉRIA ÉS ZSENIALI-
TÁS IZGATÓ MONOTÓNIAJÁVAL ÚJABB ÉS ÚJABB

Mikor leszek egészen az övé? Telik az idő.

Ebben egyébként már volt némi gyakorlatom, atyám. Ebben a, hm, ihletésben. A legérzékenyebb pontjukon: a tehetségükön keresztül ragadtam meg és tartottam fogva a férfiakat, mintha azén életem is az ő művükön múlna, nem csak az övék. Most már úgy látom: saját teremtmérem feláldozása fűtötte át ennyire az alkotó férfiakra függesztett pillantásomat, így rögzítettem legalábbis később a naplómban. Mert vágyamat az alkotásra Oskar sem értette, egyáltalán. Senki.

Ezt a figyelmet olykor alaposan félreértették a férfiak, s az sem esett rosszul.

MIKOR VÁLTOM MÁR MEG ÜVÖLTÖTTE ÉS TÁVIRATOZTA ÉS MÁZOLTA A TÜKRÖMRE NAGY BETŰKKEL A RÚZSOMMAL MIKOR LESZEK EGÉSZEN AZ ÖVÉ ANNYIRA AMENNYIRE Ő MÁR AKARVA-AKARATLANUL AZ ENYÉM HISZEN ÁLTALAM LÉLEGZIK ÁLTALAM VALÓSÁGOS ÁLTALAM ÉBREDT ÁLOMÉLETÉBŐL A VALÓDIRA

Nem akartam még az övé lenni.

Egy remekműért. Fess egyet, fiam.

Tehetségét is kétségesnek tartottam.

Az istenkísértés, ugye atyám, efféle démonok esetében megengedett.

Die Windsbraut...

A Szélmenyasszony. A legszebb portrém. Az ölelés tengelyén megforduló, s mind hevesebben forgó világ, s az ekként érvényesülő centripetális erő, amely hozzászorít végleg és egészen. Odaadással feltétlen, csaknem metafizikus. míg ő átható, fényes tekintettel néz bele a káoszba, mely ezután értelmesen mutatkozik meg neki.

Micsoda önhietség! Micsoda férfi!

Nem tudom megmutatni, atyám. Kokoschka később eladta egy lóért, a háború idején, hogy bevonulhasson.

A kép vitathatatlán volt.

HOGY MOST MÁR UGYE EGÉSZEN AZ ÖVÉ LESZEK ZÁPOROZTAK TOVÁBB AZ ÜZENETEK FELJEGYZÉSEK NAPLÓK VALLOMÁSOK SZÍNMTÖREDEKÉK AHOGY Ő IS VÉGLEG AZ ENYÉM ALOS MAKAR ÍRTA VERSÉBE NEVÜNK ÖSSZEOLVASÁSÁVAL ÓRÓK EGYÜTTLETÜNK HIMNUSZÁT S LEVELEINEK ALÁÍRÁSA IS EGYSZERRE VOLT OSKAR ÉS ALMA OA VAGY AO

Még egy új vallás kultuszát is kidolgozta, melynek istennője egyedül én vagyok, s már olvashattam az inspirált szövegeket, apokrifokat, evangéliumokat és szentbeszédeket a szerelmünkről, a vágyunkról és persze a testemről, igen, vérperzselően.

Olykor ez persze fárszött.

Zabolátlan fantáziája már csakis ezt a szerelmet szolgálta: mindennapi útjaim legkülönfélébb állomásain rejtett el leveleket, váratlan üzeneteket és virágcsokrokat; felbukkant a fiákerben, a fodrásznál, de még a piaci kofánál is, távollétemben pedig az én köntösömbe bújt, s műtermében abban dolgozott, ellopta kedvenc parfümömöt, s szinte transzban lélegezte be, a cigarettahamut, ha tőlem volt, napokig dédelgette a hamutálban, azzal a kávéval jutalmazta magát, amit a csészém alján hagytam, egyenként fűzte le hosszú hajszálaimat a fésűmről, s becézte valamennyit, neveket adva nekik, s nem volt szabad a takarítónőnek érintenie a párnát, amelyen a fejem hagyott nyomot; és így tovább, kifogyhatatlan volt és olykor veszedelmes, néha rettegettem attól, ezután még mi következik, és vágytam is rá, persze, nagyon.

TE DRÁGA ÉN ÉN DRÁGA TE

Amikor Párizsba utaztam, kissé szenvedélye elől is, akkor éreztem meg: időközben csakugyan belém költözött: az egész város egyedül az ő hiányáról szól, hogy az utcasarkon sincs, a kávéházban sem lesz és este a hotelszobában hiába várom, semmit sem láttam szinte a városból, csak ezt a hiányt, ezt az éjszaka mind lüktetőbb és forróbb vágyakozást: a testére, a szagára, az ölelésére, melyet szinte az én testem sugárzott már vissza, csak éppen nem volt kinek; míg ő ezalatt rendszeres és tüzetes párizsi beszámolókat küldött Bécsből, mivel lélekben ott lett volna velem, s fantáziájával elevenen követett: csak francia újságokat vásárolt, Pastist ivott és café au lait-t, s tudott az időjárásról, színházi programokról, apróhirdetéseket jelentéktelenségeiről, kiadásításokról, piacokról és kiállításokról, vágyódásában ott lépkedett és csavargott velem, beszívta és megírta ezt az esős, szép, igazi Párizs-illatot, s rögzítette mindezt éppenséggel ott időző, s minderről mit sem sejtő, miatta mit sem sejtő!... feleségének.

Talán itt roppant meg valami? A házasság hisztérikus vágya miatt?

Azt hiszem, el kell mondanom, atyám: Gropiusszal ezalatt mindvégig leveleztem. Nem is hűvösen.

GYŰLÖLTE MAGÁT ÍRTA HOGY NEM BÍR SENKI ELVISELNI A KÖZELEMBEN HOGY NEM ISMER ÖNMAGÁRA EMIATT AZ ÚJ ÉRZÉS MIATT HOGY FÉLT ENGEM MINDENKITŐL S NEM AZÉRT MERT ÖSSZETARTOZÁSUNK KÉTSÉGES LEHETNE DE MERT EGYETLEN PILLANATOT MASNOLYT MOZDULATOT SEM ADHATOK JOGSZERŰEN MÁSOK MINDEZ CSAKIS ÓRA VONATKOZHAT NEKI JÁR BELŐLE KELL HOGY FAKADJON S EKKÉNT HOZZÁTALÁLJON VISSZA AHOGY ÉN IMMÁR VALAMENNYI NŐ LETTEM SZÁMÁRA AKIHEZ VALAHA IS KÖZE VOLT VAGY LEHETETT AKIT SZERETETT AKI MEGSZŰLTE FELNEVELTE AKI SZERETTE VAGY ELCSÁBITOTTA ÉS MÉGIS FÉLTÉKENY TEHÁT GYŰLÖLI ÖNMAGÁT TEHÁT GYŰLÖL ENGEM IS S EBBE A GYŰLÖLETBE IS ÉPPOLY SZERELMES MINT MINDEN EGYÉBBE AMI ÓRÁ ÉS ÉNRÁM VONATKOZIK S EZ MÁR ÉPPOLY ELVÁLASZTHATATLAN MINT MI MINT ÖSSZEKUSZÁLÓDOTT SZENVEDÉLYEINK S A TÖBBI

A múltamra volt féltékeny legfőképpen. És joggal.

Kívánságára nyakat és kart takaró ruhákat kellett viselnem, nem ülhettem keresztbe vetett lábbal, minden találkozásomról számot kellett adnom, míg persze egyáltalán nem hitt nekem, s ha csak felületesen utaltam egy érkező levélre, telefonhívásra, netán találkozásra, másnap már egy rajz várt, amin Oskar vitéz, a Szent hadakozik a háromfejű sárkánnyal: s a pikkelyes bőr fölött tegnapi férfiak karikatúrafejei hullottak a porba.

LUCREZIA BORGIAKÉNT IS MEGFESTETT GYÖNYÖRŰ MÉREGKEVERŐ SZAJHAZSENINEK HOGY CSILLAPULHASSANAK KÍNJAI

Haragudtam rá, rendreutasítottam, megsértődtem, elszöktem tőle, s azután otthon sírtam utána és miatta: hogy mennyire gyűlölöm, s azt kíváltképp, hogy ennyire kell, mégis, hogy nincs más fény ebben a szerelemben, csak ez az elviselhetetlenül éles, ami elől menekültem, s alig vártam, hogy újra megtaláljon és lassan, a talpamtól kezdve végigcsokoljon, majd végigsimitson feszülő ujjbegyeivel, hogy mozdulatlan maradhassak, míg birom, majd az asztalra emeljen, mint egy tárgyat, mint egy bábút, mozdulatlanul, akarattalanul, né-mán, mert nem akarta, hogy más legyek, mert akkor nem is voltam más, és halálos gyönyörrel töltött el mindkettőnket éppen ez.

Ekkoriban még az ital sem kellett.

Érti, atyám, miért örültem a fel-feltámadó gyűlöletnek? Hogy ne legyen olyan elviselhetetlenül jó, hogy legyen végre valami kontúrja ennek a túlaradásnak, de hiába, minden újratálalkozás csak forróbb volt és kétségbeejtőbben izzott és vonzott és rémített.

Velence, igen, akkor is az első közös utazásunk, s akkor is csaknem kibirhatatlanul.

Hogy Klimt ez a város, s az ifjúságomé? kérdezte; vagy úgy, a lánykori románc? Ez a város? Azé? A mézpuré porcukorral szirupsodó-ban?

Nem értett. Akkor nem. De jól érezte a bajt.

Még ki sem csomagolhattam a bőröndjeimet, már hordárt hívatott, s egészen a Dolomitokig menekült velem a múltam elől, s neveléséig

lett volna az egész, ha éppenséggel nem olyan gyönyörű, nem olyan végtelen, olyan nyári az a táj, s ha nincsenek azok a hírneves legelősző, játszó csikók egy nagyon vad, zöld réten, a gleccser alatt, és nem vagyunk mi, hogy elhíresüljenek...

És mindig rajzolt. És mindig engem.

Teherbe estem.

MICSODA UJJONGÁS CSAPOTT FEL EZUTÁN A VILÁGEGYETEM VALAMENNYI KÓRUSÁBÓL MELY OSKAR VEZÉNYLETÉVEL FÜGGESZTETTE TEKINTETÉT A MÉHEMRE A TERMÉSZET MICSODA ÜDVÖZÜLT DICSHIMNUSZA HOGY MIYEN BÖLCSÉN VAN ELRENDEZVE EGYMÁSRA TALÁLÁSUNK VÉGSŐ EGYESÜLÉSÜNK BIOLÓGIAI TRANZSCENDENCIÁJA LÉTEZÉSÜNK IMMÁR VÉGLEGE ÖSSZEFORROTT EGYSÉGE SZERELMÜNK ÖRÖKKÉVALÓSÁGA MIFÉLE VALLOMÁSOK ÁRADTAK REMÉNYBELIEN TEREBLYESEDŐ TESTEMHEZ S MINDEN EGYES PORCIÁMHOZ MELY A MI MEGVÁLTÓNK SZÜLETÉSÉNEK BÖLCSŐJE LESZ ELŐRE IMÁDTA DICSOÍTOTTA A VÁRHATÓ ROSSZULLÉTEKET AZ ÁLLAPOTOMAT KÍSÉRŐ MINDENNÉL DRÁGÁBB PILLANATOKAT AMIKOR ÖKLENDEZŐ FEJEMET MAJD A LAVÓR FÖLÉ TARTHATJA VÁGYTA MÁR A REGGELI SZÉDÜLÉSEK ÖNTUDATLAN ISTENTISZTELETÉT A VEREJTÉKEZÉS PÁROLGÓ ÉLŐÁLDOZATÁT SZERELMÜNK OLTÁRÁN AZ ELFORMÁTLANODÁS KLASSZIKUSABB SZÉPSÉGÉT A METAFIZIKAI ÉRTELMI TOLÓFÁJDALMAKAT MINDENT MINDENT MINDENT ÖRÖK NŐISEG TERDELT ELÉM LIHEGVE

Hopp. Ez éppen... kettős idézet.

Elképzelt s csaknem elkészült közös otthonunkban mint Mater Gloriosa emelkedtem az égbe a kandalló fölötti freskón, mely köré Oskar az egész házat építeni kívánta.

A Semmeringen, istenem, milyen messze már!

Gyönyörű, vad színeket kevert éppen, s szinte repkedett az állványokon, amikor csengetett a hordár. Meghózták Mahler halotti maszkját.

Micsoda ugrás volt az! A létra tetejéről a földre!

EGY HALOTT RABJA VAGY SENKITŐL NEM FÉLEK SENKI NEM ERŐSEBB NÁLAM ÉS SZERELMEMNÉL DE A HALOTTAK ALJAS VERSENYTÁRSÁK AZONNAL TESSÉK DISZKVALIFIKÁLNI ELTÁVOLÍTANI ELREJTENI

A széken még most is átfűt. És a düh.

Hogy talán akkor az életemet is gyűlöli, mondtam, mert annak is része ez a halott. Remegtem, atyám, remegtem, és ő folytatta, hogy igen, gyűlöli, régóta, és éppen ettől váltana meg...

Hogyan?

Házasságunk már csaknem tény, folytatta, meg akart lépni velem, de a Mahler ezt is elrontotta, mint a Windsbrautal! Mert kikutatta s magához vette szükséges okmányaimat, s bejelentette házassági szándékunkat, az időpont is ki van tűzve...

Néha úgy érzem, a halottak életem nagyobb részére tarthatnak igényt, mint az élők.

Milyen szomorúan könnyebbültem meg, atyám, ahogy kiléptem ebből a házból.

Ei lehet ezt mondani egy papnak?

Még mindig remegett a kezem, amikor az ügynevezett kengyelbe segítettek, pedig nem féltam, nem azért, hiszen nem először történt velem ilyen. Csak a vödört néztem kicsit hosszabban.

Oskar... háta fiad... Ekkor

tört ki a háború.

Kissé lelkifurdalásom volt: azt hittem, miattam. Ezt persze nem lehetelmondani.

Volt miért zaklatottnak lenni. Jókora jött, mintha formát adott volna mindazoknak a kínoknak, zúrzavarnak, melynek formátlansága hosszú ideje rothasztotta életünket. Legalábbis így csevegtünk róla

azon a fürdőhelyen, Franzbadban, ahova ezután elutaztam, hogy kissé kipihenjem magam. Es... Oskart.

Babonából is? A platánsorok, a magányos, fiatal férfiak. És ahogy fel-emelkedtem a kúttól, még mindig rajtam felejtették a tekintetüket. Jó volt tudni.

És úgysem tart sokáig ez az egész, úgy hittük. Bár... maga erre nem emlékezhet, hiszen olyan fiatal volt még, Hollensteiner.

Az abortusszal mintha Oskart is kitépték volna belőlem, csak éppen lábadozásom tartott sokáig: az éjszakáimból és emlékeimből nem tudtam ilyen könnyen abortálni.

Gropius azonnal bevonult, Kokoschka később. Két szeretőm fegyveresen két fronton harcolt, büszke voltam rájuk.

Olykor azt kívántam: küzdjenek meg értem! Győzzön az erősebb!

Gropiusnak innen hosszabb leveleket írtam. Tele emlékezéssel. Végül is... hiányzott. Talán a fürdőhely miatt. Talán ahogy kihevertem Kokoschkát, vágyni kezdtem a pontosabb, hűvösebb férfira s a higgadtabb szenvedélyre, mely nem szippantja be azonnal az életemet, ha-nem támasztékot kínál neki, s egy szerkezet részévé avatja. Efféléket írtam neki, csaknem mérnöki nyelven. Hogy láthassa: hatott rám.

Hatott rám? Talán csak Mahler. Egyedül ő. És most ez a pap.

Kokoschka tébolya nyomán egyre többet gondoltam a házasságra. Bár éppen nem abban a fényes extázisban, hanem inkább annak ellenére. Amikor elért a hír: Gropius megsebesült.

Velem mi lesz? Ez volt az első gondolatom. Nos, ezt itt elhallgatjuk.

Visszavonulás során a rázuhanó halottak betemették. Súlyos ideg-sokkot kapott. Aggodalmamból értem meg: milyen fontos nekem. Hogy talán: nagyon. Egy ilyen levelet írtam.

Talán nélkül.

Újratalálkozásunk lábadozása napjaiban gyengéd volt és nosztalgikus. A fürdőhelyről jöttem, s mindaz, ami elválasztott addig minket: Mahler emléke és Kokoschka szenvedélye, most mintha éppenséggel összekötne, szorosán. Ért engem, atyám? En nemigen írtam akkor magam, de éreztem, hogy jó velem karonfogva sétálni a szegényedő kirakatok előtt, Bécsben, jó volt ezzel a katonatiszttel leülni a farizeus város kávéházaiban, jó volt kérdegetni közös emlékeinkről s a külön töltött időről, szépen, egyszerűen, csendesen felelgetett, s csak néztem rá, egyre gyengédebben, áthatóbban, figyelmesebben, s már nem hallgattam, mit is beszél ez a mérnök, ez a porosz, ez a gyönyörű férfi, csak bámultam, bámultam és döntöttem.

Rábízhatom az életem. Vagyis ami megmaradt belőle.

Ugye ért engem? Nem, nem zavart, hogy ez ilyen egyszerű. És talán nem is volt olyan egyszerű.

Csaknem egy egész délutánt igénybe vett.

Visszakísértem Berlinbe, de persze még láthatóan vonakodva, csaknem búcsúzó, s különféle feltételeket szabtam, hogy megbecsülje magát és sikerét. Vagyis engem. Ott váltunk volna el, ő anyjához indult, én vissza Bécsbe, amikor... a vonaton maradtam.

Üriember nem figyelmezteti a szeretőt jét a harmadik csengetésre, kiváltképp nem, ha az, úgy tűnik, a tekintetében feledkezett.

Vele mentem az anyjához. Egy hálóing, egy zsebkezdő és persze bejelentés nélkül. Innen már nem volt visszaút. Es nem is akartam, hogy legyen. Ezen az éjszakán már felfüggesztettem a feltételeimet, s csaknem megéreztem valamit abból, amitől megtévelyedtem Levicóban. Legfeljebb azzal az el nem hanyagolható különbséggel, hogy bár ugyanaz történt ugyanazok között, csak éppen eltelt pár év, és... és a szerelem hiányzott.

De nem nekem.

A háború második esztendejében így Gropius két nap eltávozást kapott: nőülés céljából. Házasságunkat nem hoztuk nyilvánosságra.

Talán egyedül az ő szagát szerettem.

Állítólag távoli rokonság fűzött össze bennünket, Hamburgon keresztül, s ő végre előkelő volt, gyakorlatias és keresztény. Mintha

hosszú, nyomasztó álom érte véget, a zsidó Mahler és a proli Koschka után: tervezgetni kezdtem, berendezkedtem, s arra gondoltam, végre elkezdem az életem. Ő visszament a frontra, időközönként azonban kétfelől vonatokra szálltunk, s valahol a hátszágban találkoztunk. Gyereket akartam tőle.

Ez is életem érzelmi statikájához tartozott, hogy úgy mondjam. Hogy éppen tőle. Egyneműségünk elbűvölt. Es végre nem hirtelen felindulásból maradtam terhes, hanem akartam, vártam rá, és sikerült.

Mint egy fészket, rendeztettem a semmeringi lakást. A jövőd atya valami Verdunról elnevezett vidéken harcolt. Igen sok gondom volt a mindennapi szükségletek kielégítésével, a háztartással ebben a háborús időben, s hogy kevés tartós fogyasztási cikket lehetett békebeli minőségben beszerezni, márpedig egy ház berendezése anélkül körülményes. Effélék álltak a naplómban, ez töltötte be az életemet.

A szülés majd megtisztít, azt reméltem, s hogy ezzel kezdek el végre... mit is?

Ekkoriban bőségesen olvastam ismét a jelentősebb patrisztikus szerzőket, mintha nagyon fontos volna, hogy tisztázzak valamit. Ugye érti, atyám?

Egy angyalt szültem, talán ezért. Blaszfémia. Elhallgatjuk.

Manont tíz hónapig hordtam. Gyönyörű volt, nyugodt és boldog. Csak egyneműek között létezhet ilyen csoda.

Bár... mintha felszakadtak volna a sebek. Maria sírását hallottam, minden éjjel. S a hörgést.

Ekkor ért el a hír, hogy Koschka elesett.

Ezt azért nem akartam. Ez volt az első gondolatom.

Fejbe lőtték és leszúrták, valahol a keleti fronton. Érti, atyám: neki ezekből sem volt elég az egyik.

A második az volt, hogy leveleim illetéktelen kezekbe jutnak.

Már felkelhettem a gyermekágyból, villamosra szálltam, és műterméből elhoztam emlékeinket. Minden írásomat, és... néhány száz rajzát. Hiszen azok is rólam meg értem, meg miattam... s a többi. Jögom volt rájuk.

Várlak, Alma.

Mintha a túlvilágról ért volna el az üzenete. Gondol rám. De csak egy bécsi kórház volt. Az ilyen... nem pusztul el. Megmentették, megműtötték, s lassan lábadozott.

Nem mentem.

A házasságomról is ott értesült, s mégis hívott. Na, nem.

Hogy gyűlöltem ekkor!

Lassan értettem meg: mit tett velem. Tudtam, hogy a művész számára mindig eszköz a nő, csak eszköz, tárgy, legfeljebb növény, de ennek rettenetes varázsát ő éreztette meg velem. Csaknem belepusztultam.

De gyűlölni sem akartam nyilvánosan.

Ne tudja csak ő, azt akartam, micsoda szenvedélyeket tud még kiváltani belőlem, ne fürödhessen ebben a visszájára fordított szerelmi vallomáshatagban, s kiváltképp ne kelljen nekem felismernem ebben az öntelt proliban, hogy ismét abba lettem szerelmes, akit gyűlölök.

Hát persze, hogy félttem újra látni azt, aki csaknem képlékeny anyaggá tette az életem, beteljesítette és megszüntette volna, s félttem, hogy ezt a kettőt magam sem tudom elválasztani, még mindig nem. Akkor inkább egyáltalán ne lássam.

LEMONDTAM A SZÍVEDET ILLETŐ MINDEN IGÉNYEMRŐL DE AMIT ISTENTŐL KAPTAM NEM VEREM KI A FEJEMBŐL EURÜDIKÉ ÉN ITT MARADTAM AZ ÖNÁMITÁS LEGSÖTÉTEBB REMÉNYTELENSÉGÉBEN DE A TEREMTÉSNEK MÉGISCSAK ÉRTELME LETT HA EZT CSAK VELEM TUDATTÁK JS MIT SZÁMÍT HOGY ENNÉL TÖBB ÉS FONTOSABB NEM TÖRTÉNHEK VELEM SZERETLEK ÉS MEGTARTALAK MIT TUDOD TE KI VAGY ÉS HOL VAGY A

KÖZÉPKOR ÓTA NEM LÉLEGZETT ÍGY KÉT TEREMTMÉNY ENYNYIRE EGYMÁSON ÁT MI KÖZÖD HOZZÁ HA SZERETLEK

Még mindig melegem lesz tőle... Vagy az idő ? Az ital?

Amikor kiengedték, műtermét feketére festette, s fehér krétavázlatokkal rajzolt engem, még mindig engem, s Bach hatvanadik kantátájára készített rajzsorozatot, mert tudta, hogy az az enyém...

O, Ewigkeit du Donnerwort.

Seblázának álmaiból, narkotikus vízióiból és emléktörmelékeiből megírta szerelmünk szindarabját: az Orpheusz és Eurüdikét, arról az alvilágról, melyből életre akart kelteni, úgymond, de hát éppen ott vesztett el örökre, s akit végül felhozott magának, az már egy egészen másik Alma volt: nézze meg.

Valamit mégiscsak megértett. Persze ezért is gyűlöltem. Most már...

Lemondani persze nem tudott rólam, szert tett tehát egy halott Eurüdikére. Drezdában csináltatta meg később. Elárulta tehát vonzalmát ehhez az élettelen jól formált bábuhoz, aki előtt órákig térdeit, akit rajzolt, becézett, kocsikáztatott a városban, és akinek páholyt foglalt az Operában. Ez volt az ő szerelme!, s végre nem zavarta, hogy a másik is lélek volna, hiszen szenvedélye elsősorban úgyis önmagához fűzte, s pusztán alkalmát kereste egy tárgyban, amelyet az élő-lényből korábban éppen szenvedélye csinált. Volna. Így az asztalon csinált.

Elmondhatom, hogy mégis mennyire izgatott? Mennyire vágytam erre, sőt, olykor, bevallhatatlanul: mennyire irigyeltem? Undorító természetesen és megalázó, beteges és természeténél fogva embertelen. De nem mondhatnám, hogy nem... hatott rám.

Ezt aztán az asztalra ültethette, ahányszor csak akarta. Állítólag naphosszat beszélt hozzá, s gyakran bezárkózott.

Sokba került, hogy megszerezsem, de azután megszereztem.

Egy orgján, mint mondtam, tönkrement. Léteznek olyan szenvedélyek, amelyeket már az élettelenek sem viselnek el. Nem lett belőle szalagcím, de mítosz sem lett belőle.

A szerelmünkből sem. Pedig azt ígérte.

Olykor még írt: hogy még mindig engem fest. De már csak olykor. Nem válaszoltam neki, de tudtam: semmi sem kezdheti ki összetartozásunkat. Még az sem, ha megbocsátok neki. Évekkel később egyszer még utána indultam Berlinbe, de nem találtam. Jobb is volt így. Azóta nem találkoztunk, s remélem, többé nem is kell. Így is túl sok volt az a kegyelem, hogy szerethettük egymást. Túlcordult rajtunk. Nem tudtunk élni vele.

A melegtől szomjaztam meg ennyire?

Különben is. Végre minden megoldódott. Gropius megoldotta, mint rendesen. Ahogy valamikor a testi szerelem dilemmáján keresztül a szerelemét, majd a maga nyílt módján a házasságtörését, végül a mi házasságunkat, a gyereket... A probléma felől, a lehető leghatékonyabban. Néha azon gondolkoztam, s ezt egyszer meg is kérdeztem tőle: a statikai tartóelemek vajon részei az épületnek vagy sem. Nem értette a kérdést.

Hiszen az maga az épület, valami ilyesmit mondott. Nem értettem.

Menetrendszerűen érkezett a frontról, s ha tehette ott maradt a vasárnapi jour fixen a szalonomban is, ilyenkor eleganciája, tartása kiemelte a Schönbergeket, Schnitzlereket és Hoffmanstahloket közül.

Mása sajnos nem.

Néha Klimt is eljött. A

feleségével.

Ha a férjem távol volt, alig győztem észre nem venni a kézzszorítókat, apró üzenetkéket, virágcsokrokat, kétértelmű pillantásokat és sikamlósan intelligens párbeszédet. Istenem. Fárasztott.

Vagyis... Elgondolkodtatott. Ilyen tűzveszélyes volnék még mindig, vagy csak ezek száradtak ki ennyire?

Hans Pfitzner. Siegfried Ochs. Karl Reininghaus. Mind a maga módján: esetlenül vagy bájosan, bárdolatlanul, vagy vonzón, kétségbe-

eseten, vagy magabiztosan. Olykor eljártam a gondolattal, hányféle élet nyílna ki itt, ha még akarnám...

Olykor nem csak a gondolattal jártam el.

És hogy mennyire egyformák a férfiak, atyám, mennyire egyformák! Akkor pedig nekem éppen jó az, aki van. Nem túl tehetséges bár, de nemis önző, érteni ugyan ő sem ért engem, de legalább maradhatok szabadon megértetlen.

Ezt majd hangsúlyoznom kell neki. Ezt: az értést.

Ekkor kaptam a hírt: Paul Kammerer megölte magát.

Nem nagyon érintett. Visszont szomjas vagyok.

Húgom megszökött a szanatóriumból, s hónapok múlva találták csak meg: egy félőrült muzsikussal élt szenvedélyes és pusztító szerelemben, terhes volt, a zenész verte őt, hosszú, vérvörös ruhában kellett járnia a háborús télben is, a luzerni kórozon.

És ugyanaz a torokszorító félelem, amikor a húgomra gondoltam: hogy hátha én már ugyanígy járok, ugyanígy élek régóta, csak éppen a vérvörös ruha nem olyan feltűnő, vagy szólni nem mer senki?

És az időközönként visszatérő Mahler-ünnepségek is feszélyeztek. Ahogy odaültettek a díszhelyre, mindig más koncertteremben, mégis mindig egyformán, szépen felravatalozva, s el kellett játszanom a harmincéves félhalott szerepét: műemlék, adalék, jogutód. Mikor mi.

Kellene már egy élő zseni. És egy pár korty. Jaj, mi lesz már?

Amit a menetrendről mondtam, persze csak megszorításokkal érvényes a szerelemre. A házastársi érkezés tizenhat harminc, az öröm tizenhét tíz, az ölelés huszonkettő tizenötötől nulla óra harmincig és így tovább, pontosan beosztva másnap délután tizennyolc negyvenig.

Mikor is zavart először Gropius porosz akcentusa? Még horkolni is porosz akcentusban horkolt.

Egy reggelinél néztem: milyen idegenül eszik. Barbáru és előkelősködvé. Ahogy fogja a villát, az ezüstkanalat a főnemesi kezével, a tényért meg mint a háborús csajját. Mit is keres ennek a barbár főnemesnek a keze a csípőmön?

Talán azt is hangsúlyozhatnám, hogy protestáns volt. Egy protestáns kéz a csípőmön.

Megijedtem a vonakodásomtól: nem, én többet nem csalódhatok, én őt akarom, végleg, magamnak. Visszakísértem Németországba, s pár napot Weimarban töltöttünk, hogy megszeressem, bármi áron, az ő jövődől otthonát. Ezt a kedvesen unalmas, nagy múltú provinciát, ahol neki éppen csizmazabórt kellett keresnie az uniformisához. Unatkoztam és olvastam. Valami rossz papírra nyomott háborús folyóiratot napsütésben.

No, itt kell egy korty.

Ültem a padon, a napfényben, s egyszerre hallottam, hogy megszólalnak a versek. Amelyeket szinte akaratlanul olvastam. At szoktam ugrani ezeket. Órák telhettek el, amikor ott állt és hadonászott valaki előttem, boldogan, valami csizmazabórt lobogtatva az arcomba. Hogy a legjobbat és a legolcsóbbat találta meg...

Lánykorom óta nem történt velem ilyen.

Megzenésítve hallottam a verseket. A saját dallamaimmal. Hogy még vannak tehát.

Még egy korty kell.

Werfel.

Büdös volta csizmazabórt, poros a kisváros, de mégis: Weimarnak értelme lett: ez a folyóirat. Megöleltem a férjem. Szegény.

Azután már nem akartam mást, csak hogy hozzák el ezt a költőt ide, a szalonomba. De úgy hozzák, hogy ő kívánczok ide. Volt egy elbűvölt zseni is erre a feladatra. Goethét is elhozta volna, ha kérem. Franz Blei.

Telefon? Jól hallom?

Elhozta. Werfel pirult a megtiszteltetéstől. Kétszer kérdeztem vissza a nevét, mintha nem érteném, s nem jelentene semmit.

Telefon, igen.

Éjszakáig maradt. Olykor, mintegy véletlenül, rajta felejtettem a tekintetemet. Az ilyenek szeretik, ha látszólag a szépségük ejt rabul.

Na, nem. Csengj csak. Nem veszem fel.

Ezen az estén kicsit intenzívebben udvaroltattam magamnak a férfiakkal, s a hosszú, kivágott aranylamé ruhám volt rajtam, dupla gyöngyosorral, tudtam, milyen vagyok.

Nem fogod lemondani. Nem engedem. Szükségem van rád, és kész. Csengj csak. Csengj.

Azon gondolkoztam mindvégig: hogy is van az az ima, amit gyermekkoromban annyira szerettem?

Tudom, mire hivatkoznál. Tudom, hogy nem cáfolhatnám meg. Tudom, miért akarsz kitérni. Hát éppen ezért nem veszem fel. Csengj csak, Hollnsteiner.

A három dalból, amit Werfel verseire komponáltam, egy szimfónia körvonalai bontakoztak ki. Néztem Schönberget: hiszen ő is Zemlinsky-tanítvány. Csaknem világhírű, ügyes. Lehet, hogy még számomra sincs késő?

Abbahagyta. Rendben. Még egy kísérletet teszel, azután autóba ülsz, ugye? Ezt a poharat arra emelem.

Mintha életre kelhetne a bábu.

Te bánnád meg, ha most felvenném. Hidd el. És nekem is nagyobb szükségem van rád annál, semhogy bármilyen kitérével elengedjelek. Ez ilyen, Hollnsteiner.

Végre elkezdődhetett volna egy nagyregény lassú és polgári, lélektanilag realizmussal, kicsit formátlanul ugyan, kicsit unalmasan, de olyasmival, amibe a világon minden belefér, s az én műfajom. Es éppen erre vágytam. Ennek volt bevezetése, atmoszférája: Bécs, a szalon, a háború, a házasság Gropiusszal, s ebben közeledett lassan és feltartóztatatlanul a kis, köpcös, kedves arcú Werfel egy vasárnap délutánon Franz Blei társaságában a Semmeringen, botladozva és csúszkálva a hatalmas hóban, de akadályt nem ismerve, és be is csöngetett azután az első fejezetbe.

Jól tudtam. Ismét megszólalt. Csengj csak.

MIVEL MÁSOK A HATALMAS KÉSŐ TÉLI HÓ MIATT NEM VERGÖDTEK FEL NÉGYESBEN ZONGORÁZTUNK ÉS ÉNEKELTÜNK BELE A PUHA HÓFEHÉR ÉJSZAKÁBA WERFELNEK SZÉP TENORJA VOLT S MINDEN KEDVENCEMET KÍVÜLRŐL ISMERTE ÉJSZAKA PERSZE MÁR NEM JUTHATTAK VISSZA A SZALONBAN VETETTEM ÁGYAT BLEINEK MAJD HIRTELEN ÉSZBE KAPTAM HÍSZEN A HÁLÓSZOBÁM FOGLALT MERT ITT VAN GROPIUS ÉRTHETETLENNEK TÚNT HOGY WERFELNEK MÁSUTT KELL ÁGYAZNOM

Még négy csemetés és abbahagyod. Egy, kettő, három, négy. Jól van.

Gropius ismertetett meg először ezzel az idegenséggel, amit mellett a férfi mellett éreztem legelőször, aki miatta húlt ki. Hát most az ő ölelése volt érthetetlen, csaknem ellenszenves, s majdnem hangosan kérdeztem meg...

Mit is keres rajtam ez a férfi?

És pontosan ismertem már mindent, amit férfiak ilyenkor mondhatnak, s azt is tudtam, miként kell válaszolnom: mindig maradt bennem annyi meghódítatlanul, hogy ne kelljen indokolnom hallgatásomat. Csak amikor, szinte odavetve, elalvás előtt utalt vendégeinkre, akkor izzott fel bennem valami, s tudtam: arcomon most ott van ez a másik férfi, szinte átsugárzik, akiről azután hevülten beszélgettünk hajnalig.

Mégiscsak a kezemben vagy! Miért akartad volna lemondani egyébként? Félsz, ugye? Félsz... te is?

SEMMIFÉLE EPIKUS INDOKLÁS MÁR NEM KELLETT AHOGY HOGY NÉHÁNY NAPPAL EZUTÁN EGY KONCERTET KÖVETŐEN AMIT CSAK NEM EGYÜTT ÉS NEMÁN ÉNEKELTÜNK VÉGIG HAZAKÍSÉRJEN WERFEL S A KANDALLÓNÁL FELSZOLGÁLT POHÁR

ITAL NYOMÁN A HÁLÓSZOBÁMBAN TALÁLJA MAGÁT ÚGY ÉREZTEM AHHOZ KELLENE MAGYARÁZAT HOGY EDDIG NEM DE A LASSÚ SODRÁSÚ EPIKA ELTEKINTETT AZ EFFÉLE LOGIKÁTÓL EGYSZERŰEN TENYERÉBE VETTE AZ ARCOMAT S TUDTAM ILYEN MEG NEM TÖRTÉNT VELEM ÉREZTEM AHOGY ELNEHEZÜLŐK A VÁGYTÓL HOGY NEM AKAROK MÁST CSAK A FEJÉT A MELLEMLRE SZORÍTANI S NEM VOLT TÖBBÉ KÉRDÉS HOGY MIÉRT ÉPPEEN EZ A DRÁGA CSÚNYA HÍZÁSRA HAJLAMOS ZSIDÓ CSAK VÉGIG AKARTAM CSÓKOLNI AZ ÉRZÉKI VAS-TAG AJKAIT A GOETHEI HOMLOKÁT S BOLDOGAN ÉREZNI AHOGY ILLATUNK ÖSSZEKEVEREDIK EGYMÁSON

Gropius pedig kapta a rendes feleség leveleit továbbra is.

Tehát mostantól kezdek felkészülni az érkezésére. Istenem: vajon hogy nézek ki?

CSAK ÉPPEEN A MENETREND HANGULATA VÁLTOZOTT MEG A REGÉNY KÖVETKEZŐ FEJEZETÉBEN AM HOGYAN ÉREZHET-TE VOLNA EGY A FRONTRÓL VISSZATÉRŐ BÜSZKE ÉS TOMPA POROSZ HOGY MINEK IS SZÓL A FELESÉGE ZAVART IZGALMA MIÉRT FIGYEL JOBBAN MAGÁRA MIÉRT ELMÉLÁZÓBB OLY-KOR MÁSKOR MEG TŰRELMETLENEBB UGYE VERDUN KIÓLI AZ EMBERBŐL A NÜANSZOK IRÁNTI FOGÉKONYSÁGOT

Ami az életem volt.

Érezte vajon a testemen azt, amit Mahlernek miatta kellett egykor éreznie? Megértette azt, amit egy férfival egykor ő értetett meg? Nem, nem hiszem.

Egy kis púder. Egy kis festék. De végig kell mondanom, mielőtt belép.

VISSZAUTAZÁSAINAK IDŐPONTJÁT MINDIG PONTOSAN MEG-JEGYEZTEM OTT BÜCSÜZTAM TŐLE A SZALONBAN A KÖNTÖSÖMBEN S CSODÁLTAM HOGY PUSZTÁN A KÖNTÖSÖN NEM VESZI ÉSZRE HOGY AZ A BÁRSONY MENNYIRE SZÉGYELLI MAGÁT ÉS HOGY RETTENETESEN ŐRÜL A SZÉGYENÉNEK MERT MÁSNAK SZOKOTT KINYÍLNI ÉS LEHULLANI ÉS ILLATOZ-NI DE HÁT NEM VETTE ÉSZRE FESZÜLT SZÓRAKOZOTTSÁGOM-AT SEM AMIVEL TÁVOZÁSÁT TEHÁT A MÁSIK FÉRFI ÉRKEZÉ-SÉT VÁRTAM A VALÓSÁGOS ÉLETEMET MERT MINTHA ISMÉT CSAK AZ NEM LETT VOLNA JÁTÉK ÉS KULISSZA ÉS TETTETÉS AMI SZERELEM

Ez már a második fejezet, atyám.

Meg kell félsülködnöm. Jaj, miért remeg a kezem?

ELMENT GROPIUS ÉS AZUTÁN MEGJÖTT WERFEL ÉS ZONGO-RÁZTAM ÉS A KÖNTÖSÖM KÖRÜLÖTTEM LEBEGETT ÉS MOZ-GOTT MERT MÉG SOHA ÍGY NEM JÁTSZOTTAM AZ EGÉSZTES-TEMMELEND MINDEN PORCIKÁMMAL MINT EBBEN A FEJEZETBEN A DALUNKAT AMI DALUNKAT AMIKOR NYÍLJIK AZ AJTÓ MINT KO-RÁBBAN EGY SZINDARABBAN AM A BECSÜLETES ÉS GYANÚT-LAN GROPIUS TÉR VISSZA MERT LEKÉSTE A VONATOT

Ez lett volna az első gyanús jel: az ő késése.

De nem értette. Ilyenkor semmit sem értenek a férfiak.

NEM FOGOTT GYANÚT ÉS VOLT IS NÉHÁNY SIMA MONDATOM TARTALÉKBAN EFFÉLE ESETEKRE S LEÜLT HOGY Ő IS HALL-GASSA A JÁTÉKOMAT CSAKHOGY NEM TUDTAM FOLYTATNI EGYÁLTALÁN NEM NEKI ÍGY NEM DE MÉG EGY AKKORDOT SEM ŰTHETTEM LE ÉS ERRE SEMMIFÉLE MAGYARÁZATOM NEM VOLT NÉZTEM A KEZEMET MAJD NEVETNI KEZDTEM LÁT-JÁTOK KÉRDEZTEM NEM MŰKÖDIK MONDTAM ÉS EGYRE VA-DABBUL ÉS ELSZABADULTABBAN HAHOTÁZTAM A FÉRFIAK VELEM MOSOLYOGTAK BÁR ÉRTETLENÜL KISSÉ DE ÉN NEM TUDTAM ABBAHAGYNI ÉS CSAK NEVETTEM NEVETTEM NÉZ-TEM A KEZEM A ZONGORÁT A FÉRFIAKAT ÉS MEGINT A KEZEM ÉS A NEVETÉSBŐL EGYSZERRE ELBŐGTEM MAGAM UGYAN-OLYAN ELLENÁLLHATATLANUL MINT AHOGY AZ ELŐBB KA-CAGTAM ÉS OTT ZOKOGTAM A ZONGORÁNÁL CSILLAPÍTHA-TATLANUL DE ANNYIT MÉG ÉRZETT EZ A KÉT EMBER HOGY MOST EGYIKÜK SEM KÍSÉRLETEZHET A VIGASZTALÁSOMMAL

Vagy mégis fel kellett volna vennem a telefont? Lehet, hogy ez nem ürügy volt? Lehet... hogy baj van? Istenem! Hol az üveg?

A HÁBORÚNAK NEM LETT VÉGE DE ÉN NAPONTA LEJÁRTAM WERFELHEZ A BRISTOLBA A SEMMERINGRŐL Ő UGYANIS HOGY ÚGY MONDJAM OTT SZOLGÁLT VALAMI PROTEKCIÓVAL

A KATONAI SAJTÓOSZTÁLYON S A KÖVETKEZŐ FEJEZET ER-RŐL SZÓLNA KÖTELESSÉGEIRŐL MUNKÁJÁRÓL ÉS SVÁJCI ELŐADÓKÖRÚTJÁRÓL AMIT PACIFISTA PROPAGANDÁRA HASZNÁLT FEL USZÍTÁS HELYETT ÉS HOGY LASSAN ÉS FOKO-ZATOSAN MIKÉNT LETT SZÜKSÉGE ENRÁM A MUNKÁJÁHOZ

Emlékszik a háborús ellátási gondokra, Johannes?

MINDEN SZÉP VOLT SZÁMUNKRA AMI EHHEZ A FEJEZETHEZ TARTOZOTT SZERETTÜK A HARSÁNY ÉS FENYEGETŐ FALRA-GASZOKAT MERT AZOKNAK DÖLVE CSÓKOLÓZTUNK SOK-SZOR MINT FIATAL SZERELMESEK SZERETTEM A BRISTOL ŐRSÉGÉT AMELY EGY IDŐ UTÁN MÁR ELŐRE TISZTELGETT NEKEM S KIFELÉ MENET TAPINTATOS JOBBRA NÉZZEL BÜ-CSIÚZTAK SZERETTEM A LEHETETLEN ÉTELEKET AMIKET A HÁBORÚS ÍNSÉGBEN FŐZNI SIKERÜLT HISZEN ŐREG VETŐ-KRUMPLIN MEG POLENTÁN ÉLTÜNK ÉS PORÍTOTT NYÍRFÁKÉ-REGBŐL KÉSZÍTETT HÚSPÓTLÉKON AMIT PEDIG MŰZSIRADÉ-KON SÜTÖTTÜNK MEG ÉS MÉGIS MINTHA AFRODIZIÁKUMO-KAT FOGYASZTANÁNK MIND JOBBAN KÍVÁNTUK EGYMÁST

Rengeteget írt ekkoriban, s már tudtam: nélkülem erre sem lenne ké-pes. Ami a többieknél hiúságomat legyezgető bók volt, az itt tény lett: éri ültetem le a másik szoba íróasztalához, hogy megszülessenek gyönyörű versei, s csak akkor jöhetett be hozzám, ha kész volt.

És meg is születtek. Azok, meg.

Lehetne regényhős egy meg nem született gyerek? Vagy aki éppen csak megszületik, de nem az élet várra egyáltalán?

Miért estem én ilyen könnyen teherbe, valahányszor szerelmes vol-tam?

SIETVE BERLINBE UTAZTAM GROPIUSHOZ AKKOR MÁR NÉ-HÁNY HETE NEM TALÁLKOZTUNK ÉS NEM AKARTAM ÚGY-MOND SZÜKSÉGTÉLEN KELLEMETLENSÉGEKET HA ÁLLAPO-TOM NYILVÁNVÁLÓVÁ VÁLIK

Az abortusz egyszerűbb volt és őszintébb, mint az az éjszaka Gropi-usszal. Na, nem...

ZAVARBA EJTETT EZ A TERHESSÉG S NEMCSAK AZÉRT MERT FOGALMAM SEM VOLT HOGY EGY FUNKCIONÁLISNAK TÚNÓ AM PRAKTIKUMÁBA HALÓ KAPCSOLAT GYÜMÖLCSE ÉRIK-E VAGY ÉPPENSÉGGEL EGY GYÖNYÖRŰ ÚJ SZERELEMÉ HA-NEM MERT EZ AZ ÚJ SZERELEM NEM EFFÉLE IDŐBEN MOZ-GOTT HANEM VALAMI EGÉSZEN MÁSBAN MONDJUK EGY POL-GÁRI REGÉNY BELSŐ IDEJÉBEN AMELY NEM MÉRHETŐ AZOK-KAL A HÓNAPOKKAL AMELYEK EZUTÁN KÖNYÖRTELENÜL ÉS ISMERŐSEN TELNI KEZDTEK

Egy-kettő-három-négy-öt-hat-hét...

VÁLTOZATLANUL ÉS INTENZÍVEN ÉLVEZTÜK SZERELMŰNK HÁBORÚS SZÜKSÉGÁLLAPOTÁT ÉS A KÜLÖNÖS REGÉNY EPI-ZÓDJAIT HISZEN MINDEN JÓ VOLT WERFELLELE A KANDALLÓ TÜZÉBE BÁMULNI VAGY ZENÉLNI VAGY ENNI DE MÉG UNAT-KOZNI VAGY VESZEKEDNI IS JÓ VOLT VELE NAGYON JÓ ÉS ZABOLÁTLANUL KÍVÁNTUK EGYMÁST NEM TÖRÖDVE NŐVEKVŐ POCAKOMMAL S ELFORMÁTLANODÓ TESTEMMELE VAGY TALÁN ÉPPEEN AZÉRT

Csak azt nem tudtam: kinek is szülöm.

AZ EVÉSEK HÁT ARRÓL EGY KÜLÖN FEJEZET KÖVETKEZNE A KÖZÖS ÉTKEZÉSEK EROTIKÁJÁRÓL WERFELLELE ÉS ÉPPEEN EGY EFFÉLE VACSORA UTÁN KÖVETKEZETT A REGÉNY CSÚCSPONTJA AKARATLANUL

Így lesz pszichoanalízis a gyónásból, Hollnsteiner.

A recepteket, jaj, nehogy elfelejtsem, hogy miket tudtunk mi enni!

NEM SOK ILYEN ÉJSZAKA VOLT A SZERELMEK TÖRTÉNETÉ-BEN MINT A MIÉNK AZUTÁN A VACSORA UTÁN AMIKOR SVÁJCI KÖRÚTJÁRÓL ÉRKEZETT VISSZA WERFEL S ALIG VÁRTUK HOGY A TÁRSASÁG SZÉTOSZOLJÉK S AZ UTOLSÓ UTÁNI SZNOB IS ELKÖSZÖNJÖN AKIK MÉG FELTÉTELENÜL MEG AKARTÁK BESZÉLNI VELÜNK HOGY MIFÉLE MŰVÉSZET KÖVETKEZHET A HÁBORÚS UTÁN HA EGYÁLTALÁN MÉG KÖVETKEZIK DE A BECSUKÓDÓ AJTÓ HANGJÁRA MÁR EGY-MÁSNAK ESTÜNK MINT FOGAIKAT CSATTOGTATÓ VADAK EGYMÁS HUSÁRA ÉHESEN

Tudom, ez bűn, de nem bánom. Azt is tudom, hogy a nembánás a nagyobb bűn. És azt sem bánom.

A nyolcadik hónapba léptem volna... A következő héten.

HAJNALBAN LETTEM ROSSZUL HA EZZEL A SZÓVAL EGYÁLTALÁN VISSZAADHATÓ AZ A FÁJDALOM GÖRCS ÉS MIND ERŐSÖDŐ VÉRZÉS AMI SZINTE CSAK FOLYTATTA BÁR ELLENKEZŐ VÉGLETEK FELÉ AZT A GYÖNYÖRŰ ÉS GÖRCSÖS LÜKTETÉST AMINEK MINTHA SOHA NEM LETT VOLNA VÉGE WERFELT FELÉBRESZTETTÉK ORVOSÉRT KÜLDTÉK S AZ ÁLMOS DRÁGA KIS EMBER OTT BOTLADOZOTT ÉS CSÚSZKÁLT A HAJNALI ESŐS SZÁNTÓFOLDEKEN S FOGALMA SEM VOLT MERRE TALÁLHATNA EGYÁLTALÁN LAKOTT TELEPÜLÉST

Az állapotom olyan súlyos volt, hogy távirattal hívták haza a férjemet.

RÖVIDESEN MEGINDULHAT A SZÜLÉS MONDTÁK LEPEDŐM ÁZOTT A VÉRBE A HELYI ORVOS HENTESMANCSAIVAL FELGYÜRTE INGÉT ÉS AZONNAL EL AKART VÉGEZNI EGY OLYAN MŰTÉTET AMELYET A LEGJOBB KLINIKÁK IS CSAK HABOZVA KOCKÁZTATNAK MEG

Itt érzem még most is az emlékeket.

WERFEL IDŐKÖZBEN ELŐKERÜLT S MEGFOGADTA LEMOND A DOHÁNYZÁSRÓL HA ÉLETBEN MARADOK ÉS EGÉSZSÉGES GYERMEK JÖN VILÁGRA DE AMIKOR MEGLÁTOTT AZ ÁGYBAN HOZZÁFOGADTA AZT IS HOGY EZENTÚL NAPONTA CSAK KÉT-SZER ESZIK CSAK ÉLJEM TÚL ÉLJEM TÚL ÉLJEM TÚL

Ez a *regény* csúcspontja, atyám, figyeljen.

HA MEGHALOK SÚGTAM WERFELNEK TALÁN EZ A SZENVEDÉS MEGHOZZA NEKED AZT AMI AZ IGAZI NAGYSÁG ELÉRÉSÉHEZ HIÁNYZIK BELŐLED S AKKOR ÁLDOZATOM NEM VOLT HIÁBAVALÓ

Valamit sejtene kellett tehát már akkor is... nagyságról és hiányról, ugye? Vagy a láz tett őszintévé?

ELBŐGTE MAGÁT DE AZ ÁRTATLAN JOBBAN SZENVEDETT A GYEREK S EFFÉLE BIZONYOSAN CSAK REGÉNYBEN TÖRTÉNHEK AHOL A SZEREPLŐNEK SEMMI DE SEMMI VÉTSÉGE SINCS

Figyel az ismétlésekre, Hollnsteiner?

GROPIUS MEGÉRKEZETT KEZÉBE VETTE AZ IRÁNYÍTÁST S JOBB HIJÁN EGY KATONAI HULLASZÁLLÍTÓ KOCSIN VITETETT LE AZONNAL BÉCSBE MELLETTEM KONYHASÓOLDATTAL VIRRASZTOTT AZ ORVOS MAJD A FIÁKER VÁGTATOTT VELEM A KLINIKÁRA AHOL MÉRHELETLEN KÍNOK KÖZÖTT MEGSZÜLTÉM A FIAM

Martin. *Őt ne keresse.*

Nem, most nem ihatok.

AZONNAL ELVETTÉK TŐLEM A GYEREKET GYENGE VOLT KÜLÖN ÁPOLÁST SÓT KEZELÉST IGÉNYELT LASSAN LÁBADOZTAM MÉRHELETLENŰL ŐRÜLVE A PUSZTA TULÉLÉSNEK A REGÉNY CSÚCSPONTJÁN TÚLJUTOTTAM DE MÉG NEM FEJEZŐDÖTT BE EGYÁLTALÁN

Szoptatásra *sem* kaphattam *meg* a fiamat.

TELEFON VOLT A SZOBÁMBAN S EZ VOLT AZ ÉN KÖLDÖKZSINŐROM MERT WERFEL MINTHA A HANGJÁVAL TARTOTT VOLNA ÉLETBEN MINTHA EZ LETT VOLNA SZERELMŰNK ÉGYEDÜLI VALÓSÁGA EZ AZ ELEKTROMOSAN TOVÁBBÍTOTT SEMMI A HANG AMI MINDENNÉL FONTOSABB VOLT NEKEM NAPONTA TÖBBSZÖR BESZÉLTÜNK ÓRÁKON ÁT EZ TAGOLTA NAPJAIMAT

Az első látogatásra beengedték a férjemet.

RÓZSÁKAT HOZOTT GROPIUS A KEDVENC RÓZSÁIMAT AMILYENEKET NEM LÁTTAM A HÁBORÚ KEZDETE ÓTA NEM TUDOM HONNAN SZEREZHETTE DE HÁT JÖTT RAGYOGVA HOGY LÁSSA A FELESÉGÉT ÉS A FIÁT

Itt némi erőtt kell majd gyűjtenem. Ne hassak cinikusnak.

A TELEFONON ÉPPEEN ARRÓL BESZÉLTÜNK MIRE IS KERESZTELJÜK A FIUNKAT MERT AKKOR MÁR CSAK ÚGY AKARTAM

ÉREZNI HOGY A MIÉNK ÉS HETEK ÓTA ELŐSZÖR TUDTAM WERFEL ÖTLETEIN SZÍVBŐL ÉS ŐSZINTÉN FELNEVETNI AMIKOR LÁTTAM HOGY MÁR PERCEK ÓTA OTT ÁLL GROPIUS A HÜLYE RÓZSÁIVAL AZ UNIFORMISÁVAL ÉS A MOSOLYÁVAL AMIT AZ ARCÁN FELEJTETT CSAK SÁPAD EGYRE SÁPAD

Nem volt mit tagadni többé.

ÉS A MŰTÉTEK KÖVETKEZTEK EGYIK A MÁSIK UTÁN HOGY MEGMETSÉK A GYEREKET IGEN EZ AZ Ő REGÉNYE LEHETNE CSAK AZ ÉRTELEM NÉLKÜLI SZENVEDÉSRŐL MELY MÉGIS-CSAK AZ ÉRTELEM NÉLKÜLI SZERELEM SZÜKSÉGSZERŰ KÖVETKEZMÉNYE

Olykor közel voltam az imádkozáshoz, olykor a legvégletekesebben gyűlöltem Istent, amikor a kis test a kések alatt feküdt.

De ennek a regénynek, *már* tudtam: előtörténete volt az én szerelmem, sőt minden szerelmem. Es ez az utolsó, amelynek még ez a bűnünk sem vehetett véget.

Utolsó? Hollnsteiner.

GROPIUS EZUTÁN LÉPETT KI AZ ÉLETEMBŐL DE CSAK LASSAN HISZEN FUNKCIÓJA ÉS BECSÜLETE MÉG HORDOZTA A HIRTELEN MEGNÖVEKEDETT TERHEKET IGAZI EPIKUS HŐS VOLT Ő RENDÍTHETETLEN MÉLYEN GYÖKEREZETT ÉS KISSÉ KORLÁTOLT ÉS AKKOR IS FŐHŐSKÉNT AKART VISELKEDNI AMIKOR MÁR MELLÉKSZEREPLŐ SEM IGEN LEHETETT MEG AKART TEHÁT BOCSÁTANI MINDENKÉPPEN ÉS NAGYVONALÚAN HÁTHA EZZEL AZÉRT MÉG VISSZAKAPHAT ÍGY HÁT ERENDŐ NAGYVONALUSÁGÁT NÉHÁNY SUTA ÉS HIVALKODÓ GESZTUSSAL TETTE VOLNA MÉG NYILVÁNVALÓBBÁ IGYEKEZTEM NEM ÉRTENI DE HÁT NEM SEGÍTETT SEMMIT EGY TÜRHELETLEN PILLANATBAN PEDIG ELJÖTT ÉS TÉRDRE VETETTE MAGÁT HÁT NÉZTEM EZT AZ IDEGENNÉ VÁLÓ POROSZT EZT A TÉRDELÉSHEZ NEM SZOKOTT PROTESTÁNST MÉG MIRE KÉPES HA ERRE IS DE HÁT NEM VOLT MIT TENNI ITT ÉS EKKOR VESZÍTETT EL VÉGLEG

A *néma*, gyenge főhős *nem* bírta tovább a műtéteteket.

Itt majd ismét csend következik. És kitartom, ha belepusztulok is.

Mondja, Hollnsteiner: Isten miért ismétli magát?

Most ihatok.

Hogy miért nem inkább én, táviratozta a szégyenével eltávozott Gropius a halálírré. Ha pedig lett volna még elég erőm, talán itt véget vetek az én életemnek.

Ilyet az ember nem mond talánnal.

Véget vetek.

Még egy pohárral.

MI VOLT MÉG HÁTRA A REGÉNYBŐL AZUTÁN HOGY A FŐHŐS ÉRTELMETLEN TRAGÉDIÁJA BŰNŰNKBEN ÉS SZERELMŰNKBEN ÖSSZEPRÉSELT WERFELLE EZEN TÖPRENGTÉM S HOGY EGY EFFÉLE TERJEDELMES NYUGODT LASSÚ EPIKÁBAN EZ IS CSAK EPIZÓD LESZ VÉGŰL AKÁRCSAK SZERELMŰNKBEN MELY VÉGRE NEM KOCKÁZTATTA AZ ÉLETEMET HANEM NYUGODT VOLT ÉS MÉLY MINT A TENGER ÉLNI LEHETETT BENNE MINT EGY SOKFEJEZETES REGÉNYBEN MINT AZ ÚJ NAGY HÁZUNKBAN A HOHE WARTÉN VAGY MINT EBBEN AZ ELMŰLŐ POLGÁRI VILÁGBAN

No, még a végét, összeszedem magam.

Ismeri *azt az érzést, atyám*, amikor *úgy érzi*: minden a helyén van? Az ebből fakadó őrijítő hiányérzetet?

WERFEL AZUTÁN MEGKÉRTE A KEZEM DE HÁT NEM TUDTAM SZÜKSÉGŰNK VAN-E ERRE IS RÁ SZÜKSÉGEM VOLT AHOGY NEKI IS ÉNRÁM AZ ÉLETHEZ AZ IRÁSHOZ A SZERELEMHEZ OLYKOR HA CSAK FELHÍVOTT TELEFONON S VALAMI GYENGÉD OSTOBSÁGOT BELEBÜGÖTT HÁT ÖSSZERÁNDULTAM A VÁGYTÓL NEGYVEN FŐLŐTT IS DE EZALATT A SORSOK ELRENDEZŐDTEK SZÉPEEN S TÍZ ÉVRE A LÁNYKÉRÉS UTÁN ELVÁLTAM GROPIUSTÓL ÉS ÖTVENÉVESEN HOZZÁMENTEM SIKERE IS EKKORIBAN LASSAN ALAPOSAN ÉS EPIKUSAN ÉRKEZETT BARÁTAI KÖRÉBEN ÉRTE AZ ELISMERÉS MINT EZT MONDANI SZOKTÁK

Mi történik itt: néztem az életemet. Ennyi volna az egész csak-ugyan? Amikor... Minden feltámadt. Egy házat akartam Velencében hirtelen. Es nagyon. Egy házat!

Mintha mindenemből kifosztott volna ez az utolsó fejezet. A döntő csapást életemre ez a „happy end” mérte.

Azután ő is akart. Meg Manon is. Megvettük a San Tomá 2542-t. És egyszerre, csaknem az epilógusban, felgyorsultak az események. Mintha visszatérnék egy mese vidékeire, lagúnák partjára, kis palazzókba, terekre és hidakra; egy mesébe, amely szép csöndben cáfol-hatatlan lidércnyomássá változott. Az ígéretek és varázslatok birodalmából valami kopár, piszkos, olykor kínosan mesterkéltszéthulló valóság lett, nem, nem ezt akartam, mintha a föld csúszott volna ki alólam, és már nincs menekvés.

Egy embert kerestem azután itt, Bécsben. Mint a mese garanciáját. Hogy nem volt ez így, hogy nem volt ez igaz.

Húgom öngyilkosságot követett, mert nem bírta tébolyult muzikusa nélkül egymaga a szanatóriumban. Megmentették. Azt gondoltam: az enyém sikerülni fog.

Klimt két hete meghalt.

Kitől tudhatnám meg, mit vesztettem el?

AZ EPILÓGUSOK SZOLGÁLNAK EFFÉLE KÉRDÉSEK MEGVÁLASZOLÁSÁRA KICSIT ÚGY MINT A DOSZTOJEVSKIJ-REGÉNYEK VÉGÉN AHOGY RÁ KELL DÖBBENNÜNK A SZEREPLŐK-KEL EGYÜTT HOGY EGÉSZEN ROSSZ IRÁNYBAN KERESTUK BOLDOGULÁSUNKAT EGÉSZEN ROSSZ IRÁNYBAN DE AMI EZ-UTÁN JÖNNE AZ MÁR NEM ÁBRÁZOLHATÓ ÉS TALÁN NEM IS LÉTEZIK

Ismeri ezt?

Zúg a fejem. Nem baj.

Ismeri ezt?!

Szerencse, hogy így bírom az italt.

Vagy már nem kíváncsi egy öregedő nőre egyáltalán?

Közönséges. Másképpen. És elmázolódott a festék. És a leheltemet vajon?

Tudja Hollnsteiner, micsoda megkönnyebbülés fakad abból, hogy már nem a test diktálja az érzéseket? Ahogy lassan vehetem le a szépséget, mint egykor az ifjúságot, mint ruhából léphetek ki mind-abból, ami eltakarta valódi lényemet. Minden nap új meglepetés, kicsit más, kicsit több: most foltok jelennek meg a kézfejemen, most a látásom gyengül, mostantól kissé bővebb ruhák állnak jobban... Tudja, micsoda szabadság ez? Hogy micsoda vad és merész démonok támadnak ebből?

És... *bakfiskorom óta nem éreztem ennyire a testemet.*

De a vágyak nem öregsznek. Csak az értelmük változik ezalatt. Az összetételük. Szinte... a fogásuk. Anyaguk.

De jó lenne most átölelni.

Mintha most érteném meg, mi is a szerelem. Ahelyett, amit hittem. Minderre szükségem volt, hogy megérjek hozzá.

Mély levegőt venni és folytatni. A szemébe, a szép szemébe.

Mit tudott arról egy ilyen szépen esztergált baba? Ó nem, ez csak a férfiaknak készült, a félreértések fokozása céljából.

Majd a nyaka köré fonom a baba karját! Haha!

Minden megszűnés félelmetes, Hollnsteiner. Hát még... a női test-funkcióké. Mert nincsen újrakezés.

És...

És nincsen gyerek. Az egyetlen zavarba ejtően örökkévaló mozzanat a mindig mulandó, mert még éretlen szerelemben. Amely átnyúl a két ember feje fölött, mintha szenvedélyük csak eszköz volna. Az isteni terv túsza. Es... talán ezért nem élte túl egyetlen szerelem sem. Most érttem meg: mitől is szabadít meg Isten. Ezentúl a sze-

relem önmagában kell, hogy ugyanaz legyen, ami eddig a gyerekek által volt. Vagy... lett volna.

Talán ezért voltak a halottak? Erre utalta rengeteg fájdalom?

És a gyerekek miatt éreztem olykor, hogy az emberiség érzelmi elősködője vagyok, jól kifejtett szentimentális parazita, befonom és magamba olvasztom a zsákmányomat, hogy termékenységem legyen termékenyséjük feltétele; máskor pedig bizonyos voltam abban, hogy ezek a húsevő zsenik, akik vegetáriánusnak képzelik magukat, ezek táplálkoznak, növekednek, lélegeznek rajtam keresztül, élnek bennem, fogyasztanak engem, gyerekekkel vagy anélkül... Es alakítanak át mindennél fontosabb műveikben a maguk izlése és igényei és hajlamai szerint...

Vajon érzi majd az alkoholt, ha közel vagyok hozzá?

Amo ergo sum... Még ezt is elhittem a szívemet ostromlóknak, hogy csak szerelmük által létezem. Pedig belülről, a szívem felől... onnan még senki nem törhetett át. A szívem felé, úgy igen.

Eddig. Vajon érteni fogja?

Amikor arról beszélt, Johannes, hogy a szívünkben mi él. Mintha megkapaszkodhatnék valamiben a velencei szédülés után. Igen! A szívünkben! Talán azóta...

Mi ez a bakfishang?

Akkor értettem meg, hogy gyónnom kell. Hogy értsem: mi minden pusztult el emiatt. Bennem is. De ez nem az öregedő asszony panasza, Johannes! Hanem... úgymond, esztétikailag! Hiszen csaknem minden férfimban volt valami destruktív! Már értem! Mahler a zene hagyományait bontotta fel, törte szét, Kokoschka a látványét és a festészetét, Gropius pusztította funkciójukra csupaszította az épületeket... Es nézzen rám! Hogy velem mi történt! Mert nem merem arra ismerni, ami bennem él... vagy hogy is.

Illetve: aki.

Ért engem?

És én, én talán értem?

Atyám... Hollnsteiner... Johannes...

Meg tudom majd úgy szólítani, hogyne jöjjön zavarba? Persze... miért ne jöjjön?

Most már tudom: ezért nem alkothattam semmit. A zene ugyanis tökéletlen út arrafelé, amerre van... tökéletes. Igen, sokáig azt hittem, a szerelem. S akkor mindegy, ki alkot, hiszen úgyszólván ugyanaz történik mindig. De akkor miért nem válthatott meg soha a szenvedélyem, miért hagyott minden férfi csak növekvő hiányérzetet bennem, miért maradtam a lelkemben kielégítetlen, nyomorult, akinek csak felkeltik, fokozzák a vágyakozását és soha, és fájdalmasan... nem...

Sikerül majd ezt két hangon? Most már mindent tud.

Soha még nem voltam ilyen meztelen férfi előtt.

Nekem tényleg sok a bűnöm. Tényleg kellene a feloldozása. De csak a férfiakhoz voltam hűtlen. Soha nem ehhez a vágyhoz. Miért hogy mindig egy férfi kellett közvetítőül?

Hát ki más?

Ezért akarom magának meggyónni, mert maga...

Mi is? Brrr...

Érti már, miért kavart fel annyira, amikor elmondta, hogy a hitformája a paradoxon? Miért kellett kifutnom a Stephansdomból?

Ez a testetlen test... persze hogy vonzóbb.

És hogy Isten mindenkire más utat választ. Kiváltképp ahhoz, aki oly fogékony a szeretetre, mint én, s ezt oly szívesen vonatkoztatja arra, akit csak az üzenet közvetítésére küldtek...

Miért nem jön már? Az üzenetével!

Ugye: hogy mi a szeretet Isten nélkül! Nézze a bábut itt, felfeszítem saját érzékeire!

És velem mi lesz? Ha?

Vagy ő tudta pontosabban, hogy nem jöhet? Ezt mondta volna el a telefonba? Mert akkor általa fogom végképp elveszíteni azt, amiben így még... reménykedhetem?

Akkor ne is jöjjön. Ne?

Ne.

Nem jöhet. Ugye? Értem. Ezért mérte rám ezt a purgatóriumot. Verjem csak a földhöz magam. Tépjem fel a legmélyebb sebeket, tárjam fel a legtítkoltabb rejtkehelyeket, engedjem, hogy nézzenek, hogyne maradjon semmi, ami megóvhatna, sem a büszkeségem, sem a múltam, sem a szenvedélyem... semmi és senki.

Nem jön el. Nem vált meg. Engem nem lehet. Annak lehet legkevésbé, aki képes lenne rá. Paradoxon. Hát már értem. Sikerült. Gratulálok, Hollnsteiner.

Csengetés?! Most?! Csakugyan?...

Vagy csak gyáva?

Mindegy. Ez nem lehet ő. Aki megváltani jön, az nem csenget. Azt onnan ismerni meg, hogy bent van.

Gyáva. Fél. Tőlem. Inkább hagy szenvedni, de ő nem... Mert mi lesz vele, ha...

Bent van?